

Click or tap here to enter text.

Tjänsteskrivelse till Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:

2023-10-05

Diarienummer:

MHN-2023-00387

Handläggare:

Mattias Hogvall

Yttrande över ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till fortsatt och utökad djurhållning, Ola Gård på fastigheten Ola 4:8 Uppsala kommun (Dnr Ecos MHN-2023-3395)

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. **att** överlämna yttrandet daterad den 25 oktober 2023 till Miljöprövningsdelegationen Uppsala Län

Ärendet

Miljöprövningsdelegationen Uppsala Län har begärt att miljö- och hälsoskyddsnämnden yttrar sig rörande att Ola gård ekomjolk i Roslagen AB (bolaget) ansöker om tillstånd för fortsatt och utökad djurhållning i Uppsala kommun. Ansökan utgörs av en utökning av ekologisk mjölk- och köttproduktion från 468 djurenheter till 852 djurenheter vilket även innebär att uppföra två nya stallbyggnader, ett för mjölkkor och ett för ungdjur. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har synpunkter på områdena energi, gödselhantering, skyddsavstånd vid spridning av gödsel, ammoniakavgång från ligghallarna, kontrollprogram, markkartering och verksamhetens växtnärbalans i bolagets ansökan.

Beredning

Ärendet bedöms ha positiva konsekvenser för näringslivet genom att ett utökat tillstånd ger förutsättningar för fler arbetstillfällen på landsbygden och ökad produktion av närproducerade livsmedel.

Ärendet har inga konsekvenser sett ur perspektiven för barn och jämställdhet.

Föredragning

Bolaget önskar expandera sin verksamhet med mjölkproduktion, rekrytering av kalvar och kvigor samt uppfödning av stutar/ungdjur till slakt, till totalt 852 djurenheter. Verksamheten kommer därmed att ligga över sitt nuvarande tillstånd (från 2008-02-14 med diarienummer 551-8538-06) på 480 djurenheter varför bolaget söker nytt tillstånd enligt 9 kap 6§ miljöbalken samt 2 kap 2§ i miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251).

Utökningen innebär att bygga ett stall för 200 årskor i nära anslutning till befintligt mjölkstall samt ett stall för ca 800 ungdjur i nära anslutning till befintliga ungdjursstall.

Spridningsarealen som nu är på ca 700 ha betes- och åkermark samt minst 250 ha naturbetesmark är tillräcklig för den utökade verksamheten med behovet 616 ha.

Ökningen av antalet djur gör att metangasutsläppet ökar men all stallgödsel processas till biogödseln framöver i den biogasanläggning som byggs under 2023.

Ola gård ligger utefter vägen i Ola by, 35 km fågelvägen nordost om Uppsala, mellan Gimo/ Alunda och Knutby. Gården ligger på gränsen mellan skogsbygd och Olandsåns dalgång. Till ån är det cirka 1 km från anläggningens centrum. Gårdens marker gränsar till Olandsån som mynnar ut i Östersjön. Verksamheten ligger utanför nitratkänsligt område (Bladåkers församling). Ola gård underhåller genom stutbete i dagsläget ca 250 hektar naturbetesmarker runtom i trakterna.

Miljöförvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen anser att tillåtelse kan ges för den ansökta verksamheten om vissa villkor finns med i tillståndet. Miljöförvaltningen anser att genom att villkora dessa punkter ges tillsynsmyndigheten ett bättre verktyg för att kunna säkerställa att ingen negativ miljöpåverkan sker.

Energi

Miljöförvaltningen anser att villkor ska sättas angående arbetet för att minska energianvändningen inom verksamheten. Verksamheten har nu krav på energikartläggning för att få vara KRAV-certifierad. Eftersom detta krav kan förändras i framtiden bör det även villkoras i tillståndet att verksamheten ska utföra energikartläggning regelbundet samt utföra de förslagna åtgärder som är möjliga utifrån en rimlighetsavvägning enligt miljöbalken. Samtidigt saknar nämnden ett villkor som innebär att nya anläggningar och byggnader ska utformas så energieffektivt som möjligt.

Miljöförvaltningens förslag på villkor kring energi:

- En energikartläggning ska utföras vart femte år efter att tillståndet har vunnit laga kraft. De förslagna energisparande åtgärderna ska utföras när det anses vara rimligt i samråd med tillsynsmyndigheten.
- Anläggningen och byggnaderna ska utformas på ett energieffektivt sätt anpassat efter varje funktion med tanke på värmeisolering, ventilation och belysning etcetera.

Skyddsavstånd

Miljöförvaltningen anser att villkor för skyddsavstånd vid gödsling ska finnas med i tillståndet. Bolaget har inte kommit med några förslag på villkor kring det. Det finns dock villkor i bolagets nuvarande tillstånd och bolaget har angett 15 meters skyddsavstånd som åtgärd för att minska näringsläckage till Olandsån.

För att säkerställa att näringsläckage minimeras till bland annat Olandsån bör villkor angående skyddsavstånd inkluderas i det nya tillståndet.

- Spridning av stallgödsel, mineralgödsel och rötrestes får inte ske närmare bostadshus eller vattentäkt än 50 meter. Särskild försiktighet skall iaktas i de fall där markytan lutar mot en vattentäkt liksom i de fall där åkermark regelmässigt översvämmas vid snösmältning eller riklig nederbörd.
- Spridning av stallgödsel, mineralgödsel och rötrestes får inte ske närmare vattendrag eller vattenförande dike än 15 meter. Denna skyddszon ska så långt som det är möjligt med hänsyn till rationellt brukade av marken, särskilt under höst, vinter och vår, hållas täckt med levande växtlighet.

Gödselhantering

Miljöförvaltningen anser att villkor för gödselhantering ska finnas med i tillståndet. Bolaget har inte kommit med några förslag på villkor. Det finns dock villkor i bolagets nuvarande tillstånd. För att minimera risken för näringsläckage måste gödslingen ske på bästa möjliga sett och anpassas till bland annat väderleksförhållanden.

De nuvarande villkoren bör inkluderas i det nya tillståndet.

- Tidpunkt för spridning av stallgödsel, mineralgödsel och rötrestes ska väljas så att förluster av växtnäring minimeras. Spridningen ska ske under så få och korta perioder som möjligt. Vid spridning på obevuxen mark ska nedbrukning av gödseln ske så snart som möjligt och senast samma dag. Hänsyn ska tas till rådande och förväntade väderleksförhållanden så att minsta möjliga näringsförlust och olägenhet för närboende uppstår.
- Ytor närmast stallarna där djuren uppehåller sig ska vara hårdgjorda eller motsvarande och utformas så att förorenat vatten och gödsel kan samlas upp. Drivningsvägar ska utformas och skötas så att förorening av mark, ytavatten och grundvatten begränsas.

Miljöförvaltningen anser också att ett villkor för hur gödseln ska spridas bör finnas med för att säkerställa att bästa tillgängliga teknik används för att minska näringsläckage:

- Vid spridningen av gödsel ska bästa tillgängliga teknik användas i hänsyn till att minska ammoniakavgången samt näringsläckage.

Miljöförvaltningen anser också att det bör finnas med ett villkor om lagring av gödsel:

- Om gödsel i undantagsfall måste lagras i stuka, ska det ske under kort tid högst 3 veckor på det fält där gödseln ska spridas. Stukan ska läggas på torr, plan mark, dock ej på sandjord. Platsen ska väljas så att ingen ytavrinning kan ske till ytavatten eller vattentäkter samt så att luktstörning eller annan olägenhet till omgivande bebyggelse förhindras. Lagringsplatsen ska flyttas inom fältet vid

återkommande lagring på samma fält och får inte återkomma till samma plats inom en tidsperiod av fem år.

Ammoniakavgång

Bolaget har angivet ett förslag på villkor som reglerar avgången av ammoniak från gödselbehållarna. Miljöförvaltningen anser att detta villkor bör utvecklas och även inkludera liggarehallarna där det även kan finnas stor avgång av ammoniak.

Miljöförvaltningens förslag på utvecklade villkoret:

- Lagring av flytande gödsel ska ske i gödselbehållare med svämtäcke eller annat täckmaterial som minimerar ammoniakavgång samt förebygger och begränsar luktstörningar. Liggarehallarna ska även förses med effektiv urindränering för att minska ammoniakavgången, urinen ska sedan ledas till lämplig, täckt gödselbehållare.

Kontrollprogram

Miljöförvaltningen anser att det bör finnas ett villkor som hanterar framtagandet av kontrollprogrammet för verksamheten. I villkoret bör det framgå att kontrollprogrammet ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten samt ett slutdatum för när detta ska ha utförts.

Miljöförvaltningens förslag på villkoret:

- Ett förslag till kontrollprogram ska tas fram i samråd med och lämnas till tillsynsmyndigheten inom 3 månader efter att tillståndet vunnit laga kraft.

Markkartering

Bolaget har föreslagit ett villkor angående markkartering, i förslaget ska markkartering för mark där fosforklassen överstiger klass III ske vart tionde år och övrig mark ska markkarteras minst var 15:e år.

Miljöförvaltningen anser att tidsspannet är för långt och att det kan hända väldigt mycket på tio respektive femton år. Markkarteringens traditionella syfte har varit att utgöra ett mycket viktigt underlag för en ekonomiskt och miljömässigt balanserad tillförsel av växtnäring och kalk. I Jordbruksverkets vägledning anger de att ett kortare intervall är aktuellt om vissa kriterier uppfylls. Två av dessa uppfylls av den sökta verksamheten; intensiv vallodling och stora eller ändrade stallgödselgivor. För att kunna optimera gödselspridningen och tillförseln av växtnäring så att man minimerar näringsläckage bör kunskapen om markerna vara så aktuell som möjligt. Nämnden anser därför att ett kortare intervall för markkartering ska villkoras i tillståndet.

Miljöförvaltningens förslag på villkor:

- *Markkartering ska göras minst en gång vart sjunde år på mark där fosforklassen överstiger klass III. Övrig mark ska markkarteras minst var tionde år. Markkarteringen ska göras med avseende på kväve, fosfor och kalium.*

Växtnäringsbalans

Miljöförvaltningen anser att verksamhetens villkor i nuvarande tillstånd, om växtnäringsbalans och analys av gödselns växtnäringsinnehåll, ska finnas med även i det nya tillståndet.

- *En växtnäringsbalans avseende kväve, fosfor och kalium ska upprättas minst en gång vart tredje år. Analys av flytgödselns växtnäringsinnehåll ska ske minst en gång per år.*

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 5 oktober 2023
- Bilaga 1, Förslag till yttrande
- Bilaga 2, Ansökan och MKB Ola Gård
- Bilaga 3, Komplettering 2023-06-30
- Bilaga 4, Komplettering 2023-08-25

Click or tap here to enter text.

Anna Nilsson
Förvaltningsdirektör

Miljö- och hälsoskydds nämnden
Yttrande

Länsstyrelsen Uppsala Län
Miljöprövningsdelegationen
75186 Uppsala

Handläggare:
Mattias Hogvall

Yttrande över ansökan om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till fortsatt och utökad djurhållning, Ola Gård på fastigheten Ola 4:8 Uppsala kommun

Remiss från Miljöprövningsdelegationen Uppsala Län, dnr. 551-2612-2023.
Förlängd remisstid till 26 oktober 2023.

Miljö- och hälsoskydds nämnden (nämnden) anser att tillåtelse kan ges för den ansökta verksamheten om villkor inom nedanstående områden finns med i tillståndet:

- Energi
- Skyddsavstånd
- Gödselhantering
- Ammoniakavgång
- Kontrollprogram
- Markkartering
- Växtnäringsbalans

Nämnden anser att genom att villkora dessa punkter ges tillsynsmyndigheten ett bättre verktyg för att kunna säkerställa att ingen negativ miljöpåverkan sker.

Energi

Nämnden anser att villkor ska sättas angående arbetet för att minska energianvändningen inom verksamheten. Verksamheten har nu krav på energikartläggning för att få vara KRAV-certifierad. Eftersom detta krav kan förändras i framtiden bör det även villkoras i tillståndet att verksamheten ska utföra energikartläggning regelbundet samt utföra de förslagna åtgärder som är möjliga utifrån en rimlighetsavvägning enligt miljöbalken. Samtidigt saknar nämnden ett villkor som innebär att nya anläggningar och byggnader ska utformas så energieffektivt som möjligt.

Nämndens förslag på villkor kring energi:

- *En energikartläggning ska utföras vart femte år efter att tillståndet har vunnit laga kraft. De förslagna energisparande åtgärderna ska utföras när det anses vara rimligt i samråd med tillsynsmyndigheten.*
- *Anläggningen och byggnaderna ska utformas på ett energieffektivt sätt anpassat efter varje funktion med tanke på värmeisolering, ventilation och belysning etc.*

Skyddsavstånd

Nämnden anser att villkor för skyddsavstånd vid gödsling ska finnas med i tillståndet. Bolaget har inte kommit med några förslag på villkor kring det. Det finns dock villkor i bolagets nuvarande tillstånd och bolaget har angett 15 meters skyddsavstånd som åtgärd för att minska näringsläckage till Olandsån.

För att säkerställa att näringsläckage minimeras till bland annat Olandsån bör villkor angående skyddsavstånd inkluderas i det nya tillståndet.

- *Spridning av stallgödsel, mineralgödsel och rötresten får inte ske närmare bostadshus eller vattentäkt än 50 meter. Särskild försiktighet skall iaktas i de fall där markytan lutar mot en vattentäkt liksom i de fall där åkermark regelmässigt översvämmas vid snösmältning eller riklig nederbörd.*
- *Spridning av stallgödsel, mineralgödsel och rötresten får inte ske närmare vattendrag eller vattenförande dike än 15 meter. Denna skyddszon ska så långt som det är möjligt med hänsyn till rationellt brukade av marken, särskilt under höst, vinter och vår, hållas täckt med levande växtlighet.*

Gödselhantering

Nämnden anser att villkor för gödselhantering ska finnas med i tillståndet. Bolaget har inte kommit med några förslag på villkor. Det finns dock villkor i bolagets nuvarande tillstånd. För att minimera risken för näringsläckage måste gödslingen ske på bästa möjliga sett och anpassas till bland annat väderleksförhållanden.

De nuvarande villkoren bör inkluderas i det nya tillståndet.

- *Tidpunkt för spridning av stallgödsel, mineralgödsel och rötresten ska väljas så att förluster av växtnäring minimeras. Spridningen ska ske under så få och korta perioder som möjligt. Vid spridning på obevuxen mark ska nedbrukning av gödseln ske så snart som möjligt och senast samma dag. Hänsyn ska tas till rådande och förväntade väderleksförhållanden så att minsta möjliga näringsförlust och olägenhet för närboende uppstår.*
- *Ytor närmast stallarna där djuren uppehåller sig ska vara hårdgjorda eller motsvarande och utformas så att förorenat vatten och gödsel kan samlas upp. Drivningsvägar ska utformas och skötas så att förorening av mark, ytvatten och grundvatten begränsas.*

Nämnden anser också att ett villkor för hur gödseln ska spridas bör finnas med för att säkerställa att bästa tillgängliga teknik används för att minska näringsläckage:

- *Vid spridningen av gödsel ska bästa tillgängliga teknik användas i hänsyn till att minska ammoniakavgången samt näringsläckage.*

Nämnden anser också att det bör finnas med ett villkor om lagring av gödsel:

- *Om gödsel i undantagsfall måste lagras i stuka, ska det ske under kort tid högst 3 veckor på det fält där gödseln ska spridas. Stukan ska läggas på torr, plan mark, dock ej på sandjord. Platsen ska väljas så att ingen ytavrinning kan ske till ytvatten eller vattentäkter samt så att luktstörning eller annan olägenhet till omgivande bebyggelse förhindras. Lagringsplatsen ska flyttas inom fältet vid återkommande lagring på samma fält och får inte återkomma till samma plats inom en tidsperiod av fem år.*

Ammoniakavgång

Bolaget har angivet ett förslag på villkor som reglerar avgången av ammoniak från gödselbehållarna. Nämnden anser att detta villkor bör utvecklas och även inkludera liggarehallarna där det även kan finnas stor avgång av ammoniak.

Nämndens förslag på utvecklade villkoret:

- *Lagring av flytande gödsel ska ske i gödselbehållare med svämtäcke eller annat täckmaterial som minimerar ammoniakavgång samt förebygger och begränsar luktstörningar. Liggarehallarna ska även förses med effektiv urindrainering för att minska ammoniakavgången, urinen ska sedan ledas till lämplig, täckt gödselbehållare.*

Kontrollprogram

Nämnden anser att det bör finnas ett villkor som hanterar framtagandet av kontrollprogrammet för verksamheten. I villkoret bör det framgå att kontrollprogrammet ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten samt ett slutdatum för när detta ska ha utförts.

Nämndens förslag på villkoret:

- *Ett förslag till kontrollprogram ska tas fram i samråd med och lämnas till tillsynsmyndigheten inom 3 månader efter att tillståndet vunnit laga kraft.*

Markkartering

Bolaget har föreslagit ett villkor angående markkartering, i förslaget ska markkartering för mark där fosforklassen överstiger klass III ske vart tionde år och övrig mark ska markkarteras minst var 15:e år.

Nämnden anser att tidsspännet är för långt och att det kan hända väldigt mycket på tio respektive femton år. Markkarteringens traditionella syfte har varit att utgöra ett mycket viktigt underlag för en ekonomiskt och miljömässigt balanserad tillförsel av växtnäring och kalk. I Jordbruksverkets vägledning anger de att ett kortare intervall är aktuellt om vissa kriterier uppfylls. Två av dessa uppfylls av den sökta verksamheten; intensiv vallodling och stora eller ändrade stallgödselgivor. För att kunna optimera gödselspridningen och tillförseln av växtnäring så att man minimerar näringsläckage bör kunskapen om markerna vara så aktuell som möjligt. Nämnden anser därför att ett kortare intervall för markkartering ska villkoras i tillståndet.

Nämndens förslag på villkor:

- *Markkartering ska göras minst en gång vart sjunde år på mark där fosforklassen överstiger klass III. Övrig mark ska markkarteras minst var tionde år. Markkarteringen ska göras med avseende på kväve, fosfor och kalium.*

Växtnäringsbalans

Nämnden anser att verksamhetens villkor i nuvarande tillstånd, om växtnäringsbalans och analys av gödselns växtnäringsinnehåll, ska finnas med även i det nya tillståndet.

- *En växtnäringsbalans avseende kväve, fosfor och kalium ska upprättas minst en gång vart tredje år. Analys av flytgödselns växtnäringsinnehåll ska ske minst en gång per år.*

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
ordförande

Susanna Nordström
nämndsekreterare

2023-03-27

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för utökad djurhållning på fastigheten Ola 4:8 m.fl

- Tillståndsansökan med bilagor A sid 5 - 35
- Miljökonsekvensbeskrivning med bilagor M sid 36 - 79

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	0
1. ANSÖKAN OM TILLSTÅND TILL DJURHÅLLNING	5
SAMMANFATTNING	5
INLEDNING	5
SÖKANDENS UPPGIFTER	5
YRKANDE OCH ÅTAGANDEN	6
Villkor för tillståndet	6
Gällande tillstånd och beslut	6
Andra beslut	6
Särskilda förordningar till miljöbalken	6
BAKGRUND	7
SAKEN	7
Planerad verksamhet	7
SYFTE OCH PERIOD FÖR I ANSPRÅKSTAGANDE	7
LOKALISERING	8
Närboende	8
Fysiska planer	10
Natur- och kulturvärden	10
Riksintressen	13
Fornminnen, kulturlämningar	15
Naturvärdesinventering	16
Vattenskyddsområden	16
Översiktsplan, detaljplan	16
NUVARANDE OCH PLANERAD UTBYGGNAD	17
Alternativ placering	19

För- och nackdelar med de olika placeringsalternativen	19
Drifttider	20
Körväg	20
Energibehov	20
Biogas	20
Kemikalier	21
Skadedjursbekämpning	21
Flugor	21
Avfallshantering	21
Skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att förebygga olägenheter	22
Bästa Tillgänglig Teknik, BAT	22
Teknisk beskrivning	22
Sammanfattande bedömning av kommande miljöpåverkan	23
SAMRÅDSREDOGÖRELSE	24
Länsstyrelsen och Uppsala kommun	24
Närboende och andra berörda	25
Myndigheter, utökat samråd	26
FÖRSLAG TILL VILLKOR	27
DE ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLERNA	28
MILJÖMÅLEN	29
KONTROLLPROGRAM	33
BILAGOR	35
2. MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING	36
SÖKANDENS UPPGIFTER	36
BAKGRUND	36
PLANERAD VERKSAMHET	36

Syfte och period för i anspråkstagande	37
Omgivningar och planförhållanden	37
Natur- och kulturvärden	38
Riksintressen	41
Naturvärdesinventering	43
Vattenskyddsområden	43
Översiktsplan, detaljplan	43
Fornminnen, kulturlämningar	44
Närboende	45
Placering och alternativ	47
Alternativ placering	48
För- och nackdelar med de olika placeringsalternativen	49
Motstående intressen	51
Högsta flöde, 100-årsregn	51
BESKRIVNING AV DEN PLANERADE VERKSAMHETEN	52
Lagringsutrymme stallgödsel	52
Spridningsareal	53
Spridning av stallgödsel	53
Green bedding	54
Råvaror	54
Växtodling	54
Betesdrift	55
Markkartor	56
Skydds zoner	56
Näringsämnen fosfor och kväve	56
Ammoniak till luft	56
Åtgärder för att minska ammoniakförluster	57
MILJÖPÅVERKAN	57
Betesdrift	57

Biologisk mångfald och pollinerande insekter	58
Natura 2000 – Olas skifte	58
Natura 2000-området – Kroppsjön	60
Miljö kvalitetsnorm för vatten	60
UTSLÄPP TILL LUFT	63
Klimatpåverkan och försurningspåverkan	63
Utsläpp till vatten	66
Buller och transporter	66
PÅVERKAN PÅ MÄNNISKORS HÄLSA	67
Buller	67
Transportrörelser	67
Körvägar	68
Lukt	69
Energi	70
Dricksvatten	71
Avloppsvatten	72
Nödlägesberedskap	73
Avfall	73
Skadedjursbekämpning	74
Kemikaliehantering	74
Dieselolja	74
Köldmedia	74
Sammanfattande bedömning av kommande miljöpåverkan	75
Icke-teknisk sammanfattning av konsekvenser för utökning	76
Sammanfattning	76
BILAGOR	78

1. ANSÖKAN OM TILLSTÅND TILL DJURHÅLLNING

Sammanfattning

Företaget önskar expandera sin verksamhet med mjölkproduktion, rekrytering av kalvar och kvigor samt uppfödning av stutar/ungdjur till slakt, om totalt 852 djurenheter. Verksamheten kommer därmed att ligga över sitt nuvarande tillstånd på 480 djurenheter varför företaget söker nytt tillstånd enligt 9 kap 6§ miljöbalken samt 2 kap 2§ i miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251). En miljökonsekvensbeskrivning ska då upprättas enligt 6 kap 1§ 1a st i miljöbalken. Utökningen av ekologisk mjölk- och köttproduktion från 468 djurenheter till 852 djurenheter, innebär att uppföra två nya stallbyggnader, ett för mjölkkor och ett för ungdjur. Spridningsarealen på ca 700 ha betes- och åkermark samt minst 250 ha naturbetesmark är tillräcklig för den ökade verksamheten med behovet 616 ha. Ökningen av antalet djur gör att metangasutsläppet ökar men all stallgödsel processas till biogödseln framöver i den biogasanläggning som byggs under 2023. Gödseln sprids med släpskomyllare vilket minskar ammoniakavgången genom bättre jordkontakt. Biogödsel ger lägre luktpåverkan. Fler betesdjur kan hållas inom värdefulla naturbetesmarker, varav ca 250 ha hävdas redan idag och ca 100 hektar tillkommer framöver. Utökningen är viktig för företagets fortsatta verksamhet och lönsamhet samt är en viktig del av Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel. Anläggningen ligger dessutom inom riksintresse för kulturmiljövård varför ansökan bör därför bifallas för att även fortsättningsvis stärka värdena för både naturbete och kulturmiljö.

Inledning

Denna ansökan består av två delar:

1. Ansökan med allmän beskrivning, med bilagor A och sökandes underskrift.
2. Miljökonsekvensbeskrivning, MKB, med bilagor M och sökandes underskrift.

Bilagor till de båda delarna förtecknas nedan efter varje kapitel.

Sökandens uppgifter

Sökande	Olagård ekomjolk i Roslagen AB, bilaga A1 Registerutdrag
Kontaktperson	Fredrik Murray
Miljöansvarig	Samma som ovan
Mobilnummer	076-677 83 45
E-post	olagard@outlook.com
Organisationsnummer	559126-3933
Fastighet	Ola 4:8 m.fl.
Företag	Olagård ekomjolk i Roslagen AB
Adress	Ola gård 11
Postadress	741 98 Knutby
Fastighetsägare	Fredrik Murray
Kommun	Uppsala
Församling	Bladåker
Verksamhetskod	1.1
Platsnummer	0380-90-016

Yrkande och åtaganden

Företaget ansöker om tillstånd enligt miljöbalkens 9 kapitel om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd att

- utöka befintlig djurhållning från 480 de till 852 de med nötkreatur, på fastigheterna Ola 4:8 m.fl. i Uppsala kommun.

Villkor för tillståndet

- För att möta framtidens behov av både mjölk och kött, har sökanden önskemål om att tillståndet ges i form 852 djurenheter nötkreatur med fri fördelning av produktionsdjurens sort och ålder (mjölkko, diko, kviga, stut, tjur, kalv).
- Sökanden anhåller om ett verkställighetsförordnande, att få påbörja utökningen innan beslutet vunnit laga kraft.
- Att tiden för att ha tagit tillståndet i fullt anspråk sätts till 8 år från det att beslutet vunnit laga kraft.

Gällande tillstånd och beslut

Verksamheten har idag tillstånd från 2008-02-14 med diarienummer 551-8538-06, att bedriva mjölkproduktion med högst 480 djurenheter. Idag bedrivs verksamheten med något färre djurenheter än vad tillståndet medger, med 468 djurenheter nötkreatur för ekologisk mjölkproduktion inklusive rekrytering, vid Ola gård på fastigheterna Ola 4:8 m.fl. i Uppsala kommun.

Andra beslut

Beslut 2023-03-02, dnr MHN-2022-6862, angående anmälan om miljöfarlig verksamhet biogasanläggning, Ola 4:8. Se bilaga A2 Anmälningsbeslut biogas 2023-662.

Särskilda förordningar till miljöbalken

Företaget omfattas av följande förordningar:

Förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket (djurhållning och gödselhantering, hänsyn till natur- och kulturvärden, växtodling).

Förordning (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer (förvaring, försiktighetsmått, produktval)

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 (Reach) Art. 31 (säkerhetsdata-blad)

Förordning (2016:1128) om fluorerade växthusgaser (köldmedel).

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 517/2014 om fluorerade växthusgaser

Avfallsförordning (2020:614)

Förordning (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll

Förordning (1998:950) om miljöstraffavgifter

Verksamheten omfattas av miljökvalitetsnormer för vatten, se miljökonsekvensbeskrivning.

Verksamheten omfattas inte av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, sk Sevesolagen.

Bakgrund

Verksamheten har idag tillstånd från 2008-02-14 med diarienummer 551-8538-06, att bedriva mjölkproduktion med högst 480 djurenheter (djurenheter enligt 2 kap 2-3 §§ Miljöprövningsförordning 2013:251). Idag bedrivs verksamheten med något färre djurenheter än vad tillståndet medger, med 468 djurenheter nötkreatur för ekologisk mjölkproduktion inklusive rekrytering, vid Ola gård på fastigheterna Ola 4:8 m.fl. i Uppsala kommun.

Antalet mjölkkor/sinkor är idag 405 årskor samt uppfödning av stutar till slakt motsvarande 53 djurenheter. Samtliga kvigor säljs vid 3 månaders ålder med återköp av dräktiga kvigor vid 23 månaders ålder. Växtodlingen utgörs av främst höstvetete och vall (andel 50 - 70 %).

Saken

Planerad verksamhet

Utökningen innebär att bygga ett stall för 200 årskor i nära anslutning till befintligt mjölkstall samt ett stall för ca 800 ungdjur i nära anslutning till befintliga ungdjursstall. För att möta framtidens behov av både mjölk och kött, då efterfrågan på produkterna kan variera över tid, har sökanden önskemål om att tillståndet ges i form av 852 djurenheter med fri fördelning av produktionsdjurens sort och ålder (mjölkko, diko, kviga, stut, tjur, kalv). Med fri fördelning kan det bli aktuellt med dikor, eftersom de är effektivare som betesdjur än till exempel stutar. Dikor beräknas som "3 övriga nöt = 1 djurenhet". Om du väljer att hålla dikor framöver, kommer dessa i så fall att ersätta stutarna. Produktionen av mjölk är drygt 10 ton/ko och år idag och beräknas bli densamma framöver, d.v.s. totalt ca 5 600 ton/år mjölk med utökningen. Verksamheten kommer även i fortsättningen att bedriva bete på 250 hektar men ca 100 hektar naturbetesmark tillkommer för hävd om utökning tillåts.

Beräkningarna i denna ansökan för djurenheter är:

	Djurslag	Antal	Antal djur/ djurenhet	Antal djurenheter, de
Idag	Mjölkkor inkl sinkor	405	1	405
	Ungdjur, 6 mån-	147	3	49
	Ungdjur, 1 - 6 mån	82	6	14
	Kalvar, 0 - 1 mån	370	0	0
				Summa ca 468 de
Framtiden	Mjölkkor inkl sinkor	560	1	560
	Ungdjur, 6 mån-	750	3	250
	Ungdjur, 1 - 6 mån	250	6	42
	Kalvar, 0-1 mån	500	0	0
				Summa 852 de

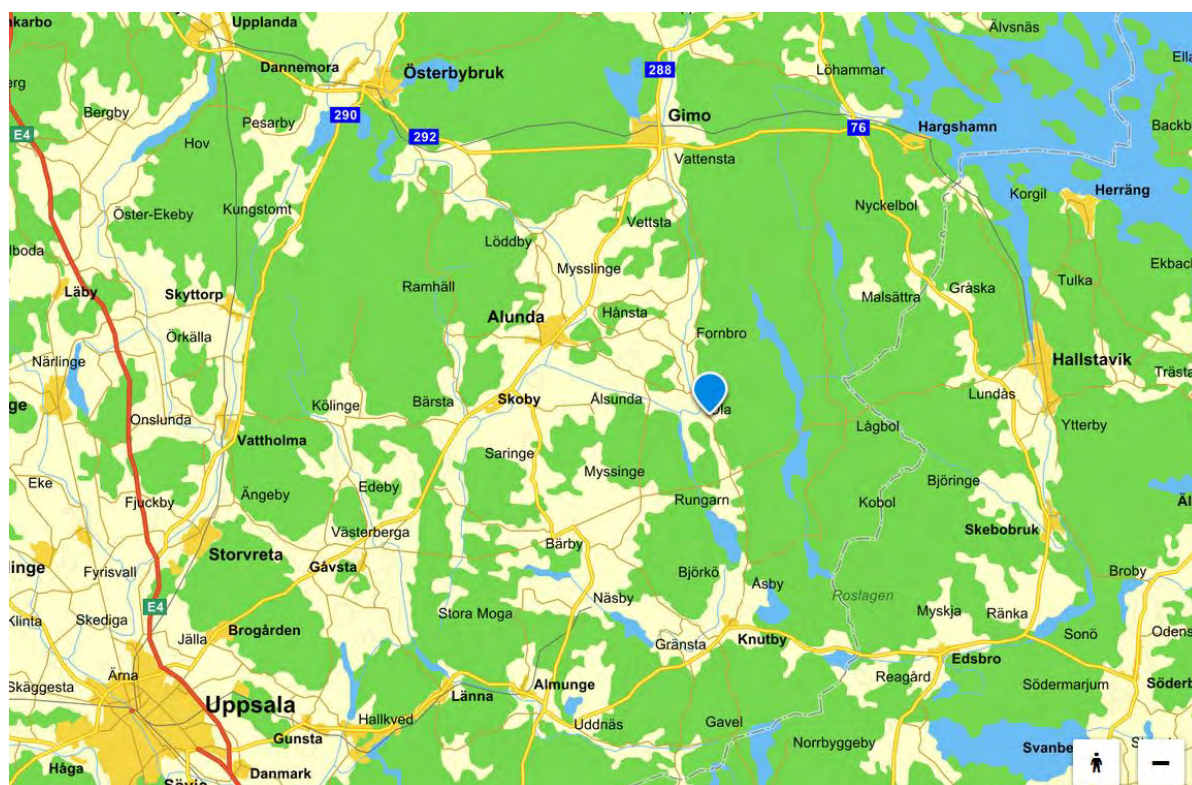
Syfte och period för i anspråkstagande

Det nya tillståndet beräknas tas i fullt anspråk senast inom 8 år från tillståndsgivningen. Skälet för denna period är dels att utökningen innebär en stor ekonomisk satsning och dels att det tar tid att bygga upp en större ekologisk besättning. Mjölkproduktionen i Sverige kräver, för

att vara lönsam, en ständig omstrukturering till allt större anläggningar. Ett utökat miljötillstånd skulle ge möjligheter att utöka produktionen i den takt som omvärldsfaktorerna och företagets resurser kräver.

Lokalisering

Ola gård ligger utefter vägen i Ola by, 35 km fågelvägen nordost om Uppsala, mellan Gimo/Alunda och Knutby, se kartbild nedan. Gården ligger på gränsen mellan skogsbygd och Olandsåns dalgång. Till ån är det cirka 1 km från anläggningens centrum. Gårdens marker gränsar till Olandsån som mynnar ut i Östersjön. Verksamheten ligger utanför nitratkänsligt område (Bladåkers församling). Ola gård underhåller genom stutbete i dagsläget ca 250 hektar naturbetesmarker runtom i trakterna.

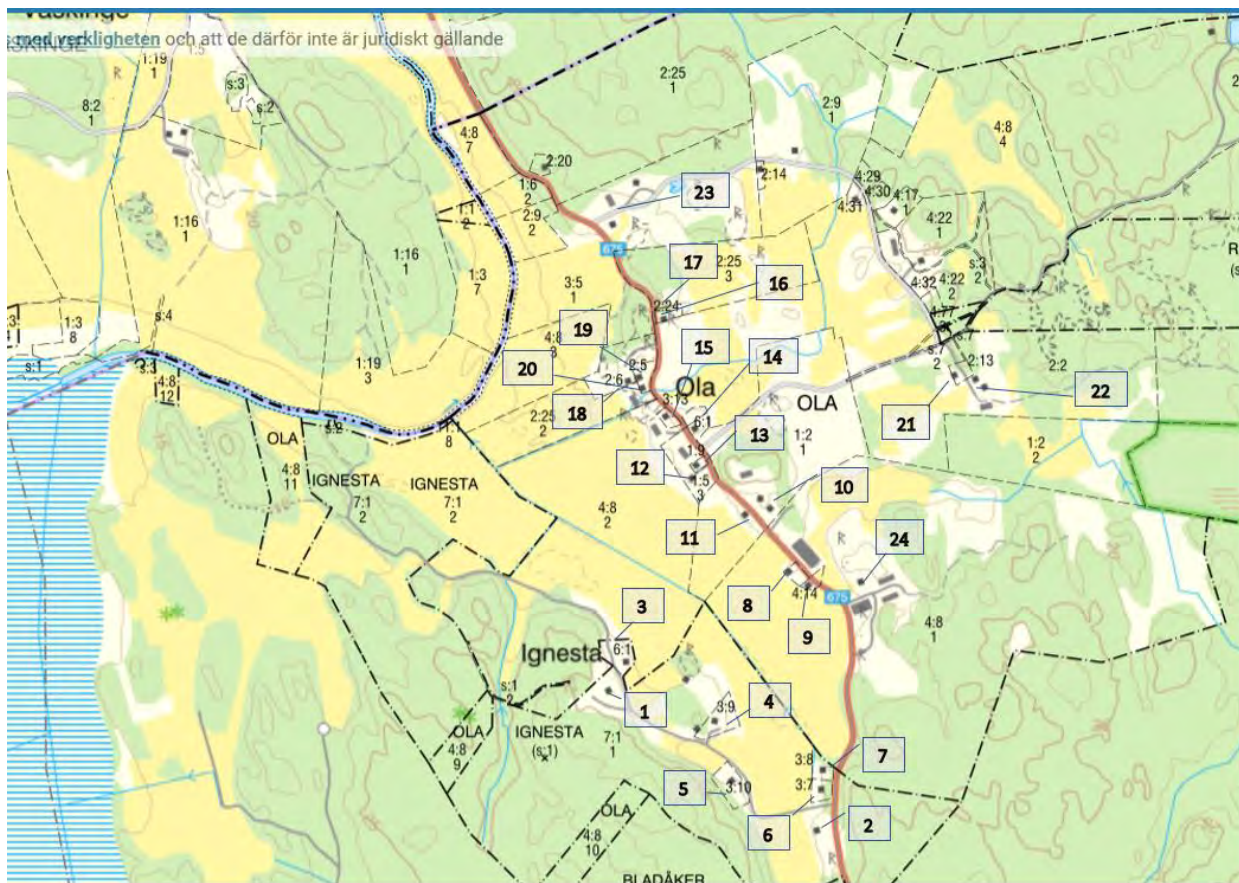

Närboende

Närmaste grannar i anslutning till en 500-metersgräns är 24 fastigheter. Samråd har hållits angående den planerade utökningen, vilket redovisas i ansökan. Numreringen på kartan redovisas i tabellen och kartan nedan samt i bilaga A3 Närboende, karta och lista. Fastighetsgränserna har tagits från Lantmäteriets¹ fastighetskarta. Bostad markerad med * ägs av vu Fredrik Murray.

<https://minkarta.lantmateriet.se/> 2022-11-15

Nr	Fastighet	Typ av fastighet	Namn	Avstånd (m)
1	Ignesta 7:1 ₁ norra	Jordbruksfastighet o bostad	Peter o Karin Lindqvist	620
2	Ignesta 7:1 ₁ södra	obebodd	”	680
3	Ignesta 6:1	Egen bostad*	Fredrik Murray	590
4	Ignesta 3:9	Obebodd	Peter o Karin Lindqvist	530
5	Ignesta 3:10	Bostad	Eddie Jansson	665
6	Ignesta 3:7	Sommarbostad	Mikael Vestman och Carina Svensson	560
7	Ignesta 3:8	Bostad	Bengt Mattsson	500
8	Ola 3:14	Uthyrd bostad *	Mikael och Tanja Pettersson	100
9	Ola 4:14	”*	Jaryslav Kondratskyi och Anastasiia Palamarchuk	140
10	Ola 1:2 östra	Jordbruksfastighet o bostad	Roine Berlin	125
11	Ola 1:2 västra	Obebodd (västra sid väg)	”	160
12	Ola 1:5	Uthyrd bostad	Tomas och Susanne Andersson	320
13	Ola 1:9	Uthyrd bostad, obebodd	Sölvi Ekström	335
14	Ola 6:1 och 3:6	Uthyrd bostad, obebodd	Oksana Yurenko	405
15	Ola 3:13	Sommarbostad	Tuomas och Malin Turunen	450
16	Ola 2:24	Bostad	Agda Lindkvist	660
17	Ola 2:25	Jordbruksfastighet och bostad	Veine och Mona Lindqvist	620
18	Ola 2:6	Bostad	Richard Olsson	700
19	Ola 2:5	Bostad	Gerd Lillemor Olsson	660
20	Ola 2:5	Bostad	Christian Olsson	640
21	Ola 2:13	Sommarbostad	Gunhild Alfredsson	530
22	Ola 2:2	Bostad	Lars Annergård och Nina Enhagen	550
23	Ola 3:5	Jordbruksfastighet och bostad	Johnny Andersson och Ann-Charlotte Löfberg	950
24	Ola 4:8	Jordbruksfastighet och bostad	Sölvi och Lars Ekström	30

Fysiska planer

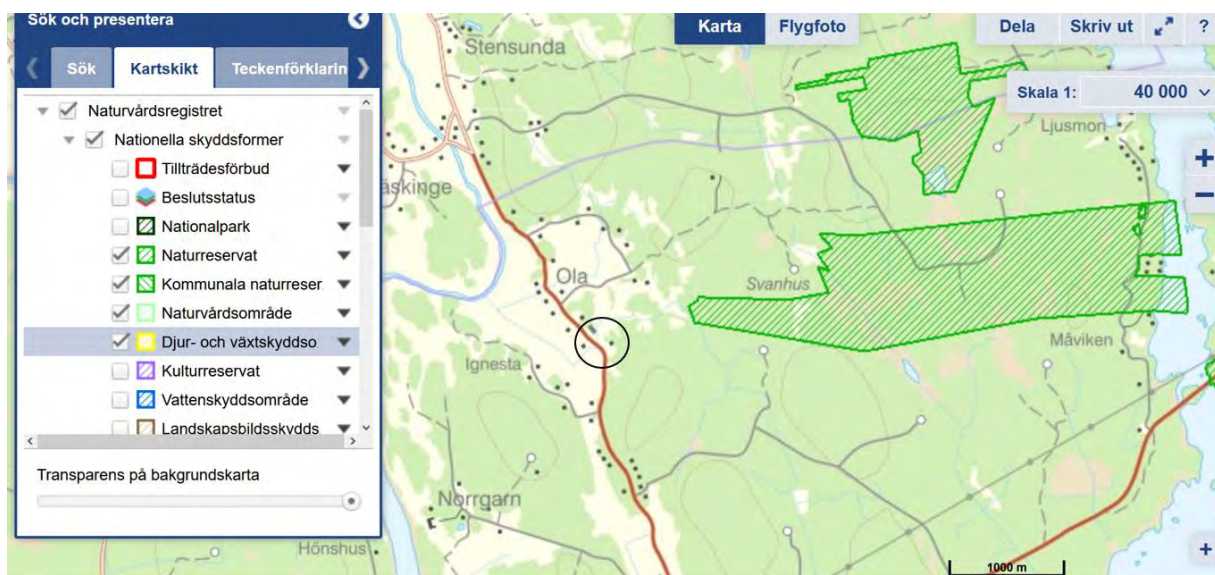
Kartbilderna nedan finns som bilagor M i avsnittet om miljökonsekvensbeskrivning.

Natur- och kulturvärden²

Naturresevat

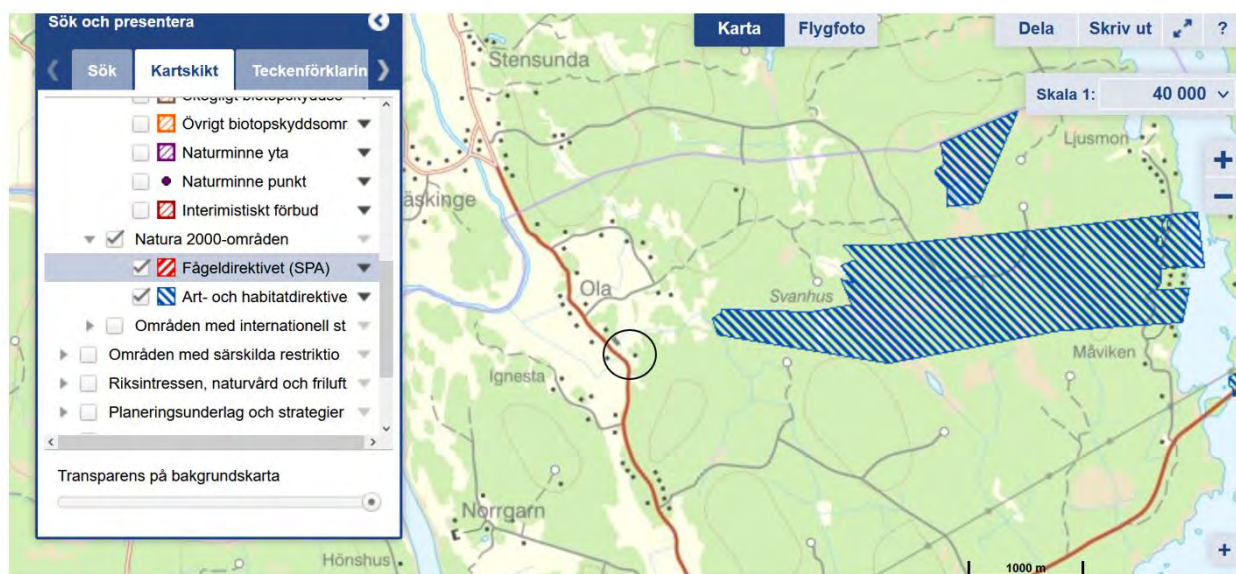
Cirka 750 m öster om gården, inringat, till yttersta västra spetsen ligger ett naturresevat, Svanhusskogen, varav delar ingår i Natura 2000, art- och habitatdirektivet. På cirka 2,5 km avstånd mot nordost ligger ytterligare ett naturresevat. Båda gröna snedstreck. Inga andra avsatta naturresevat, djur- och växtskyddsområden eller naturvårdsområden finns avsatta. Naturresevaten kommer inte att beröras av utökningen. Se kartbild nedan samt bilaga M1.

² <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> 2022-04-28

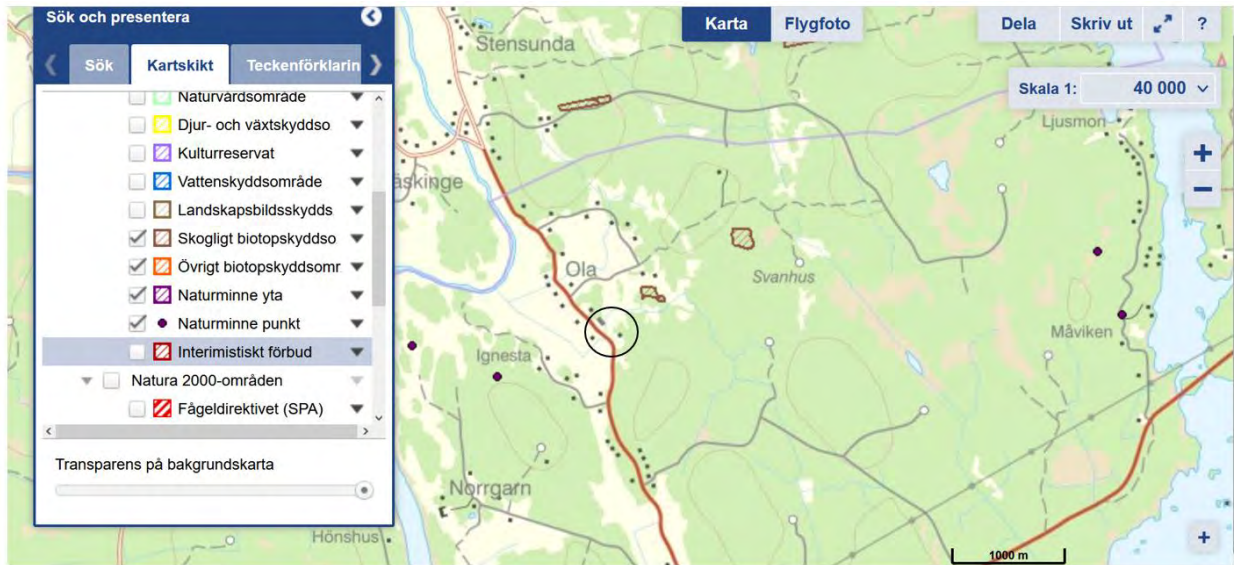
Natura 2000-område

Natura 2000-området, Olas skifte, med art- och habitatdirektivet, upptar samma område som det närmaste naturreservatet, ca 650 m öster om Ola gård. Ett annat Natura 2000-område, Kroppsjön, ligger i ett område ca 3 km nordost om anläggningen. Båda för Art- och habitatdirektivet markerade med blå snedstreck. Se bilaga M2. Området Olas skifte beskrivs mer utförligt nedan under rubrik Miljöpåverkan. Inget bete eller åkermark ligger inom Natura 2000-område.

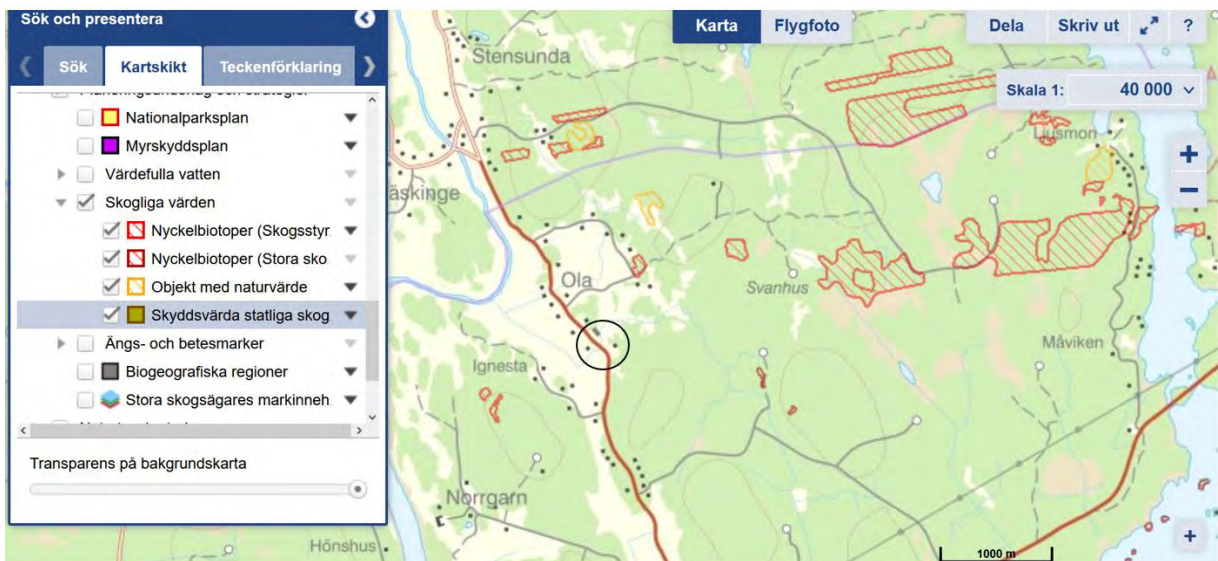
Biotopskydd, naturminne

Cirka 300 m nordost om anläggningen finns det närmast liggande skogliga biotopskyddsområdet, bruna snedstreck, och cirka 650 m i skogen i sydväst ligger det närmast liggande naturminnet, svart punkt. Inget av dessa kommer att beröras av utökningen. Se bilaga M3.

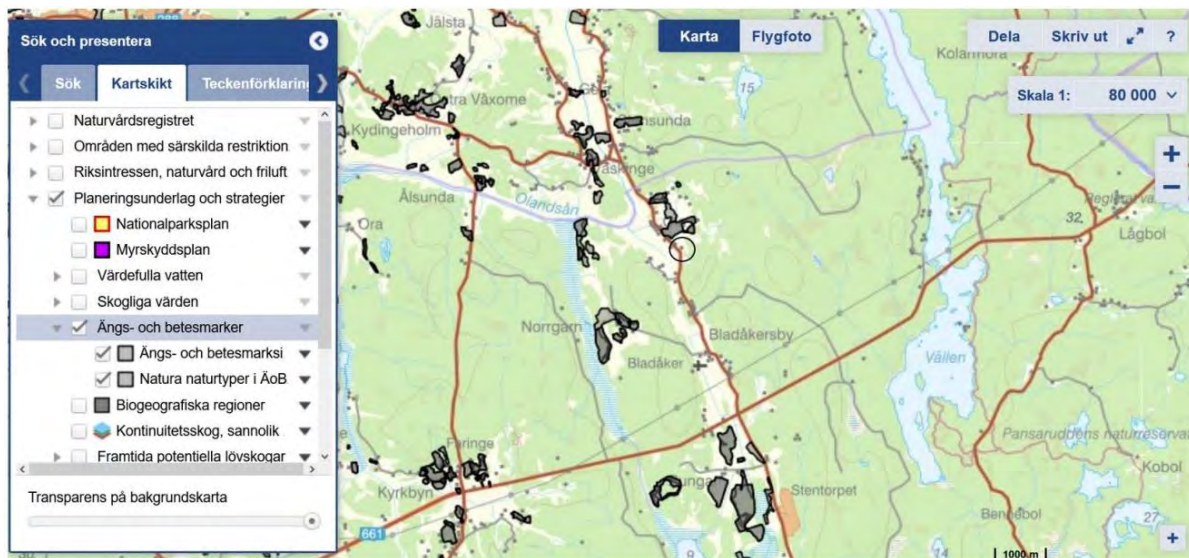
Skogliga värden

Utöver detta finns områden olika skogliga värden, nyckelbiotoper, bruna snedstreck, samt andra objekt med naturvärden, gula snedstreck. Inte heller dessa kommer att påverkas av utökningen. Se bilaga M4.

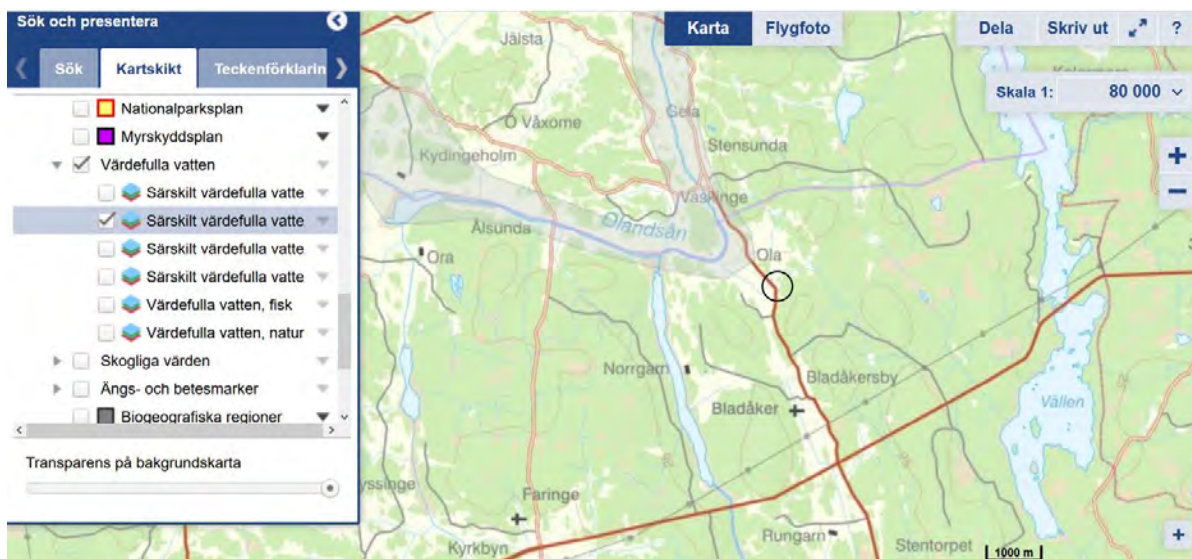
Ängs- och betesmarksinventeringen

Strax norr om Ola gård finns betesmarker som ingår i Ängs- och betesmarksinventeringen inklusive naturtyper. Dessa berörs inte av själva platsen för utökningen. Se bilaga M5.

Särskilt värdefulla vatten, kultur

Över Olandsån finns planeringsunderlag för särskilt värdefulla vatten avseende kultur (ljusblått raster). Både betesmarker och odlingsmarker gränsar till detta område. Se bilaga M6.

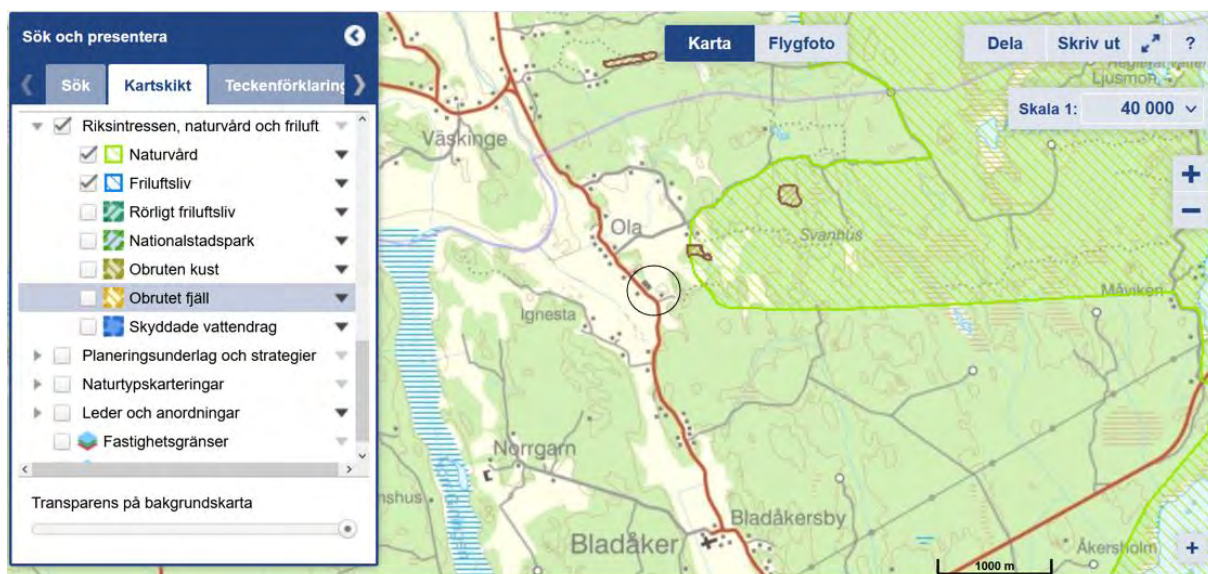

Riksintressen

Naturvård och friluftsliv³

Ola gård ligger cirka 150 m väster om riksintresset för naturvård, Vällens, enligt MB 3 kap 6 §. Det saknas riksintresse för friluftsliv enligt Naturskyddsverkets Skyddad natur. Utökningen av anläggningens byggnader bedöms inte beröra området. Se bilaga M7.

³ <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> 2023-02-28

Kulturmiljövård

Ola gård ligger inom riksintresse⁴ för RAÄ kulturmiljövård enligt MB 3 kap 6 §, röda snedstreck, vilket område sträcker sig i nordsydlig riktning. Se bilaga M8.

Länsstyrelsen beskriver området följande med förslag till placering av stallbyggnaderna:

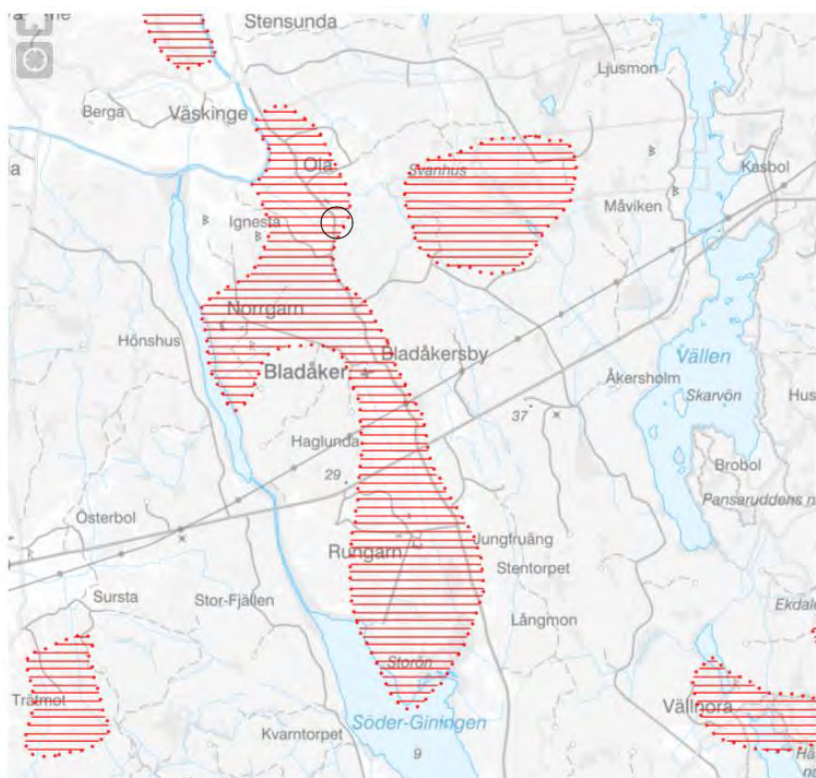
Motivering:

”Herrgårdslandskap med anor från medeltiden men i huvudsak präglad under 1600-talet, som tydligt visar hur en medeltida bygd förändrats genom säteribildningar. (Fornlämningsmiljö, Kyrkomiljö, Borgmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Ett större äldre järnåldersgravfält och flera yngre järnåldersgravfält, de senare intill avhysta bytomter, rester av en tidigmedeltida befäst gård vid Norrgarn, medeltida kyrka och sockencentrum, Norrgarns och Rungarns herrgårdar med 1700- och 1800-talsbebyggelse och herrgårdslandskap. Ett större äldre järnåldersgravfält och flera yngre järnåldersgravfält, de senare intill avhysta bytomter, rester av en tidigmedeltida befäst gård vid Norrgarn, medeltida kyrka och sockencentrum, Norrgarns och Rungarns herrgårdar med 1700- och 1800-talsbebyggelse och herrgårdslandskap. Utformningen av tillkommande byggnader behöver beakta riksintresset och även om det inte är helt lätt att bedöma, så är en samlad gårdsbebyggelse öster om den nord-sydliga landsvägen, och då framför allt det nordliga huvudalternativet angivet med vitt, att föredra ur antikvarisk synvinkel. Det är det alternativet där nybyggnaden ligger mest samlad vid befintligt gårdscentrum. Allra bäst vore om båda nya djurstallarna kan läggas här.”

⁴ <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/riksintressen/kartor/> 2022-04-28

Fornminnen, kulturlämningar

Enligt Riksantikvarieämbetets karta över fornlämningar i området, Forsök, finns en känd kulturlämning på platsen för den planerade utbyggnaden med beteckningen L1944:2867 Hög, Övrig kulturhistorisk lämning, RAÄ-nummer: Bladåker 56:1 (stensättning enligt Interaktiv översiktsplan 2016 för Uppsala kommun (iÖP)). Se pil nedan och bilaga M11. Denna kan behövas tas bort för att bygga väg fram till stallbyggnaden. Övriga forn- eller kulturlämningar berörs inte av utbyggnaden eller alternativa placeringar.

Enligt Riksantikvarieämbetets kartverktyg Forsök. Inringade är platserna för huvudalternativens stallbyggnader, prickad ring är alternativ plats för båda stallar. Pil är markering för beskriven kulturlämning (blå och röda punkter/fält) ovan.

Naturvärdesinventering

En naturvärdesinventering gjordes 2022-12-06 på de platser som är huvudalternativen för stallbyggnaderna. Resultatet redovisas i bilaga M9. Ingen av de två platserna har några natur- och/eller kulturvärden som kan påverkas av nybyggnationer.

Marken vid platsen för nya mjölkkostallet är gammal åker och används idag som betesvall. Vegetationen är tydligt näringspåverkad, med arter som brännässla, hundäxing, smörblommor och dylikt. Förutom påverkan från produktionsåtgärder finns det även jordtippor och stenhögar kvar från när ladugården byggdes.

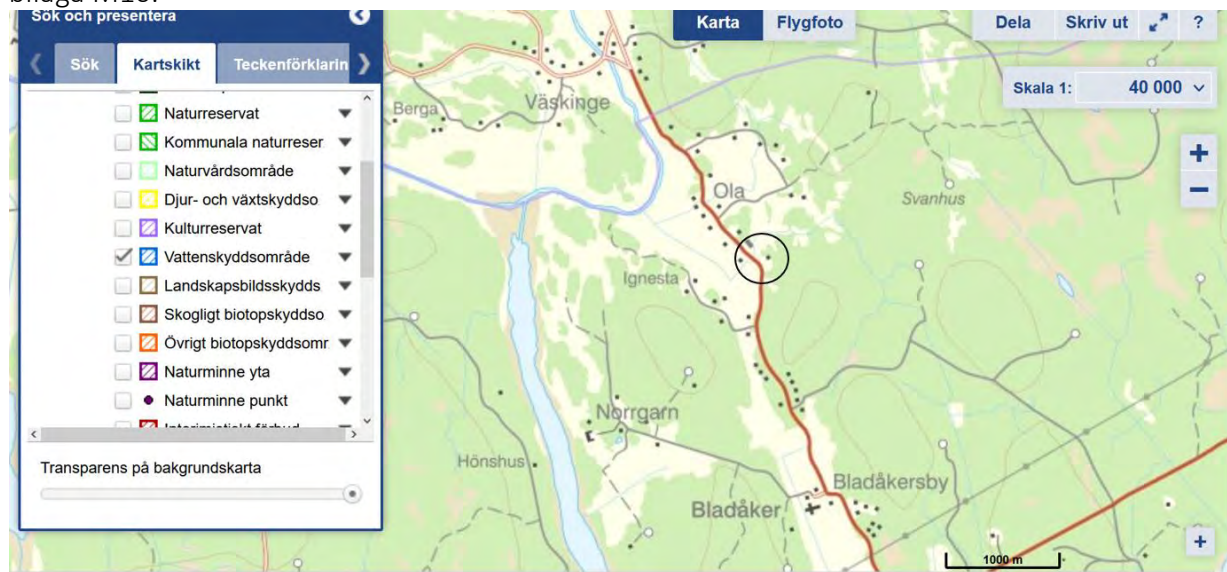
Slänten eller branten i öster har troligen någon gång hyst betesgynnade arter, men närheten till ladugården har gjort att näringspåverkan därifrån fått dessa arter att försvinna.

Platsen för nya ungdjursstallet ligger i anslutning till andra stallbyggnader. Platsen är en hårdgjord yta, som idag används som uppställningsplats för jordbruksredskap, tippmassor etc. Det finns alltså inga naturvärden att beakta.

Vu bedömer därför att nybyggnation på de båda huvudalternativen inte kommer att bryta mot bestämmelserna i kapitel 7 eller 8 i Miljöbalken.

Vattenskyddsområden

Det finns inget vattenskyddsområde vid produktionsenheten vid Ola gård (inringat), se även bilaga M10.

Översiktsplan, detaljplan

Detaljplan

Det finns ingen detaljplan över området. Däremot är Bladåkers by detaljplanelagt.

I Uppsala kommuns Översiktsplan 2016⁵ och under rubriken **3. Mark- och vattenanvändning** kan läsas "Landsbygden utgör merparten av kommunens yta och består till största delen av

⁵ <https://www.uppsala.se/kommun-och-politik/publikationer/2020/oversiktsplan-2016-aktualitetsforklaring/aktualitetsforklaring-huvudhandling/#aktualitetsprovning-enligt-pbl> 2022-05-04

produktionsmark för skogs- och jordbruksnäringarna. Dessa marker rymmer också stora biologiska värden – i många fall beroende av ett aktivt lantbruk. Olika bygder och trakter med särpräglade karaktärer har utvecklats kring byar, kyrkor och herrgårdar eller utifrån naturgivna förutsättningar som sjöar och dalgångar. Landsbygdens roll har förändrats under de senaste decennierna. Strukturomvandlingen av de areella näringarna, teknisk utveckling och den relativa närheten till Uppsala stad och Stockholm-Mälardalen har förändrat villkoren för både människor och företag på landsbygden. Sammantaget har förutsättningarna för bosättning och försörjning på landsbygderna stärkts. Att bo och leva i landsbygdsmiljö är möjligt även för den som arbetar på en annan plats. Landsbygderna har potential att öka sin betydelse såväl för kommunens och regionens egenförsörjning som för att vidareutveckla och skapa nya exportvaror, tjänster och bostäder.”

Samt under rubriken **Inriktning för landsbygden:**

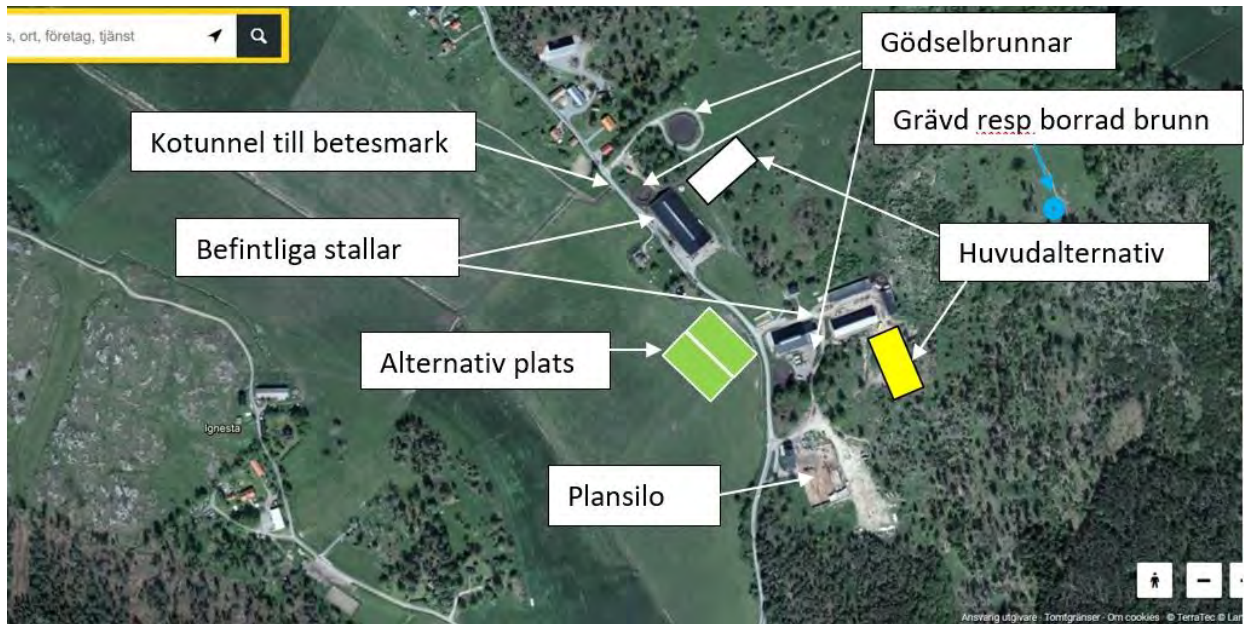
”Landsbygden ska tillsammans med de prioriterade tätorterna och staden erbjuda ett varierat utbud av boende- och verksamhetsmiljöer. Det innebär bland annat att förutsättningarna för boende och företagande fortsätter stärkas på landsbygden. Fortsatta utvecklingsmöjligheter för landsbygdsnärings ska värnas. Vid utveckling av landsbygden ska särskild hänsyn tas till platsers värden och områdets naturgivna förutsättningar.”

Nuvarande och planerad utbyggnad

På kartbilden nedan och bilaga A4 Karta över befintliga, planerade och alternativa placeringar, visas aktuell anläggning samt var de planerade utbyggnaderna är tänkta, vilka också är sökandens huvudalternativ. Utökningen planeras genom att bygga ett nytt stall för 200 mjölkkor/sinkor och ett stall för ca 800 ungdjur. Utöver stallar kommer ny/nya flytgödselbrunn/er behövas. När biogasanläggningen tas i drift kommer all stallgödsel att processas varför det blir rötrest i form av biogödsel som lagras i gödselbrunnarna.

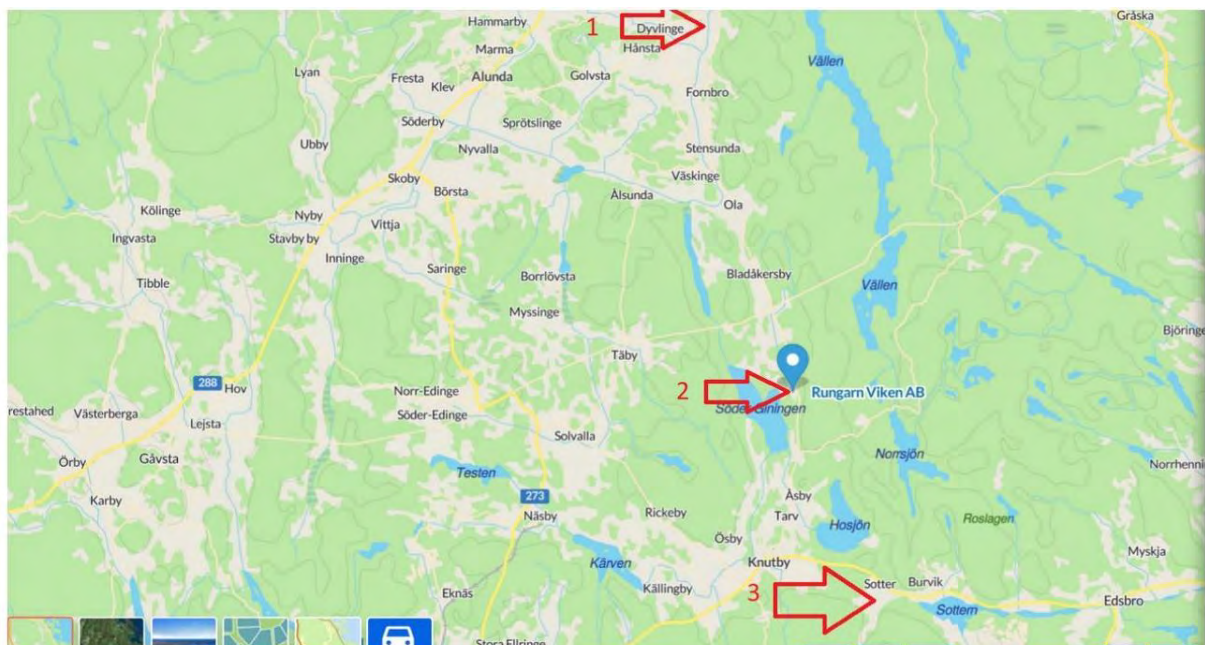
Huvudalternativet för mjölkorna, markerad utbyggnad med vit ruta nedan, är på den plats som sökanden anser vara lämpligast, då den ligger inom produktionscentrum med allt tillgängligt som behövs för att driva anläggningen tids- och kostnadseffektivt. Placeringen gör att stallet kommer att ligga nära befintlig mjölkanläggning, vilket gör det smidigt att flytta djuren mellan byggnaderna via en drivgång, samt att stallet ligger nära både betesmark och kotunneln som leder under vägen till betena på vägens västra sida. Nackdelen är att placeringen tar en del betesmark (näringsspåverkad) i anspråk.

Huvudalternativet för ungdjursstallet är gulmarkerat i bilden. Placeringen tar ingen betesmark eller odlingsmark i anspråk och ligger bra till, med placering nära nuvarande ungdjursstallar och foder (plansilo).

Vit ruta = huvudalternativ mjölkkor, gul ruta = huvudalternativ ungdjur, gröna rutor = alternativ placering för båda. Blå punkt = egen dricksvattentäkt.

Befintliga tre satellitbrunnarnas placering redovisas nedan och i bilaga M13b. Dessa är 1 Dyvlinge - 1 200 m³, Rungarn - 1 000 m³ och Sotter - 300 m³. Placeringen av en ny satellitbrunn är ännu inte bestämd. Skälet till detta är att det återstår att se var behovet kommer att uppstå. Den kommer att uppföras på en plats som inte ska orsaka olägenheter för närboende men som ska vara praktiskt beläget för vu:s transporter dit med biogödsel från Ola gård. Gödseltransporter dit kommer främst ske vintertid.

Satellitbrunnarna i 1 Dyvlinge, 2 Rungarn och 3 Sotter

Alternativ placering

Alternativ plats för anläggningen är grönmarkerad på kartbilden. Marken här har dålig bärighet och platsen tar betesmark i anspråk. Fördelen är närheten till betena. Nackdelen är att även en ny mjölkanläggning måste tillkomma här samt att tillstånd krävs om byggnader eller anläggningar som kan inverka på trafiksäkerheten ska uppföras inom den tillståndspliktiga zonen, det så kallade byggnadsfria avståndet (47 § väglagen). Den tillståndspliktiga zonen sträcker sig generellt 12 meter från den allmänna vägens vägområde enligt Trafikverket. Utmed de flesta större vägar har zonen utökats efter beslut från Länsstyrelsen. Länsstyrelsens tillstånd krävs inte om åtgärden prövas i en detaljplan eller i ett bygglov.

Trafikverket har informerat om att vid beslut om användande av den alternativa platsen för stallet ska den placeras utanför den tillståndspliktiga zonen, dvs. 12 meter mätt från vägområdet.

För- och nackdelar med de olika placeringsalternativen

	Alt 1 Huvudalternativ,	Alt 2	Alt 3 Nollalternativ
Beskrivning av läge	Mjölkkostall vid befintligt mjölkkostall. Ungdjursstall nära befintligt djurstall, nedre stall.	Både mjölko- och ungdjursstall läggs vid vägens västra sida.	Dagens placeringar av stallarna kvarstår, ingen utbyggnad.
Fördelar	Mjölkkostall invid produktionscentrum med allt tillgängligt som behövs för att driva anläggningen tids- och kostnadseffektivt. Ungdjurstallet hålls ihop med övriga ungdjur och foder. Placeringen tar ingen betesmark i anspråk. Eventuella smittor mellan djuren hålls ifrån.	Läget invid betesmarker.	Allt finns uppbyggt. Ingen betesmark försvinner.
Nackdelar	Mjölkkostallet tar en del betesmark (näringspåverkad) i anspråk.	Dålig bärighet på platsen samt att betesmark tas i anspråk för båda stallen som blir sammanslagna. Smittor mellan djuren riskerar att öka. Mjolkning sker på två platser. Enligt det byggnadsfria avståndet (47 § väglagen) ska stallbyggnaden placeras utanför den tillståndspliktiga zonen, dvs. 12 meter mätt från vägområdet.	Mjolkning sker på två platser.

Alternativ 1 bedöms mest intressant då verksamhet redan bedrivs invid de planerade stallarna. Logistiken inom gården blir enklare med sammanhållen verksamhet. Mjolkningen kommer att flyttas från nedre stallet till det nya mjölkkostallet. Flytten av mjölkorna till nya stallet innebär dessutom att befintliga mjölkkoplatser frigörs för ungdjursplatser.

Ansökan och MKB Olagård ekomjolk i Roslagen AB

Ungdjuren kommer att finnas samlade på samma plats och mjölkorna på sin plats. Stallbyggnadernas placeringar blir mindre synliga för omgivningen. Inga hotade växt- eller djurarter finns på platserna. Smittskyddet är en viktig anledning till att ha stallarna på olika ställen. Däremot kan ett fornfynd behöva flyttas för en ny tillfartsväg till nya mjölkkostallet. I så fall kommer tillstånd att sökas för detta om detta blir aktuellt.

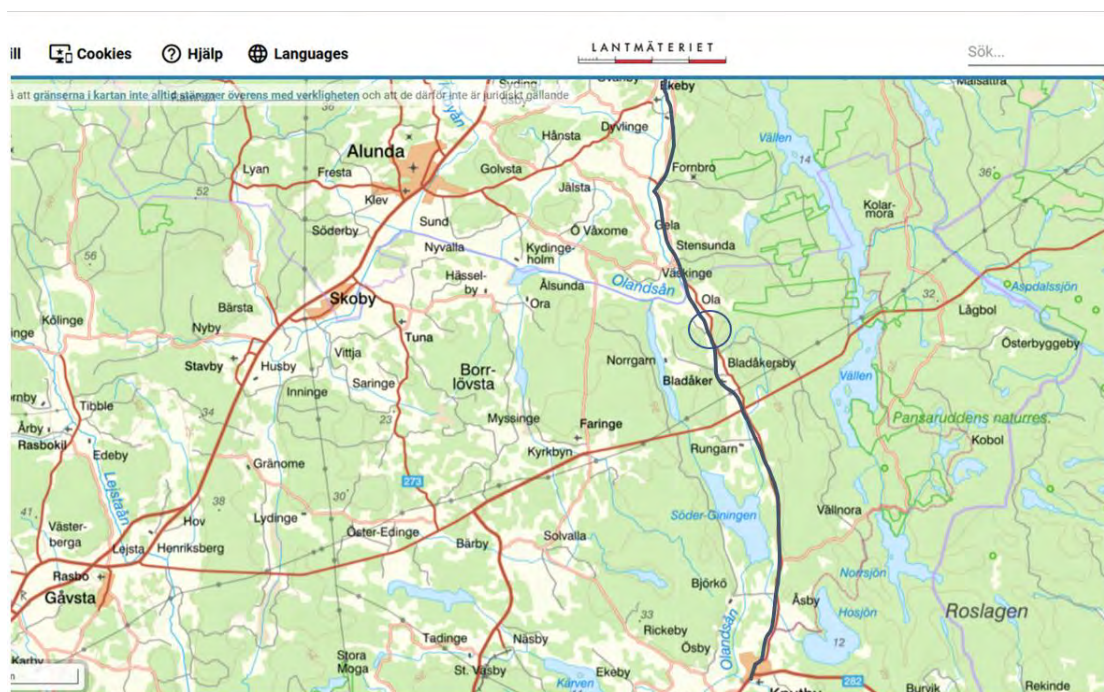
Drifttider

Anläggningen är igång mellan kl 04 – 22.

Körväg

Vägen för externa transporter går mellan Bladåker och Gimo. Mjölkbilens transportväg – den blir fylld efter Ola och går söderut till Kallhäll.

Mellan Ekeby i norr (Östhammars kommun) och Knutby i söder, transporteras foder, gödsel, djur m.m. (egna körningar).

Huvudsakliga körvägar (blå linje) mellan Ekeby i norr och Knutby i söder. Ola gård inringad.

Energibehov

Energibehovet omfattar främst elenergi för drift av mjölkanläggningen och beräknas öka från ca 420 000 kWh till ca 550 000 kWh (kvoten är densamma idag och framöver, 0,11 kWh/kg mjölk). Stallarna har naturlig ventilation och det finns värmeåtervinning på mjölk tankarnas kylkompressorer. Det uppvärmda vattnet används till att diska mjölkanläggningen, som kräver 90-gradigt diskvatten, samt att värma upp vissa lokaler. Med produktionens utbyggnad kommer energianvändningen att bli mer effektiv på grund av att anläggningen nyttjas effektivare.

Biogas

Verksamheten har fått beslut 2023-03-02 av Uppsala kommun angående anmälan om miljöfarlig verksamhet, att uppföra en biogasanläggning på Ola 4:8. Verksamhetskoden är 40.02. Beslutet innebär:

Anläggning som genom anaerob biologisk behandling av stallgödsel, grödor eller annat biologiskt material producerar biogas. Verksamheten har åtta villkor med beslutet, se bilaga A2 Anmälningsbeslut biogas 2023-662.

I anmälan uppgavs följande:

Gasen från rötning av stallgödsel från gårdens mjölkkor kommer användas till att producera el till gården samt värme. Det kommer även bli ett överskott om ca 500 000 kW/h el som kommer säljas ut på elnätet. Verksamheten kommer producera ca 900 MW el och ca 1200 MW värme. Det som kommer rötas anläggning är endast stallgödsel och foderspill från gården. Driften kommer att ske dygnet runt men medför inget buller eller annat störande ljud. Motorn sitter inuti ett isolerat rum. Transporterna från gården kommer inte ändras mer än utöver något extra under byggprocessen då rötningens medlet endast är det som finns på gården. Att processa stallgödseln i biogasanläggning gör att kvävet i biogödseln blir lättare att tas upp av växterna. Den stora miljövinsten är att mängden metangasutsläpp minskar i samband med nedbrytningen av det biologiska materialet i biogasanläggningen i stället för att avgå vid gödselns nedbrytning i fält.

Kemikalier

Verksamhetens inriktning är ekologisk (KRAV) varför varken kemiska växtskyddsmedel eller mineralgödsel används. Aktuella kemikalier i större mängder är surt/basiskt diskmedel för mjölkkanläggningen, verkstadsoljor, dieselolja och Aspen bensin. Andra kemikalier är sådana som KRAV rekommenderar. I bilaga M23 finns en förteckning över vilka kemikalier som används i större mängder samt ungefärlig årsförbrukning. Samtliga kemikalier står i säkra förvar inom invallning eller på hårdgjorda golv utan avlopp, under tak, och utan risk för läckage till mark eller vatten. Diskmedel står i mjölktrum med avlopp till gödselbrunn. Oljor står på uppsamlingskärl.

Skadedjursbekämpning

För att hålla borta möss och råttor anlitas skadedjursfirma, idag Anticimex, som sätter ut betesstationer vid behov.

Kajor jagas.

Flugor

Flugor behandlas genom att regelbundet gödsla ut djupströbäddarna för kalvarna som dricker mjölk. Det är framförallt där som flugor uppkommer i stallarna. Inga klagomål har hittills funnits angående flugor när korna går på bete.

Avfallshantering

Med en ökad produktion kommer avfallsmängderna inte nämnvärt att ändras men mer ensilageplast från foder (plansilo) tillkommer liksom annat förpackningsmaterial från diverse inköp. Kadaver hämtas av Svensk Lantbrukstjänst som kommer att få hämta två gånger per månad i stället för som nu, en gång per månad.

Farligt avfall lämnas till godkänd entreprenör som hämtar alla fraktioner. Allt farligt avfall förvaras i verkstaden på tät, hårdgjord yta under tak. Spillolja står på uppsamlingskärl. Det farliga avfallet beräknas inte bli så mycket mer jämfört med idag. Journal över farligt avfall förs

och rutiner för förvaring, omhändertagande, kvittblivning m.m. för både farligt avfall och annat avfall finns dokumenterat i egenkontrollen.

Skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att förebygga olägenheter

Verksamheten har följande åtgärder för att förebygga olägenheter för miljö och människors hälsa, se även Bästa tillgängliga teknik, BAT, nedan.

Verksamheten omfattas av miljökvalitetsnormer för vatten vilket redovisas i MKBn samt åtgärder avseende utsläpp till vatten. Dessa är följande:

- **Skyddszoner** - Utefter Olandsån/diket hålls 15 m gödslingsfria och bevuxna zoner vilket även är villkor i nuvarande tillstånd.
- **Skyddszon – medel till hög erosionsrisk** – grässvålen intill ån är väl etablerad.
- **Utevistelser, slitage** - De mjölkande korna betar till största delen på åkermarksbete (ca 50 ha) i Ola gårds närhet. De har även tillgång till ca 40 ha naturbete i området. Betesmarkerna sträcker sig till ca 10 m från Olandsån (beväxt yta) och ca 5 m från "Olandsdiket". Ungdjur över 6 månader hålls på bete halvårsvis på ca 350 ha naturbetesmarker.
- **Drivgator** - Drivgatorna är lagda utefter ovankanten av hagarna, ca 300 m från "Olandsdiket".
- **Ökad mängd stallgödsel** – all gödsel bearbetas i biogasanläggning. Gödsling enligt växtodlingsplan/markkartor.
- **Fler gödselbrunnar** – satellitbrunn planeras där växtodling sker.
- **Avrinning stallar och ströbäddar** – det förekommer ingen avrinning från stallar eller ströbäddar. Avrinning från hårdgjorda ytor samlas upp i planerad fosfordamm.
- **Våtmark** - En fosfordamm planeras någonstans nära Olandsdiket på fastigheterna Ola 4:8 och Ola 2:25. Fördelarna med dammen är att den samlar upp överskottsvatten och fördröjer avrinningen till diket/ån under det att näringsämnen (främst fosfor) sedimenterar.

Bästa Tillgänglig Teknik, BAT

Företaget omfattas inte av Industriemissionsdirektivet, IED. Bästa tillgängliga teknik är följande (se även ovan):

- Ekologisk produktion – inga växtskyddsmedel används, kemikalier godkända av KRAV. Ingen palmkärna i fodret samt endast soja producerad i Italien (ingen "regnskogssoja").
- All stallgödsel processas i biogasanläggning, som står klar under 2023.
- Släpskomyllare används vid spridning av flytgödseln. När biogasanläggningen är igång kommer all stallgödsel spridas i form av rötrest (biogödsel) med hjälp av släpskomyllare.
- Stabila svämtäcken på gödselbrunnarna.
- Sparsamt körsätt nyttjas vid körningar med maskiner/fordon.
- Energikartläggning görs ca vart 5e år. LED-lampor installeras. Lämplig energieffektivisering installeras i nya byggnaderna.

Teknisk beskrivning

Mjölkkostallet planeras byggas som ett lösdriftstall med båsplatser, naturlig ventilation och betonggolv med skrapgångar. Utgödsling sker mer än 20 gånger per dygn med avrinning till kulvert för att under dagen pumpas in i biogasanläggningen. I stallet planeras mjölkutrustningen och tillhörande delar, vilken modell är inte bestämt.

Ungdjursstallet planeras även det med liggbås och kontinuerlig utgödning för vidare transport till Biogasanläggningen.

Den täta utskrapningen till biogasanläggningen minskar utsläppen av ammoniak till luft från stallarna.

Sammanfattande bedömning av kommande miljöpåverkan

En utökning av verksamheten kommer att påverka den omgivande miljön på följande sätt:

Inverkan på	Aktivitet	Effekt +/-	Bedömning av störning	Kommentar/åtgärd för att minska ev. neg. påverkan
Mark och luft	Nya stallbyggnader	+/-	Liten	Alt.1 tar minst mark i anspråk
	Kvävenedfallet kommer att öka lokalt och regionalt	-	Medel, lokalt klarar jordbruksmarken av ett högre N-nedfall. Nationellt bör utsläppen minska.	Biogasproduktion framöver minskar utsläpp av metan och kväve.
	Transporter	-	Ökar påverkan på växthuseffekten.	Sparsamt körsätt tillämpas.
Vatten	Kväve- och fosforläckage	+/-	Medel	Stora arealer med vallodling och betesmarker minskar utlakningen. Stora naturbetesområden används för bete till ungdjuren. 5-10 m gräsbevuxna zoner hålls utanför djurens beten mot Olandsån/Olandsdiket.
Landskapsbild	Nya byggnader. Hävd av naturbetesmarker	+/-	Liten till mycket positiv	Byggnader placeras i anslutning till befintliga. Mycket positiv påverkan med att hålla mer marker öppna och bibehålla värdefulla naturmiljöer.
Biologisk mångfald	Högre betestryck.	+	Stor	Mycket positivt att värdefulla naturbetesmarker blir väl hävdade.
Vattenresurs	Användning av vatten till djur och rengöring.	-	Liten	Verksamheten har eget dricksvatten till animalieproduktionen och hushåll. Uttag av åvatten planeras.
Lukt	Fler djur i stallar och på bete. Fler gödseltransporter.	-	Medel	Fler djur på större arealer och nya betesområden. Körningar vintertid av stallgödsel till satellitbrunn.
	Stallventilation	-	Medel	Naturlig ventilation

Inverkan på	Aktivitet	Effekt +/-	Bedömning av störning	Kommentar/åtgärd för att minska ev neg. påverkan
	Lagring av stallgödsel	+/-	Liten	All stallgödsel kommer att processas i biogasanläggningen. Satellitbrunn planeras. Biogödsel minskar lukt.
Flugor	Fler djur på bete	+/-	Liten	Fler djur på beten. Kan påverka omgivningen främst i närmiljön.
Buller	Ökade fodertransporter vid skörd	-	Medel	Ökningen blir en extra dag vid varje tillfälle (3 ggr/år).
	Ventilation	+/-	Ingen	Naturlig ventilation
	Foderberedning, mjölkpump	-	Liten	Effektiva, moderna anläggningar med ny byggnad.

Samrådsredogörelser

Länsstyrelsen och Uppsala kommun

Samråd hölls den 19 maj 2022 med länsstyrelsen och miljöförvaltningen (tillsynsmyndigheten) i Uppsala kommun. Mötet hölls på Ola gård. Myndigheterna meddelade vad som skulle tas med i MKBn och ansökan. Se bilaga A5a Anteckningar samråd 2022-05-19 samt Länsstyrelsens meddelande 2022-06-13 i bilaga A5b Meddelande om Länsstyrelsens synpunkter i samrådet. Då verksamheten betraktas som en ny (oprövad) anläggning beräknas den ha betydande miljöpåverkan, varför samråd ska hållas i vidare krets. Berörda myndigheter är Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges Geologiska Undersökning och Trafikverket. Samråd ska även hållas med andra berörda, utöver direkta närboende, såsom dikesföretag för Olandsån, lokal naturskyddsförening, lokal ornitologförening, boende nära betesmarker och marker som sprids med gödsel, m.fl. Samrådet kan ske via annons i UNT och annan tidning med lokalanknytning.

Länsstyrelsens synpunkter utifrån olika sakområden (bilaga A5b)

Kulturmiljö

”Hela Ola gård ligger inom riksintresse för kulturmiljövården: Bladåkers centralbygd [C 32] (Bladåkers socken) med följande motivtext:

Motivering:

Herrgårdsskapskap med anor från medeltiden men i huvudsak präglad under 1600-talet, som tydligt visar hur en medeltida bygd förändrats genom säteribildningar. (Fornlämningsmiljö, Kyrkomiljö, Borgmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Ett större äldre järnåldersgravfält och flera yngre järnåldersgravfält, de senare intill avhysta bytomter, rester av en tidigmedeltida befast gård vid Norrgarn, medeltida kyrka och sockencentrum, Norrgarns och Rungarns herrgårdar med 1700- och 1800-talsbebyggelse och herrgårdsskapskap. Ett större äldre järnåldersgravfält och flera yngre järnåldersgravfält, de senare intill avhysta bytomter, rester av en tidigmedeltida befast gård vid Norrgarn, medeltida kyrka och sockencentrum, Norrgarns och Rungarns herrgårdar med 1700- och 1800-talsbebyggelse och herrgårdsskapskap.

Utformningen av tillkommande byggnader behöver beakta riksintresset och även om det inte är helt lätt att bedöma, så är en samlad gårdsbebyggelse öster om den nord-sydliga landsvägen, och då framför allt det nordliga huvudalternativet angivet med vitt, att föredra ur antikvarisk synvinkel. Det är det alternativet där nybyggnaden ligger mest samlad vid befintligt gårdscentrum. Allra bäst vore om båda nya djurstallarna kan läggas här.”

Naturmiljö

Övergripande

Berörd naturmiljö behöver beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen. Inför ianspråktagande av naturmark ska en naturvärdesinventering genomföras för att konsekvenser, anpassningar/skyddsåtgärder och eventuellt behov av ytterligare prövningar enligt miljöbalken ska kunna bedömas. Verksamhetens förenlighet med 7 och 8 kap. miljöbalken ska beskrivas.

Närboende och andra berörda

Måndagen den 28 november 2022 hölls samråd med närboende i området. Inbjudan till mötet, se bilaga A6a Inbjudan samråd närboende, lades i berörda närboendes brevlådor enligt listan under rubrik Lokalisering/Närboende i ansökan. Utöver dessa gick inbjudan till lokala Naturskyddsföreningen, Olandsåns dikesföretag samt till tillsynsmyndigheten i Uppsala kommun.

Sexton personer kom till samrådsmötet, se deltagarlista i bilaga A6b Deltagarlista samrådsmöte 2022-11-28. Utöver närboende kom representanter för Naturskyddsföreningen, Olandsåns dikesföretag samt Uppsala kommun. En person, se bilaga A6c Fråga-svar från närboende, hörde av sig via e-post till Fredrik angående den planerade utökningen och var lättad över att det inte planerades en vindkraftspark i området.

Fredrik Murray, vu, berättade om planerna och stallarnas placering i huvudalternativet. De mjölkar i två stallar nu vilket tar mycket tid och därför önskar bygga ut för att få plats med alla mjölkkor. Utökningen av ungdjur/stutar som kan hävda marker samt att verksamheten kan hålla kvigorna hemma (idag på kvightell) är även de skäl till den planerade utökningen. Därefter togs syftet med samrådet och miljökonsekvensbeskrivningen upp samt vilken miljöpåverkan som kan uppkomma med utökningen. Under tiden ställdes frågor som besvarades. De ämnen som togs upp och besvarades handlade om vattenuttag till djuren, transporter och tider, placering av de båda stallarna, lukt och buller från anläggningen/transporter, elförbrukning, ny gödselbrunn och placering av denna, utsläpp av klimatpåverkande gaser (främst metan) från stallar och gödsel förvar samt spridning av stallgödseln. Även den positiva påverkan som kommer med fler djur som kan hävda större ytor med naturbetesmarker lyftes fram.

Fredrik berättade om planerna att uppföra en biogasanläggning för att bearbeta stallgödseln, producera elenergi/värme och få en biogödsel med mindre luktpåverkan och lägre utsläpp av klimatpåverkande gaser. Intresset var stort för biogasen. Biogasanläggning ligger inom Klimatklivet för lokala klimatinvesteringar att söka stöd för. Produktion av strömedel (flytgödsel där vätskefasen pressats ut och återanvänds som strömedel) i form av Green Bedding diskuterades, om vad detta innebär och effekt av detta. Samtliga punkter tas upp i MKBn. Sex personer önskade få ett utkast av MKBn. Det fanns tid till fler frågor, svar och synpunkter fram till och med den 17 december.

Frågor och svar efter mötet

Inga fler frågor eller önskemål om mer information uppkom efter mötet. Sex personer fick MKB-utkastet tillsänt sig på begäran.

Annons i UNT Annons för samråd infördes i UNT/Kultursidans första sida, lördagen 26 november 2022, se bilaga A7 Annons i UNT 2022-11-26. Annonsbladet, som var på tal vid första samrådet med länsstyrelsen och tillsynsmyndigheten (kommunen), ges endast ut i Östhammars kommun och valdes därför bort. Samrådet hölls öppet till 17 december. Inga synpunkter eller frågor uppkom.

Myndigheter, utökat samråd

Samrådsremiss skickades 2022-12-10 via e-post till berörda myndigheter, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Havs- och Vattenmyndigheten, Sveriges Geologiska Undersökning samt Trafikverket.

Jordbruksverket inkom med svar 2022-12-22 "Jordbruksverket kommer inte att yttra sig i samrådet för Olagård ekomjolk i Roslagen AB".

Havs- och Vattenmyndigheten svarade 2022-12-23 att "Myndigheten avstår att yttra sig över handlingarna men att detta inte innebär att myndigheten tagit ställning i sakfrågan."

Trafikverket svarade 2023-01-19 att "Länsstyrelsens tillstånd krävs om byggnader eller anläggningar som kan inverka på trafiksäkerheten ska uppföras inom den tillståndspliktiga zonen, det så kallade byggnadsfria avståndet (47 § väglagen). Den tillståndspliktiga zonen sträcker sig generellt 12 meter från den allmänna vägens vägområde. Utmed de flesta större vägar har zonen utökats efter beslut från Länsstyrelsen. Länsstyrelsens tillstånd krävs inte om åtgärden prövas i en detaljplan eller i ett bygglov. Trafikverket vill således informera om att vid beslut om användande av den alternativa platsen för stallet ska den placeras utanför den tillståndspliktiga zonen, dvs. 12 meter mätt från vägområdet."

Naturvårdsverket svarade 2023-01-31 att "Hej, Naturvårdsverket avstår från att yttra sig."

Sveriges Geologiska Undersökning svarade 2023-01-24 att "SGU avstår från att lämna yttrande i rubricerat ärende."

Se bilaga A8 Remissvar från myndigheterna.

Förslag till villkor

- Gödseln ska hanteras så att den inte riskerar förorena mark och vatten eller ge olägenheter för närboende.
- Lagring av flytande gödsel ska ske i gödselbehållare med svämtäcke eller annat täckmaterial som minimerar ammoniakavgång samt förebygger och begränsar luktstörningar.
- Spridningsareal med P-AL klass V får tillföras högst 15 kg fosfor/ha och år, räknat som genomsnitt under en femårsperiod. Fosfortillförseln på arealer med P-AL klass IVB får, räknat som genomsnitt under en femårsperiod, högst motsvara bortförseln med skörden.
- Markkartering ska göras minst en gång vart tionde år på mark där fosforklassen överstiger klass III. Övrig mark ska markkarteras minst var 15:e år.
- Kemiska produkter och avfall ska förvaras och hanteras så att spill och läckage inte kan nå avlopp och förorening av mark, yt- och grundvatten undviks. Ämnen som kan avdunsta ska förvaras så att risken för avdunstning minimeras. Förvaring ska ske så att sinsemellan reaktiva ämnen inte kan blandas. Förvaring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske på tät invallad yta eller med motsvarande typ av säkerhetssystem för uppsamling av vätska. Uppsamlingsvolymen ska motsvara minst den största enskilda behållarens volym plus 10 % av volymen av övriga behållare inom samma invallning. Behållare ska skyddas mot påkörning och vid förvaring utomhus ska invallningen vara skyddad mot nederbörd.
- Buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överstiger följande begränsningsvärden:
 - 50 dB(A) dagtid vardagar (kl. 07.00-18.00)
 - 45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00-22.00), samt lördag, söndag och helgdag (kl. 07.00-18.00)
 - 40 dB(A) nattetid samtliga dygn (kl. 22.00-07.00).Momentana ljud nattetid (kl. 22.00 – 06.00) får utomhus vid bostäder högst uppgå till 55dB(A).
Kontroll av buller ska ske i samband med befogade klagomål efter tillsynsmyndighetens bestämmande.

De allmänna hänsynsreglerna

Företaget följer de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap MB genom att:

Hänsynsregel	Innebörd	Uppfylls genom att
Bevisbörderegeln	Företaget har skyldighet att visa att man följer hänsynsreglerna.	Beskrivningen nedan.
Kunskapskravet	Företaget måste ha tillräcklig kunskap om verksamheten så att skada på miljö och människors hälsa minimeras.	Sökanden har driftledarutbildning, minst års eget företagande, deltagit i flertalet utbildningar inom mjölk och växtodling. Ansvariga anställda har bl.a. lantmästarutbildning, lång erfarenhet av branschen, gått olika kurser i miljöfrågor. Personalen har genomgått kurs sparsamt körsätt.
Försiktighetsprincipen och bästa tillgängliga teknik	Företaget ska vidta de åtgärder/begränsningar som behövs för att hindra skada på miljön eller människors hälsa.	Släpskomyllare används vid spridning av biogödseln vid sådd. Ekologisk odling. All stallgödsel processas i biogasanläggning, som står klar under 2023.
Lokaliseringsprincipen	En plats ska väljas så att ändamålet uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.	Alternativ 1 ger den bästa förutsättningen för utökningen.
Hushållning- och kretsloppsprincipen	Alla ska hushålla med råvaror och energi. Förnyelsebar energi ska helst väljas.	Energiutvinning via värmepump för uppvärmning av personalutrymmen och mjölkkningsutrymme. Biogasanläggningen kommer att ge både el och värme ur stallgödseln.
Produktvalsprincipen	Man ska välja produkter som medför så lite skada som möjligt på miljön.	Verksamheten är ekologisk med kemikalier som KRAV rekommenderar. Dieseloljan med 5 % RME. Se förteckning över kemikalier i bilaga M23.
Skälighetsprincipen	Kraven på hänsynstagande ska uppfyllas så länge det ej är orimligt (ex ekonomiskt).	Stort hänsynstagande tas till känslig omgivning vilket redovisas i ansökningshandlingarna.
Ansvar för att avhjälpa skada	Den som bedriver en verksamhet där det uppstår en miljöskada, är ansvarig för denna tills skadan är avhjälpt (inom rimliga gränser).	Ansvarsförsäkring finns.

Miljömålen

De nationella miljömål som är aktuella för verksamheten redovisas nedan. Här redovisas även de regionala miljömålen med pilar för utvecklingstrenden (trend är oklar där pil saknas) och hur verksamheten kommer att påverka miljömålen på olika sätt.

Miljömål	Nationell nivå	Regionala/lokal nivå	Anläggningen
Begränsad klimatpåverkan	<p>Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.</p> <p>Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.</p>	<p>Från 1990 till 2020 minskade utsläppen i Uppsala län med 38 procent till 1,35 miljoner ton per år. Minskningstakten har ökat något sedan 2018. De största klimatpåverkande utsläppen i länet kommer från transport- och jordbrukssektorn. Klimatpåverkan från energisektorn har minskat kraftigt från 2018 till 2020 då torvförbränning avvecklats. Personbilism fortsätter att dominera transportutsläppen. Länets klimatarbete fokuserar på att skapa förutsättningar för fossilfri transport- och energiomställning samt effektivisering.</p>	<p>Fler nötkreatur ger mer utsläpp av metangas, samtidigt som tillgängligheten av inhemsk mjölk och kött blir större samt att värdefulla betesmarker hävdas. Betesmarkerna ger även kolinlagringar, skolsänkor. Utsläpp av lustgas från markerna ökar inte pga att samma antal hektar brukas. Biogödseln från biogasanläggningen ger bättre markkontakt vid spridning vilket minskar avgång av ammoniak. Antalet transporter ökar men mycket görs för att minska antalet transporter genom ny teknik och sparsamt körsätt.</p>
God bebyggd miljö	<p>Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.</p>	<p> Befolkningen i Uppsala län ökar, tillväxttakten är i vissa delar av länet hög vilket ställer krav på kommunens planering. Arbetet pågår med att ta fram planeringsunderlag som kan underlätta för länets kommuner att nu och i framtiden klara att stärka och upprätthålla de ekosystemtjänster som är nödvändiga, däribland dricksvattenförsörjningen, matproduktionen och klimat i förändring.</p>	<p>Alternativ 1 för utbyggnaderna uppfyller långsiktigt god hushållning med mark och vatten. Kulturrestatet betas och mer betesmarker kan tas i bruk. Det ökade vattenuttaget blir ur Olandsån i stället för grundvattnet.</p>

Miljömål	Nationell nivå	Regionala/lokal nivå	Anläggningen
Ingen övergödning	Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.	 Övergödningen i sjöar, vattendrag och hav är ett stort miljöproblem i Uppsala län. Utsläppen från reningsverk, enskilda avlopp, dagvatten och jordbruk orsakar algblomning och försämrad vattenkvalitet. Den snabba tillväxttakten i regionen ställer stora krav på en god vattenplanering och ökad åtgärdstakt för att nå miljömålet.	Verksamheten är ansluten till Greppa Näringen. Biogödseln från biogödsel anläggningen ger bättre markkontakt vid spridning vilket minskar kväveutlakningen. Möjligheter och förslag till åtgärder att minska läckage av växtnäring redovisas i MKBn. Avrinning från hårdgjorda ytor samlas i planerad fosfordamm.
Ett rikt odlingslandskap	Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.	 En förutsättning för att nå målet är aktiva producenter. Handlingsplanen Åt Uppsala län och olika kompetensutvecklingsprojekt ökar kunskapen hos aktörer i hela livsmedelskedjan och bidrar till ökat intresse för produktionsformer som gynnar biologisk mångfald. Åtgärder inom landsbygdsprogrammet utvecklar företagen i Uppsala län för att uppnå en stabil livsmedelsproduktion som gynnar biologisk mångfald och kraftigt höjda ersättningen för rovdjurssäkra stängsel.	Verksamheten följer det regionala målet genom utökningen samt att ca 100 hektar mer värdefulla betesmarker kommer att hävdas (från 250 ha idag) då antalet betande djur utökas.

Miljömål	Nationell nivå	Regionala/lokal nivå	Anläggningen
Bara naturlig försurning	De försurande effekterna av nedfall (främst svavel-dioxid, kväveoxider och ammoniak) och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenlednings-system, arkeologiska föremål och hållristningar.	 Uppsala län har mindre problem med försurning än landet i övrigt. Det beror på att de kalkrika jordarna som täcker länet ger marken, sjöar och vattendrag ett naturligt gott skydd mot effekten av försurande nedfall. Mer än 80 procent av länets skogsmark har låg eller måttlig surhetsgrad. Nedfallet av försurande ämnen är däremot inte lägre över Uppsala län än i övriga delar av Sverige. Snarare finns risken att det är något högre än genomsnittet, beroende på att regionen är tätbefolkad och har en hög tillväxt.	Ammoniakhalterna kommer att öka något men flera åtgärder finns att minska utsläppen från gödsel i lager och vid spridning av biogödsel, t.ex. stabila svämtäckten, släpskomyllare och biogasanläggning för att röta all stallgödsel.
Giftfri miljö	Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.	I Uppsala län arbetar myndigheter, kommuner och näringslivet aktivt med att minska utsläpp av skadliga ämnen till miljön genom såväl kommunikativa, strategiska som konkreta åtgärder. Trots goda exempel på miljöförbättrande arbeten bedöms utvecklingstrenden oklar i Uppsala län. Trendbedömningen beror på att frågan är mångfacetterad och svårbedömd där hänsyn även tas till försämrande åtgärder såsom ökade utsläpp samt oklarheter kring tillkomst av nya skadliga ämnen.	Verksamheten bedrivs ekologiskt. Säker förvaring av de kemiska produkter som förekommer i verksamheten.

Miljömål	Nationell nivå	Regionala/lokal nivå	Anläggningen
<p>Ett rikt växt- och djurliv Med preciseringen Biologiskt kulturarv: Det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena.</p>	<p>Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.</p>	<p> Flera aktörer i Uppsala län har under många år arbetat med att skydda, sköta och värna länets alla naturtyper och arter. Under senare år har även bekämpning av invasiva främmande arter tagit mer fart. Trots det så förlores fortfarande biologisk mångfald i stort sett i samma utsträckning som tidigare och det krävs ännu större insatser för att trenden ska vändas.</p>	<p>Ca 350 hektar värdefulla naturbetesmarker kommer att hävdas i området, varav 100 hektar tillkommer med utökningen.</p> <p>Natura 2000-området, Olas skifte, utsett för art- och habitatdirektivet, ligger 650 m från Ola gård (yttersta västra spetsen) bedöms inte påverkas av utökningen.</p>
<p>Grundvatten av god kvalitet</p>	<p>Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.</p>	<p> Ytterligare insatser krävs för att säkerställa grundvatten av god kvalitet på lång sikt. Det återstår arbete med att uppgradera lagstiftningen kring vattenskyddsområden. Flera av de befintliga vattenskyddsområdena är gamla och behöver ses över, flertalet nya är dock på gång men ytterligare behövs. Grundvattenrelaterade frågor behöver beaktas ytterligare inom samhällsplanering, tillståndsgivning och tillsyn.</p>	<p>Som försiktighetsåtgärd för omgivningens grundvattenförsörjning i enskilda brunnar, kommer det utökade vattenuttaget att ske ur Olandsån.</p>

Miljömål	Nationell nivå	Regionala/lokal nivå	Anläggningen
Levande sjöar och vattendrag	Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.	 I Uppsala län är fysisk påverkan från jordbruket stor. Många vattendrag är rensade och uträtade och deras avrinningsområden är utdikade. Vandringshinder är vanliga. Drygt hälften av vattendragen är påverkade av övergödning. Majoriteten av sjöarna är sänkta, cirka hälften övergödda och många tidigare sjöar är torrlagda. Utsättning av främmande arter och stammar riskerar att påverka den biologiska mångfalden negativt.	Gräsbevuxna betesfria zoner finns mot Olandsån och "Olandsdiket" som minskar erosion och avrinning av näringsämnen. Stor areal permanenta betesmarker. Olandsån håller i denna omgivning en god kvalitet med livskraftigt kräftbestånd ⁶ . Inga vandringshinder finns här.

Kontrollprogram

Företaget omfattas av förordningen (SFS 1998:901) verksamhetsutövarens egenkontroll. På företaget finns en fastställd och dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret för de frågor som berör miljöbalken och andra föreskrifter. Ett dokumenterat egenkontrollprogram finns för dagens verksamhet.

För att kontrollera att utrustning mm för drift och kontroll hålls i skick har företaget följande rutiner:

Område	Åtgärd
Svämtäcken/stabilitet av gödselbrunnar	Kontrolleras regelbundet
Fläktar	Rengörs och kontrolleras årligen
Diesel-/eldningsoljetankar	Kontrolleras regelbundet av ackrediterat företag
Mjölktank	Köldmediet kontrolleras årligen av ackrediterat företag
Elbesiktning	Utförs vart tredje år.

Åkrarna sköts utifrån växtodlings- och gödslingsplan samt resultat från markkarteringar. Verksamheten är ansluten till Greppa Näringen.

Om det inträffar en större störning i driften som påverkar den yttre miljön negativt, kommer den kommunala miljö- och hälsoskyddsförvaltningen att meddelas.

⁶ Muntligt utsago av ordförande i Olandsåns dikesföretag 2022-11-28

.....

Datum

.....

Sökanden

.....

Namnförtydligande

Bilagor

- A1 Registerutdrag
- A2 Anmälningensbeslut biogas 2023-662
- A3 Närboende, karta och lista
- A4 Karta över befintliga, planerade och alternativa placeringar
- A5a Anteckningar samråd 2022-05-19 (Sökanden)
- A5b Meddelande om Länsstyrelsens synpunkter i samrådet (Länsstyrelsen)
- A6a Inbjudan samråd närboende
- A6b Deltagarlista samrådsmöte 2022-11-28
- A6c Fråga-svar från närboende
- A7 Annons i UNT, 2022-11-26
- A8 Remissvar från myndigheterna

Handlingarna har, på uppdrag av sökanden, tagits fram av

Adelice Miljökonsult

Kikki Fors

Industrigatan 33

753 42 Uppsala

Tel 070-222 2552

kikki.fors@telia.com

Kopior på handlingar som rör ärendet bör även sändas till Adelice Miljökonsult för snabbare hantering vid ev komplettering eller yttrande.

2. MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Sökandens uppgifter

Sökande	Olagård ekomjolk i Roslagen AB, bilaga A1 Registerutdrag
Kontaktperson	Fredrik Murray
Miljöansvarig	Samma som ovan
Mobilnummer	076-677 83 45
E-post	olagard@outlook.com
Organisationsnummer	559126-3933
Fastighet	Ola 4:8 m.fl.
Företag	Olagård ekomjolk i Roslagen AB
Adress	Ola gård 11
Postadress	741 98 Knutby
Fastighetsägare	Fredrik Murray
Kommun	Uppsala
Församling	Bladåker
Verksamhetskod	1.1
Platsnummer	0380-90-016

Bakgrund

Verksamheten har idag tillstånd från 2008-02-14 med diarienummer 551-8538-06, att bedriva mjölkproduktion med högst 480 djurenheter (djurenheter enligt 2 kap 2-3 §§ Miljöprövningsförordning 2013:251). Idag bedrivs verksamheten med något färre djurenheter än vad tillståndet medger, med 468 djurenheter nötkreatur för ekologisk mjölkproduktion inklusive rekrytering, vid Ola gård på fastigheterna Ola 4:8 m.fl. i Uppsala kommun.

Antalet mjölkkor/sinkor är idag 405 årskor samt uppfödning av stutar till slakt motsvarande 53 djurenheter. Samtliga kvigor säljs vid 3 månaders ålder med återköp av dräktiga kvigor vid 23 månaders ålder. Växtodlingen utgörs av främst höstvetete och vall (andel 50 - 70 %).

Planerad verksamhet

Företaget önskar expandera sin verksamhet till totalt 560 årskor (mjölk- och sinkor), rekrytering av kalvar och kvigor samt uppfödning av stutar/ungdjur till slakt, om totalt 852 djurenheter. Verksamheten kommer härmed att ligga över sitt nuvarande tillstånd på 480 djurenheter varför företaget kommer att söka nytt tillstånd enligt miljöbalken 9 kap 6§ samt 2 kap 2§ i miljöprövningsförordningen (2013:251). En miljökonsekvensbeskrivning ska då upprättas enligt 6 kap 1§ 1a st i miljöbalken.

Utökningen innebär att bygga ett stall för 200 årskor i nära anslutning till befintligt mjölkstall samt ett stall för ca 800 ungdjur i nära anslutning till befintliga ungdjursstall. För att möta framtidens behov av både mjölk och kött, då efterfrågan på produkterna kan variera över tid, har sökanden önskemål om att tillståndet ges i form av 852 djurenheter med fri fördelning av produktionsdjurens sort och ålder (mjölkko, diko, kviga, stut, tjur, kalv). Med fri fördelning kan

det bli aktuellt med dikor, eftersom de är effektivare som betesdjur än till exempel stutar. Dikor beräknas som "3 övriga nöt = 1 djurenhet". Om du väljer att hålla dikor framöver, kommer dessa i så fall att ersätta stutarna. Produktionen av mjölk är drygt 10 ton/ko och år idag och beräknas bli densamma framöver, d.v.s. totalt 5 600 ton/år mjölk med utökningen. Verksamheten kommer även i fortsättningen att bedriva bete på 250 hektar eller mer naturbetesmarker.

Beräkningarna i denna ansökan för djurenheter är:

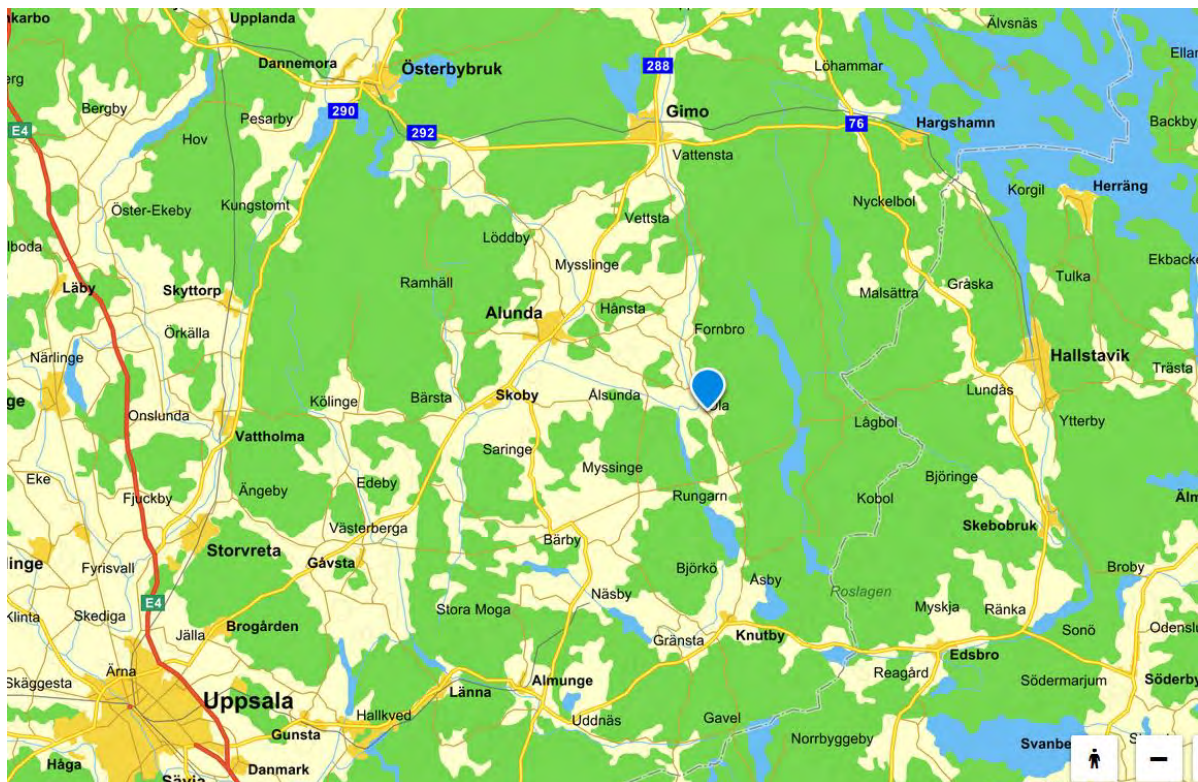
	Djurslag	Antal	Antal djur/ djurenhet	Antal djurenheter, de
Idag	Mjölkkor inkl sinkor	405	1	405
	Ungdjur, 6 mån-	147	3	49
	Ungdjur, 1 - 6 mån	82	6	14
	Kalvar, 0 - 1 mån	370	0	0
				Summa ca 468 de
Framtiden	Mjölkkor inkl sinkor	560	1	560
	Ungdjur, 6 mån-	750	3	250
	Ungdjur, 1 - 6 mån	250	6	42
	Kalvar, 0-1 mån	500	0	0
				Summa 852 de

Syfte och period för i anspråkstagande

Det nya tillståndet beräknas tas i fullt anspråk senast inom 8 år från giltigt beslut. Skälet för detta är att utökningen innebär en stor ekonomisk satsning, samt att det tar tid att bygga upp en fullskalig ekologisk besättning med den infrastruktur som krävs, samt att få tillgång till större betesareal. Mjolkproduktionen i Sverige kräver, för att vara lönsam, en ständig omstrukturering till allt större anläggningar. Ett utökat miljötillstånd skulle ge möjligheter att utöka produktionen i den takt som omvärldsfaktorerna kräver. Utökningen kan då ske stegvis, varvid det även ges möjlighet att bygga upp kobesättningen fullt ut. Ola gård tar emot besökare, som får se hur djurhållningen och mjölkningsarbetet går till, en värdefull kunskap för dagens barn och vuxna. Utökningen innebär att mer än halva odlingsarealen kommer att åtgå till vallodling och bete, varvid spannmålsodlingen kommer att minska något.

Omgivningar och planförhållanden

Ola gård ligger utefter vägen i Ola by, 35 km fågelvägen nordost om Uppsala, mellan Gimo/Alunda och Knutby, se kartbild nedan. Gården ligger på gränsen mellan skogsbygd och Olandsåns dalgång. Till ån är det cirka 1 km från anläggningens centrum. Gårdens marker gränsar till Olandsån som mynnar ut i Östersjön. Verksamheten ligger utanför nitratkänsligt område (Bladåkers församling). Ola gård underhåller genom stutbete ca 250 hektar naturbetesmarker runtom i trakterna. Cirka 100 hektar naturbetesmark tillkommer 2023 och som kommer att betas av egna djur.

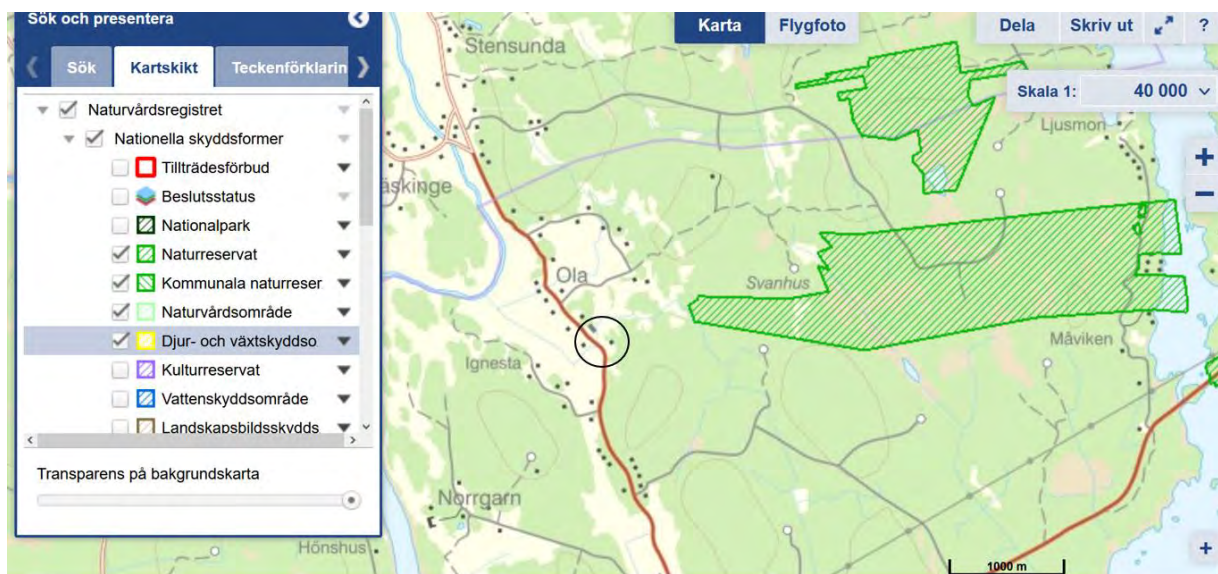

Ola Gårds placering i länet.

Natur- och kulturvärden⁷

Naturreservat

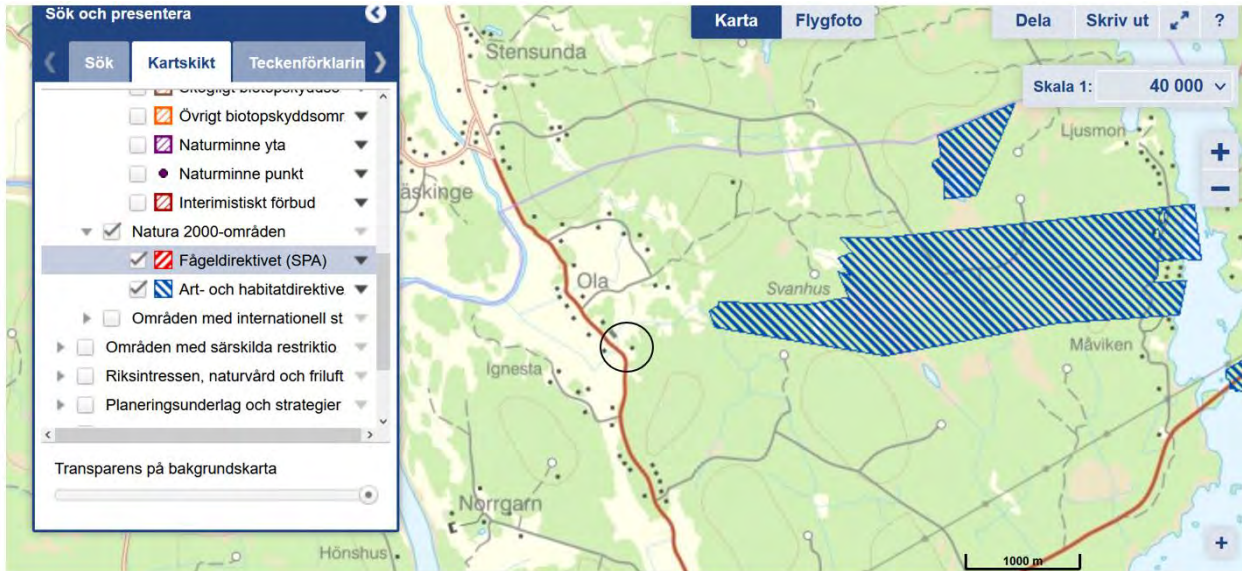
Cirka 750 m öster om gården, inringat, till yttersta västra spetsen ligger ett naturreservat, Svanhusskogen, varav delar ingår i Natura 2000, art- och habitatdirektivet. På cirka 2,5 km avstånd mot nordost ligger ytterligare ett naturreservat. Båda gröna snedstreck. Inga andra avsatta naturreservat, djur- och växtskyddsområden eller naturvårdsområden finns avsatta. Naturreservaten kommer inte att beröras av utökningen. Se kartbild nedan samt bilaga M1.

⁷ <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> 2022-04-28

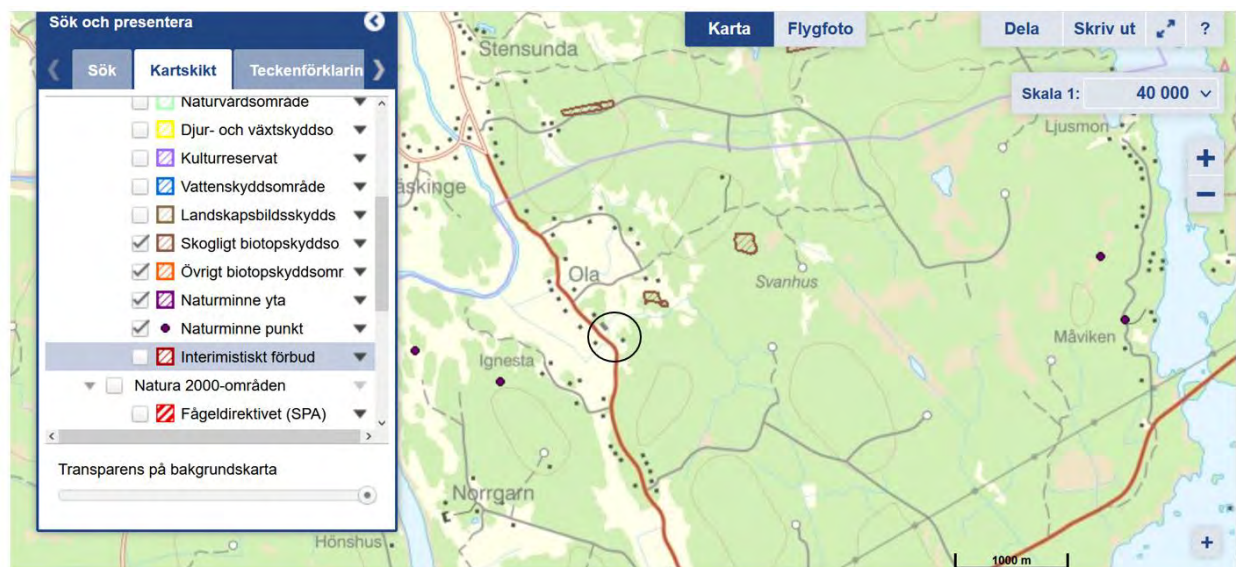
Natura 2000-område

Natura 2000-området, Olas skifte, med art- och habitatdirektivet, upptar samma område som det närmaste naturreservatet, ca 650 m öster om Ola gård. Ett annat Natura 2000-område, Kroppsjön, ligger i ett område ca 3 km nordost om anläggningen. Båda för Art- och habitatdirektivet markerade med blå snedstreck. Se bilaga M2. Området Olas skifte beskrivs mer utförligt nedan under rubrik Miljöpåverkan. Inget bete eller åkermark ligger inom Natura 2000-område.

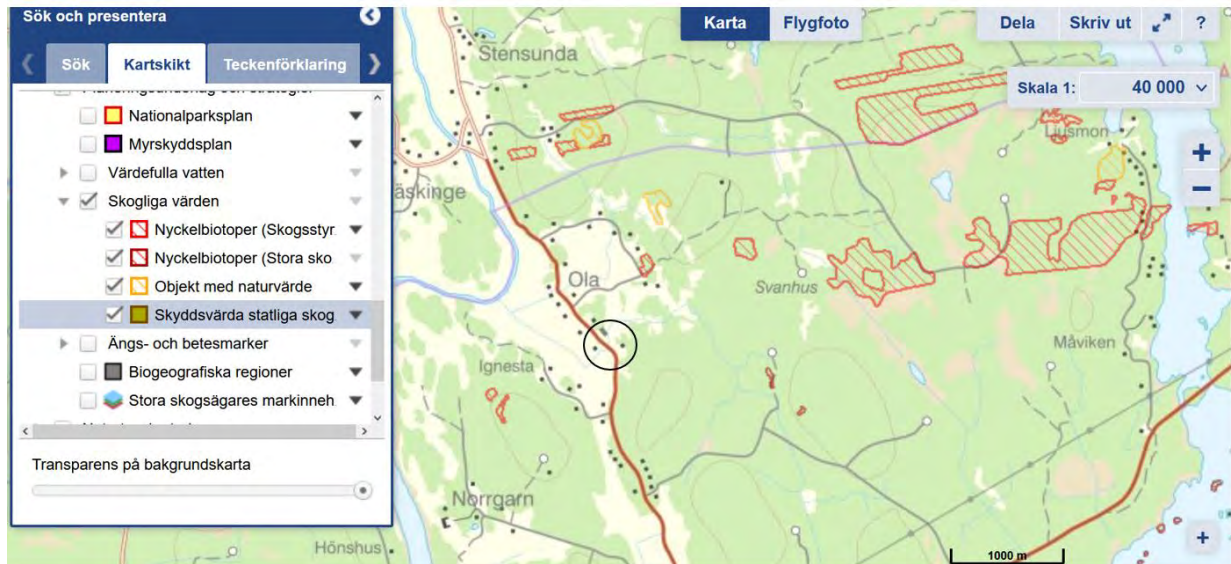
Biotopskydd, naturminne

Cirka 300 m nordost om anläggningen finns det närmast liggande skogliga biotopskyddsområdet, bruna snedstreck, och cirka 650 m i skogen i sydväst ligger det närmast liggande naturminnet, svart punkt. Inget av dessa kommer att beröras av utökningen. Se bilaga M3.

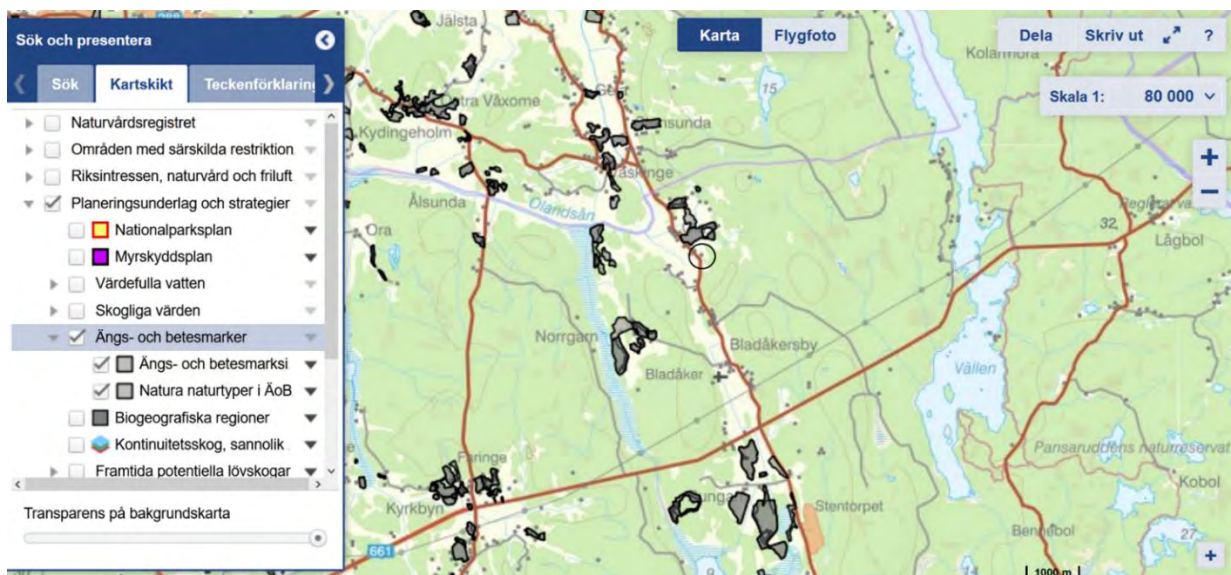
Skogliga värden

Utöver detta finns områden olika skogliga värden, nyckelbiotoper, bruna snedstreck, samt andra objekt med naturvärden, gula snedstreck. Inte heller dessa kommer att påverkas av utökningen. Se bilaga M4.

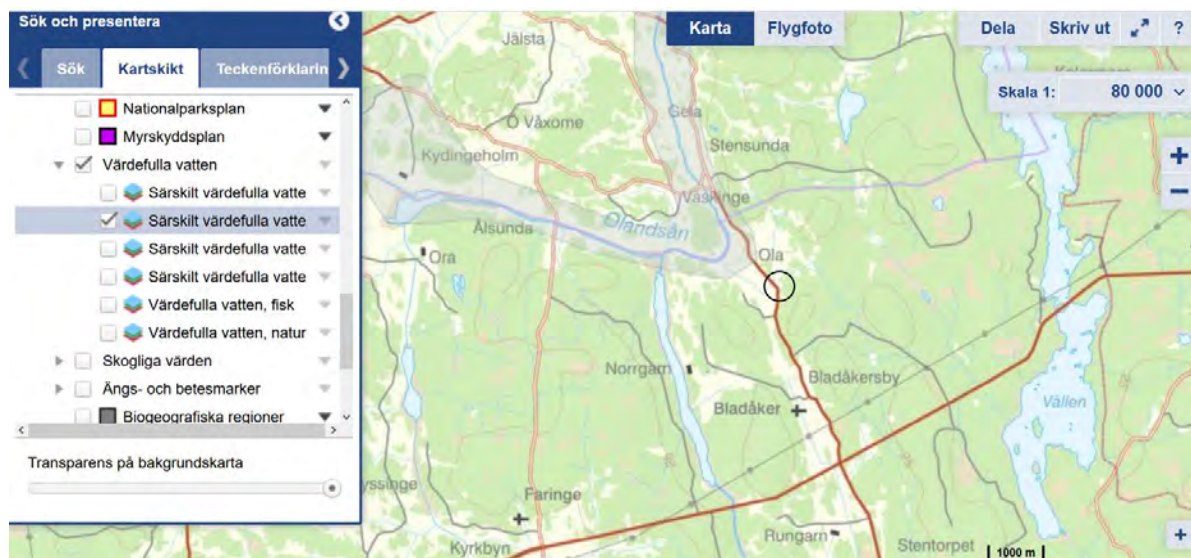
Ängs- och betesmarksinventeringen

Strax norr om Ola gård finns betesmarker som ingår i Ängs- och betesmarksinventeringen inklusive naturtyper. Dessa berörs inte av utbyggnaden av stallarna. Se bilaga M5.

Särskilt värdefulla vatten, kultur

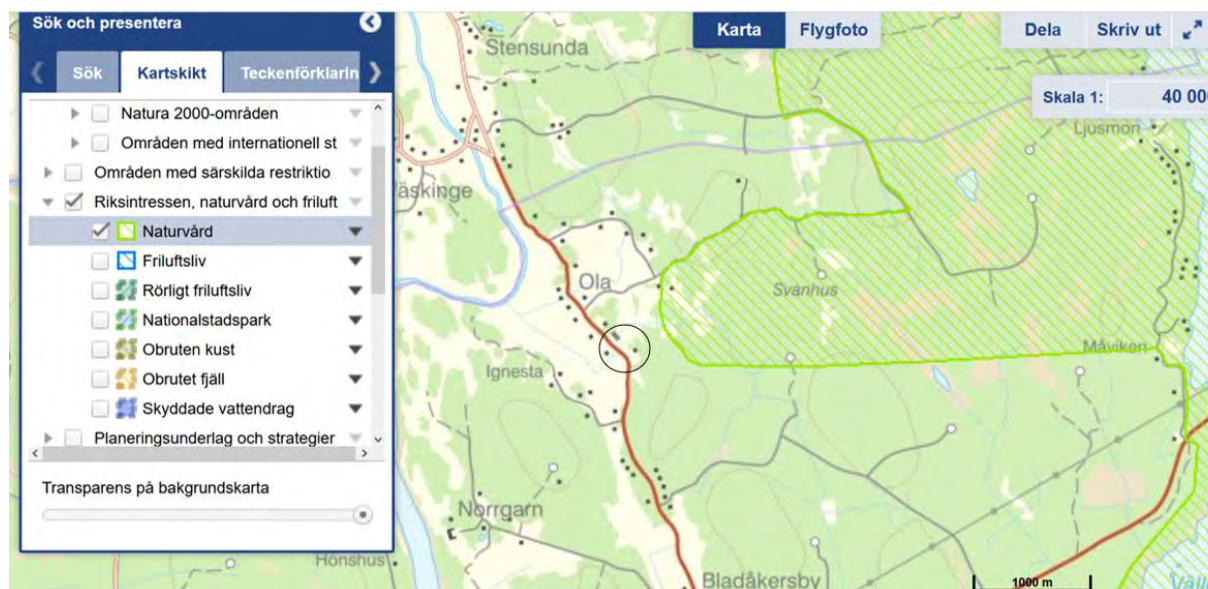
Över Olandsån finns planeringsunderlag för särskilt värdefulla vatten avseende kultur (ljusblått raster). Både betesmarker och odlingsmarker gränsar till detta område. Se bilaga M6.

Riksintressen

Naturvård och friluftsliv⁸

Ola gård ligger cirka 150 m väster om riksintresset för naturvård, Vällen, enligt MB 3 kap 6 §. Utökningen av anläggningens byggnader bedöms inte beröra området. Inget riksintresse för friluftsliv förekommer här. Se bilaga M7.

⁸ <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> 2023-02-28

Kulturmiljövård

Ola gård ligger inom riksintresse⁹ för RAÄ kulturmiljövård enligt MB 3 kap 6 §, röda snedstreck, vilket område sträcker sig i nordsydlig riktning. Se bilaga M8.

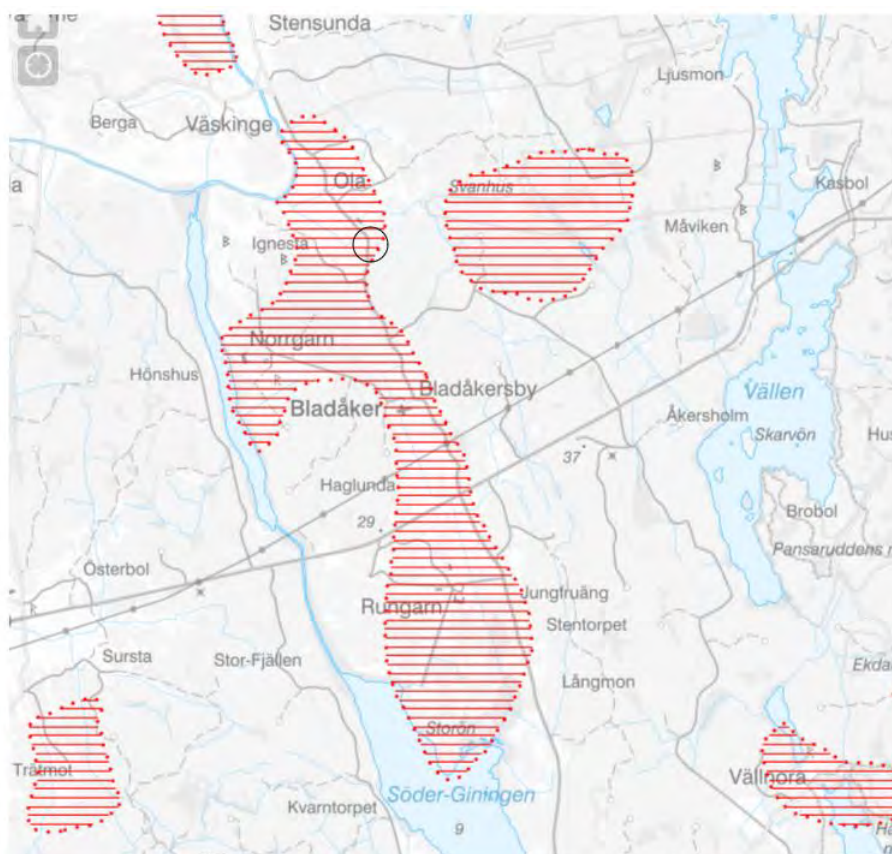
Länsstyrelsen beskriver området följande med förslag till placering av stallbyggnaderna:

Motivering:

”Herrgårdslandskap med anor från medeltiden men i huvudsak präglad under 1600-talet, som tydligt visar hur en medeltida bygd förändrats genom säteribildningar. (Fornlämningsmiljö, Kyrkomiljö, Borgmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Ett större äldre järnåldersgravfält och flera yngre järnåldersgravfält, de senare intill avhysta bytomter, rester av en tidigmedeltida befäst gård vid Norrgarn, medeltida kyrka och sockencentrum, Norrgarns och Rungarns herrgårdar med 1700- och 1800-talsbebyggelse och herrgårdslandskap. Ett större äldre järnåldersgravfält och flera yngre järnåldersgravfält, de senare intill avhysta bytomter, rester av en tidigmedeltida befäst gård vid Norrgarn, medeltida kyrka och sockencentrum, Norrgarns och Rungarns herrgårdar med 1700- och 1800-talsbebyggelse och herrgårdslandskap. Utformningen av tillkommande byggnader behöver beakta riksintresset och även om det inte är helt lätt att bedöma, så är en samlad gårdsbebyggelse öster om den nord-sydliga landsvägen, och då framför allt det nordliga huvudalternativet angivet med vitt, att föredra ur antikvarisk synvinkel. Det är det alternativet där nybyggnaden ligger mest samlad vid befintligt gårdscentrum. Allra bäst vore om båda nya djurstallarna kan läggas här.”

⁹ <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/riksintressen/kartor/> 2022-04-28

Naturvärdesinventering

En naturvärdesinventering gjordes 2022-12-06 på de platser som är huvudalternativen för stallbyggnaderna. Resultatet redovisas i bilaga M9. Ingen av de två platserna har några natur- och/eller kulturvärden som kan påverkas av nybyggnationer. Marken vid platsen för nya mjölkkostallet är gammal åker och används idag som betesvall. Vegetationen är tydligt näringspåverkad, med arter som brännässla, hundäxing, smörblommor och dylikt. Förutom påverkan från produktionsåtgärder finns det även jordtippar och stenhögar kvar från när ladugården byggdes.

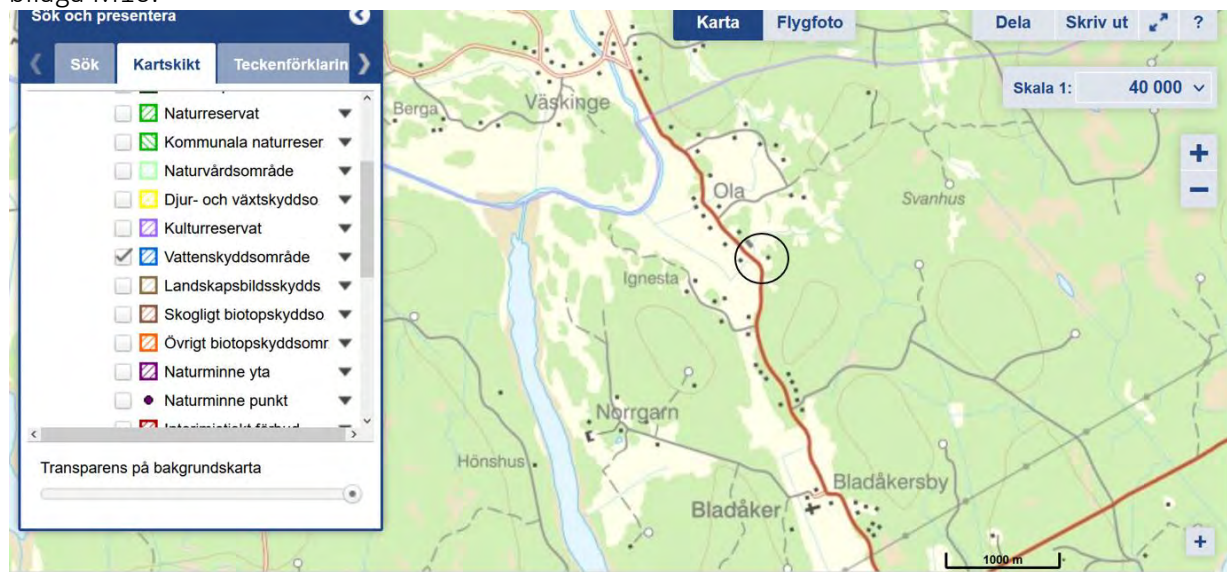
Slänten eller branten i öster har troligen någon gång hyst betesgynnade arter, men närheten till ladugården har gjort att näringspåverkan därifrån fått dessa arter att försvinna.

Platsen för nya ungdjursstallet ligger i anslutning till andra stallbyggnader. Platsen är en hårdgjord yta, som idag används som uppställningsplats för jordbruksredskap, tippmassor etc. Det finns alltså inga naturvärden att beakta.

Vu bedömer därför att nybyggnation på de båda huvudalternativen inte kommer att bryta mot bestämmelserna i kapitel 7 eller 8 i Miljöbalken.

Vattenskyddsområden

Det finns inget vattenskyddsområde vid produktionsenheten vid Ola gård (inringat), se även bilaga M10.

Översiktsplan, detaljplan

Detaljplan

Det finns ingen detaljplan över området. Däremot är Bladåkers by detaljplanelagt.

I Uppsala kommuns Översiktsplan 2016¹⁰ och under rubriken **3. Mark- och vattenanvändning** kan läsas "Landsbygden utgör merparten av kommunens yta och består till största delen av

¹⁰ <https://www.uppsala.se/kommun-och-politik/publikationer/2020/oversiktsplan-2016-aktualitetsforklaring/aktualitetsforklaring-huvudhandling/#aktualitetsprovning-enligt-pbl> 2022-05-04

produktionsmark för skogs- och jordbruksnäringarna. Dessa marker rymmer också stora biologiska värden – i många fall beroende av ett aktivt lantbruk. Olika bygder och trakter med särpräglade karaktärer har utvecklats kring byar, kyrkor och herrgårdar eller utifrån naturgivna förutsättningar som sjöar och dalgångar. Landsbygdens roll har förändrats under de senaste decennierna. Strukturomvandlingen av de areella näringarna, teknisk utveckling och den relativa närheten till Uppsala stad och Stockholm-Mälardalen har förändrat villkoren för både människor och företag på landsbygden. Sammantaget har förutsättningarna för bosättning och försörjning på landsbygderna stärkts. Att bo och leva i landsbygdsmiljö är möjligt även för den som arbetar på en annan plats. Landsbygderna har potential att öka sin betydelse såväl för kommunens och regionens egenförsörjning som för att vidareutveckla och skapa nya exportvaror, tjänster och bostäder.”

Samt under rubriken **Inriktning för landsbygden:**

”Landsbygden ska tillsammans med de prioriterade tätorterna och staden erbjuda ett varierat utbud av boende- och verksamhetsmiljöer. Det innebär bland annat att förutsättningarna för boende och företagande fortsätter stärkas på landsbygden. Fortsatta utvecklingsmöjligheter för landsbygdsnäringar ska värnas. Vid utveckling av landsbygden ska särskild hänsyn tas till platsers värden och områdets naturgivna förutsättningar.”

Agenda 2030

I kommunens Agenda 2030 finns följande delmål att läsa:

Delmål 2.3 | Fördubbla småskaliga livsmedelsproducenters produktivitet och intäkter

Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familj jordbrukare, boskapsskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.

Delmål 2.4 | Hållbar livsmedelsproduktion och motståndskraftiga jordbruksmetoder

Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

Delmål 2.A | Investera i infrastruktur på landsbygden, jordbruksforskning, teknikutveckling och genbanker

Öka investeringarna, bland annat genom stärkt internationellt samarbete, i infrastruktur på landsbygden, forsknings- och rådgivningstjänster för jordbruket, teknikutveckling samt genbanker för växter och husdjur i syfte att öka jordbrukets produktionskapacitet i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna.

Fornminnen, kulturlämningar

Enligt Riksantikvarieämbetets karta över fornlämningar i området, Forsök, finns en känd kulturlämning på platsen för den planerade utbyggnaden med beteckningen L1944:2867 Hög, Övrig kulturhistorisk lämning, RAÄ-nummer: Bladåker 56:1 (stensättning enligt Interaktiv översiktsplan 2016 för Uppsala kommun (iÖP)). Se pil nedan och bilaga M11. Denna kan behövas tas bort för att bygga väg fram till stallbyggnaden. Övriga forn- eller kulturlämningar berörs inte av utbyggnaden eller alternativa placeringar.

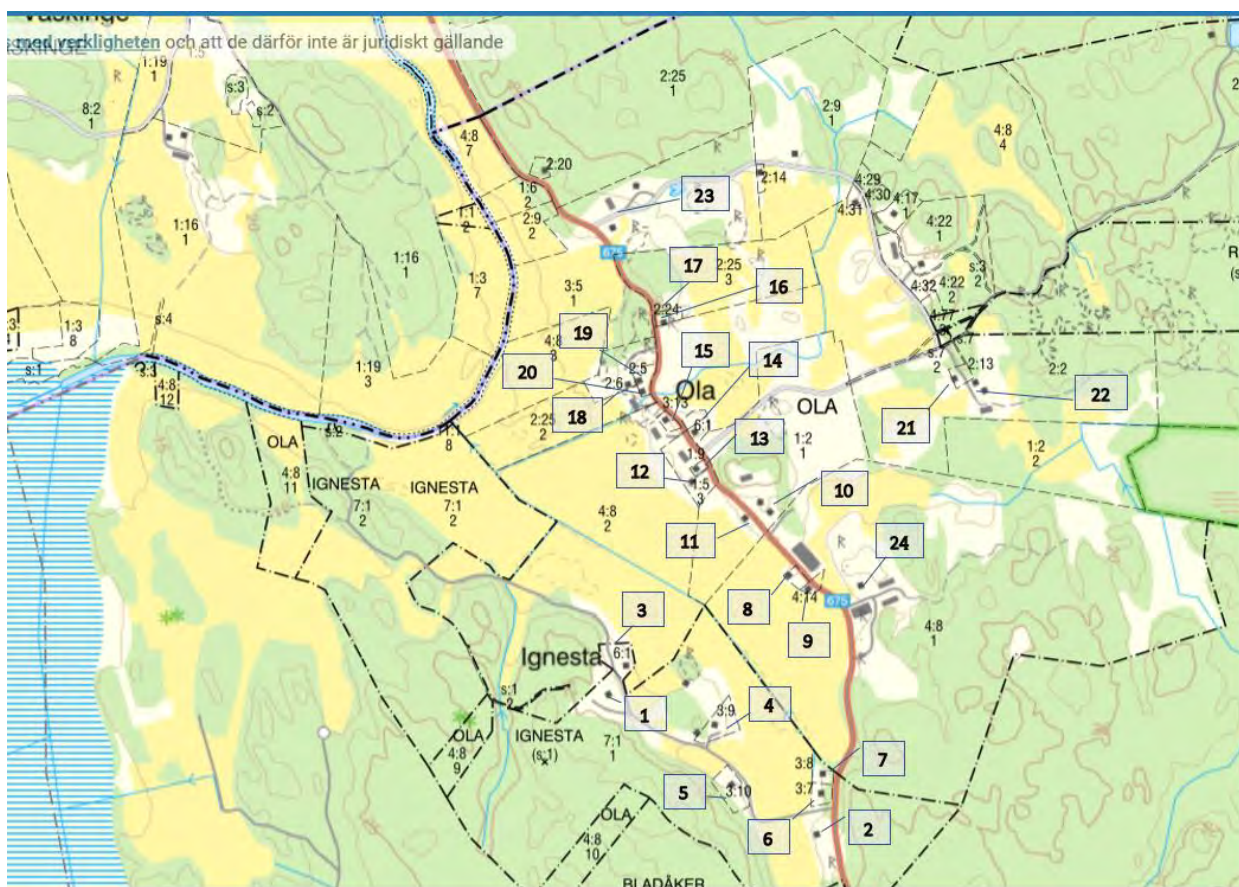
Enligt Riksanstikvarieämbetets kartverktyg Forsök. Inringade är platserna för huvudalternativens stallbyggnader, prickad ring är alternativ plats för båda stallar. Pil är markering för beskriven kulturlämning (blå och röda punkter/fält) ovan.

Närboende

Närmaste grannar i anslutning till en 500-metersgräns är 24 fastigheter. Samråd har hållits angående den planerade utökningen, vilket redovisas i ansökan. Numreringen på kartan redovisas i tabellen och kartan nedan och karta i bilaga M12. Fastighetsgränserna har tagits från Lantmäteriets¹¹ fastighetskarta. Bostad markerad med * ägs av vu Fredrik Murray.

Nr	Fastighet	Typ av fastighet	Namn	Avstånd (m)
1	Ignesta 7:1 ₁ norra	Jordbruksfastighet o bostad	Peter o Karin Lindqvist	620
2	Ignesta 7:1 ₁ södra	obebodd	”	680
3	Ignesta 6:1	Egen bostad*	Fredrik Murray	590
4	Ignesta 3:9	Obebodd	Peter o Karin Lindqvist	530
5	Ignesta 3:10	Bostad	Eddie Jansson	665
6	Ignesta 3:7	Sommarbostad	Mikael Vestman och Carina Svensson	560
7	Ignesta 3:8	Bostad	Bengt Mattsson	500
8	Ola 3:14	Uthyrd bostad *	Mikael och Tanja Pettersson	100
9	Ola 4:14	”*	Jaryslav Kondratskyi och Anastasiia Palamarchuk	140
10	Ola 1:2 östra	Jordbruksfastighet o bostad	Roine Berlin	125
11	Ola 1:2 västra	Obebodd (västra sid väg)	”	160
12	Ola 1:5	Uthyrd bostad	Tomas och Susanne Andersson	320

Nr	Fastighet	Typ av fastighet	Namn	Avstånd (m)
13	Ola 1:9	Uthyrd bostad, obobodd	Sölvi Ekström	335
14	Ola 6:1 och 3:6	Uthyrd bostad, obobodd	Oksana Yurenko	405
15	Ola 3:13	Sommarbostad	Tuomas och Malin Turunen	450
16	Ola 2:24	Bostad	Agda Lindkvist	660
17	Ola 2:25	Jordbruksfastighet och bostad	Veine och Mona Lindqvist	620
18	Ola 2:6	Bostad	Richard Olsson	700
19	Ola 2:5	Bostad	Gerd Lillemor Olsson	660
20	Ola 2:5	Bostad	Christian Olsson	640
21	Ola 2:13	Sommarbostad	Gunhild Alfredsson	530
22	Ola 2:2	Bostad	Lars Annergård och Nina Enhagen	550
23	Ola 3:5	Jordbruksfastighet och bostad	Johnny Andersson och Ann-Charlotte Löfberg	950
24	Ola 4:8	Jordbruksfastighet och bostad	Sölvi och Lars Ekström	30

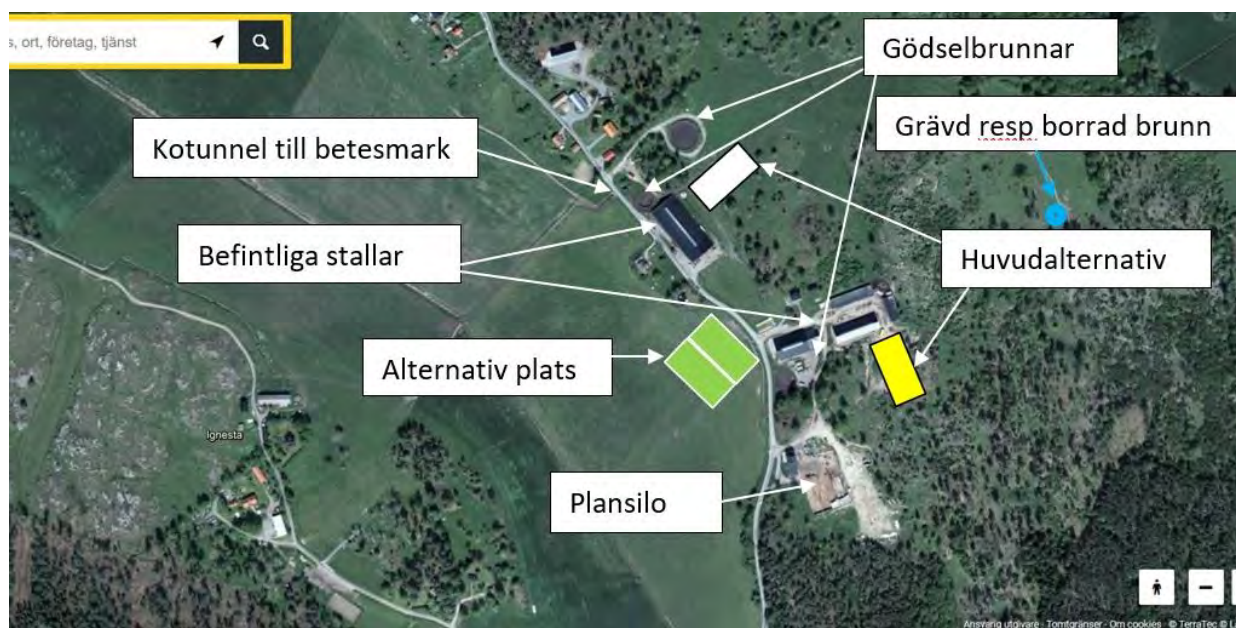

Placering och alternativ

På kartbilden nedan och bilaga M13 visas aktuell anläggning samt var de planerade utbyggnaderna är tänkt, vilka också är sökandens huvudalternativ. Utökningen planeras genom att bygga ett nytt stall för 200 mjölkkor/sinkor och ett stall för ca 800 ungdjur. Kartbilden visar även på alternativ plats. Utöver stall kommer ny/nya gödselbrunn/ar behövas. När biogasanläggningen tas i drift kommer all stallgödsel att processas varför det blir rötrest i form av biogödsel som lagras i gödselbrunnarna.

Huvudalternativet för mjölkorna, markerad utbyggnad med vit ruta nedan, är på den plats som sökanden anser vara lämpligast, då den ligger inom produktionscentrum med allt tillgängligt som behövs för att driva anläggningen tids- och kostnadseffektivt. Placeringen gör att stallet kommer att ligga nära befintlig mjölkanläggning, vilket gör det smidigt att flytta djuren mellan byggnaderna via en drivgång, samt att stallet ligger nära både betesmark och kotunneln som leder under vägen till betena på vägens västra sida. Nackdelen är att placeringen tar en del betesmark i anspråk.

Huvudalternativet för ungdjursstallet är gulmarkerat i bilden. Placeringen tar ingen betesmark eller odlingsmark i anspråk och ligger bra till, med placering nära nuvarande ungdjursstallar och foder (plansilo).

Vit ruta = huvudalternativ mjölkkor, gul ruta =huvudalternativ ungdjur, grön ruta = alternativ placering för båda. Blå punkt = egen dricksvattentäkt.

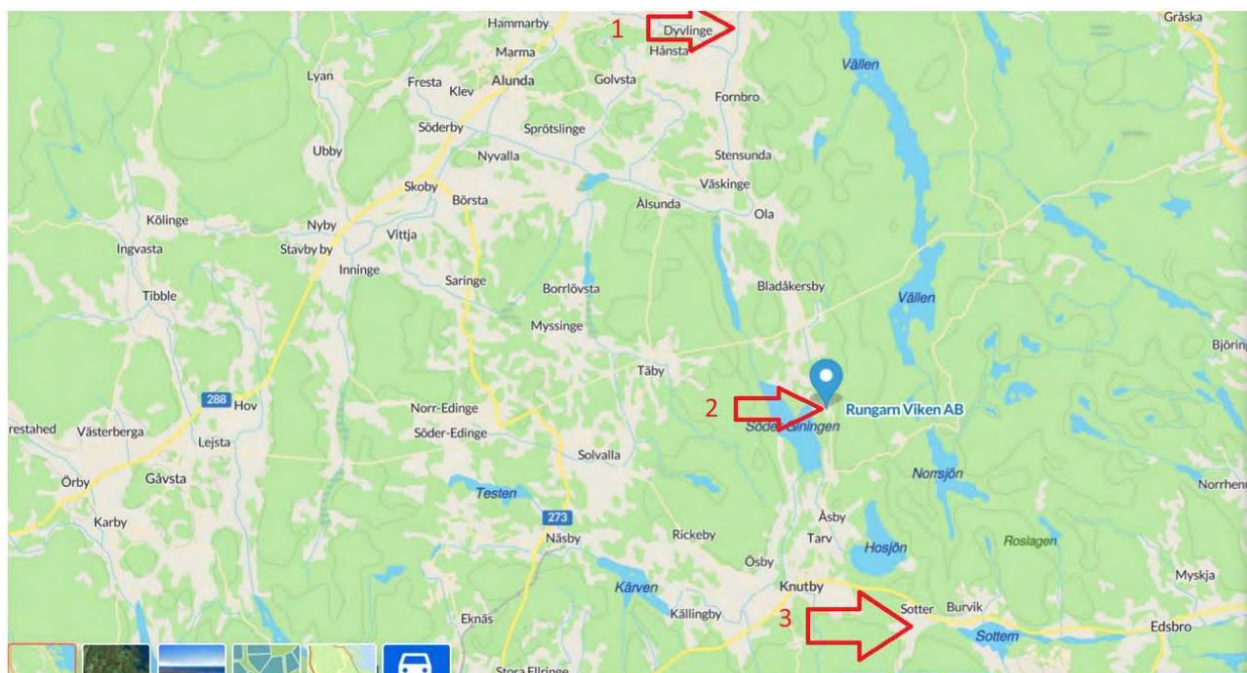
Länsstyrelsen tillägger i sin samrådsredogörelse 13 juni 2022, bilaga A5b Meddelande om Länsstyrelsens synpunkter i samrådet, angående **riksintresset för kulturmiljö** följande: ”Utformningen av tillkommande byggnader behöver beakta riksintresset och även om det inte är helt lätt att bedöma, så är en samlad gårdsbebyggelse öster om den nord-sydliga landsvägen, och då framför allt det nordliga huvudalternativet angivet med vitt, att föredra ur

antikvarisk synvinkel. Det är det alternativet där nybyggnaden ligger mest samlad vid befintligt gårdscentrum. Allra bäst vore om båda nya djurstallarna kan läggas här.”

Som svar på detta anger du att huvudsyftet med att ha två separata stallar är att den nordliga placeringen för mjölkorna är till för att samla alla mjölkkor på en och samma plats och ha mjölkningen (idag sker mjölkning på båda ställena) samt att få en effektivare produktion i alla hänseenden. Placeringen av samtliga ungdjur i samma gårdscentrum (södra delen) är att ha en effektivare hantering av dessa, utfodring, stallhållning, flytt till/från beten m.m. utan att behöva göra fler inomgårdstransporter än vad som är nödvändigt. Smittskyddet har stor betydelse så att ha möjligheten att särskilja djurgrupperna är mycket viktigt för verksamheten.

Satellitbrunnar

På kartbilden nedan och i bilaga M13b, är befintliga satellitbrunnar markerade, 1 Dyvlinge - 1 200 m³, Rungarn - 1 000 m³ och Sotter - 300 m³. Placeringen av en ny satellitbrunn är ännu inte bestämd. Skälet till detta är att det återstår att se var behovet kommer att uppstå. Den kommer att uppföras på en plats som inte ska orsaka olägenheter för närboende men som ska vara praktiskt beläget för du:s transporter dit med biogödsel från Ola gård. Gödseltransporter kommer främst ske vintertid.

Satellitbrunnarna i 1 Dyvlinge, 2 Rungarn och 3 Sotter

Alternativ placering

Alternativ plats för anläggningen är grönmarkerad på kartbilden ovan (två bilder upp) och i bilaga M13. Marken här har dålig bärighet och platsen tar betesmark i anspråk. Fördelen är närheten till betena. Nackdelen är att även en ny mjölkanläggning måste tillkomma här samt att tillstånd krävs om byggnader eller anläggningar som kan inverka på trafiksäkerheten ska uppföras inom den tillståndspflichtiga zonen, det så kallade byggnadsfria avståndet (47 § väglagen).

Den tillståndspliktiga zonen sträcker sig generellt 12 meter från den allmänna vägens vägområde. Utmed de flesta större vägar har zonen utökats efter beslut från Länsstyrelsen. Länsstyrelsens tillstånd krävs inte om åtgärden prövas i en detaljplan eller i ett bygglov.

Trafikverket har informerat om att vid beslut om användande av den alternativa platsen för stallet ska den placeras utanför den tillståndspliktiga zonen, dvs. 12 meter mätt från vägområdet, se bilaga A8 Remissvar från myndigheterna.

För- och nackdelar med de olika placeringsalternativen

	Alt 1 Huvudalternativ,	Alt 2	Alt 3 Nollalternativ
Beskrivning av läge	Mjölkkostall vid befintligt mjölkkostall. Ungdjursstall nära befintligt djurstall, nedre stall.	Både mjölko- och ungdjursstall läggs vid vägens västra sida.	Dagens placeringar av stallarna kvarstår, ingen utbyggnad.
Fördelar	Mjölkkostall invid produktionscentrum med allt tillgängligt som behövs för att driva anläggningen tids- och kostnadseffektivt. Ungdjurstallet hålls ihop med övriga ungdjur och foder. Placeringen tar ingen betesmark i anspråk. Eventuella smittor mellan djuren hålls ifrån.	Läget invid betesmarker.	Allt finns uppbyggt. Ingen betesmark försvinner.
Nackdelar	Mjölkkostallet tar en del betesmark i anspråk.	Dålig bärighet på platsen samt att betesmark tas i anspråk för båda stallen som blir sammanslagna. Smittor mellan djuren riskerar att öka. Mjölkning sker på två platser. Enligt det byggnadsfria avståndet (47 § väglagen) ska stallbyggnaden placeras utanför den tillståndspliktiga zonen, dvs. 12 meter mätt från vägområdet.	Mjölkning sker på två platser.
Lukt	Fler djur i mjölkkostallet kan ge en viss ökning av lukt i omgivningen. Ungdjursstallet läggs längre bort från närboende. Med biogas minskar lukten avsevärt från gödselhanteringen.	Större luktpåverkan genom många fler djur på en och samma plats. Med biogas minskar lukten avsevärt från gödselhanteringen.	Ingen förändring. Med biogas minskar lukten avsevärt från gödselhanteringen.
Buller	Med sammanhållen infrastruktur ökar inte buller från inomgårdstransporter nämnvärt.	Buller från inomgårdstransporter kommer att öka i närområdet.	Ingen förändring.

	Alt 1 Huvudalternativ,	Alt 2	Alt 3 Nollalternativ
Antal transporter	Transporterna ökar med ca 38 %.	38 % fler transporter men blir även fler inomgårds-transporter pga sämre logistik.	Samma som dagens transporter.
Skyddade biotoper	Ingen större påverkan vid plats för kostallet men del av näringspåverkad betesmark tas ur drift. Platsen för ungdjursstallet är planlagt. Ingen skyddad biotop. Fler ungdjur på mer naturbetesmarker.	Större andel betesmark tas ur bruk för byggnader. Ingen skyddad biotop. Fler ungdjur på mer naturbetesmarker.	Ingen förändring.
Hotade växt- och djurarter	Ingen påverkan. Ca 350 ha naturbetesmark kommer att hävdas. Fler betande djur ökar möjligheten för hotade arter att överleva på fler ställen.	Ingen påverkan. Ca 350 ha naturbetesmark kommer att hävdas. Fler betande djur ökar möjligheten för hotade arter att överleva på fler ställen.	Samma nivå på beteshävd som dagens dvs ca 250 ha naturbetesmark.
Landskapsbild	Fristående byggnader men som ansluter till och bakom nuvarande byggnader.	Helt ny byggnad på betesmark på andra sidan vägen. Väl synlig i omgivningen.	Ingen skillnad
Nuvarande markanvändning	Näringspåverkad betesmark respektive ruderatmark tas i anspråk.	Betesmark tas i anspråk. Enligt Trafikverket måste byggnaden ligga utanför den tillståndspliktiga zonen 12 m från vägområdet.	Ingen skillnad
Större opåverkade områden	Ej aktuellt	Ej aktuellt	Ingen skillnad
Våtmarker och vattendrag	Större yta som är hårdgjord ökar avrinningshastigheten. Den planerade fosfordammen samlar upp vattnet före Olandsån.	Större yta som är hårdgjord ökar avrinningshastigheten. Den planerade fosfordammen samlar upp vattnet före Olandsån.	Ingen skillnad
Fornminnen, kulturminnen	En kulturlämning kommer troligen att behöva tas bort för att dra väg till mjölkkostallet. Tillstånd kommer att sökas om detta blir aktuellt.	Ingen kulturlämning påverkas.	Ingen skillnad
Tätbefolkade områden	Ej aktuellt.	Ej aktuellt.	Ej aktuellt.
Påverkan på miljökvalitetsnorm ekologisk status	Långliggande vallar och undviker slitage på betesmarker nära Olandsån och Olandsdiket. 10 m bevuxen zon hålls från bete mot Olandsån samt 5 m mot Olandsdiket. Fosfordamm planeras, se ovan.	Långliggande vallar och undviker slitage på betesmarker nära Olandsån och Olandsdiket. 10 m bevuxen zon hålls från bete mot Olandsån samt 5 m mot Olandsdiket. Fosfordamm planeras, se ovan.	Långliggande vallar och undviker slitage på betesmarker nära Olandsån och Olandsdiket. 10 m bevuxen zon hålls från bete mot Olandsån samt 5 m mot Olandsdiket.
Påverkan på miljökvalitetsnorm Kemisk yt-vattenstatus	Ingen påverkan. Ekologisk produktion.	Ingen påverkan. Ekologisk produktion.	Ingen påverkan. Ekologisk produktion.

Alternativ 1 bedöms mest intressant då verksamhet redan bedrivs invid de planerade stallarna. Logistiken inom gården blir enklare med sammanhållen verksamhet. Mjölkingen kommer att flyttas från nedre stallet till det nya mjölkkostallet. Flytten av mjölkarna till nya stallet innebär dessutom att befintliga mjölkkoplatser frigörs för ungdjursplatser.

Ungdjuren kommer att finnas samlade på samma plats och mjölkarna på sin plats. Stallbyggnadernas placeringar blir mindre synliga för omgivningen. Inga hotade växt- eller djurarter finns platserna. Smittskyddet är en viktig anledning till att ha stallarna på olika ställen.

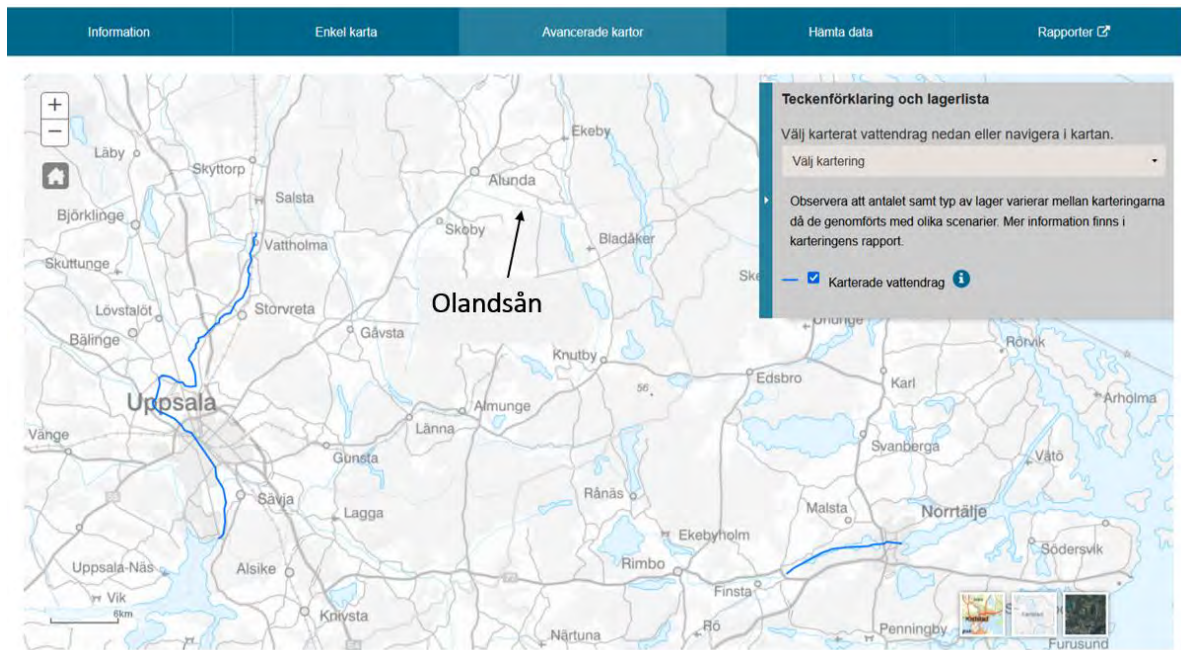
Däremot kan ett fornfynd behöva flyttas för en ny tillfartsväg till nya mjölkkostallet. I så fall kommer tillstånd att sökas för detta om detta blir aktuellt.

Motstående intressen

Inga motstående intressen har uppdagats.

Högsta flöde, 100-årsregn

Angående eventuella 100-årsregn eller beräknat högsta flöde är Olandsån inte karterad och det saknas uppgifter om detta på MSB:s översvänningsportal¹².

¹² <https://gisapp.msb.se/Apps/oversvamningsportal/avancerade-kartor/oversvanningskartering.html> 2022-11-22

Beskrivning av den planerade verksamheten

Utökningen innebär att bygga ett stall för 200 årskor i nära anslutning till befintligt mjölkstall samt ett stall för ca 800 ungdjur i nära anslutning till befintliga ungdjursstall. Produktionen är ekologisk med drygt 10 ton mjölk/ko och år idag och beräknas bli densamma per mjölkko framöver, d.v.s. totalt 5 600 ton mjölk/år med utökningen. Verksamheten kommer även i fortsättningen att bedriva bete på minst 250 hektar på naturbetesmarker samt att 100 ha naturbetesmark tillkommer.

Beräkningarna i denna ansökan för djurenheter är:

	Djurslag	Antal	Antal djur/ djurenhet	Antal djurenheter, de
Idag	Mjölkkor inkl sinkor	405	1	405
	Ungdjur, 6 mån-	147	3	49
	Ungdjur, 1 - 6 mån	82	6	14
	Kalvar, 0 - 1 mån	370	0	0
				Summa ca 468 de
Framtiden	Mjölkkor inkl sinkor	560	1	560
	Ungdjur, 6 mån-	750	3	250
	Ungdjur, 1 - 6 mån	250	6	42
	Kalvar, 0-1 mån	500	0	0
				Summa 852 de

Lagringsutrymme stallgödsel

Kravet på lagringskapacitet för stallgödseln är minimum 8 månader. Tabellen visar volymerna som beräknats för 8 respektive 12 månaders produktion. Beräkningarna har gjorts med Jordbruksverkets beräkningsverktyg "Gödselmängder och behov av spridningsareal", version 5 uppdaterat januari 2022.

Typ av gödsel	8 månader, m ³	12 månader, m ³
Flytgödsel inkl tvättvatten	12 390	18 540
Djupströgödsel	3 000	4 488

Idag finns följande lagerutrymmen:

Förvaring, flytgödsel	Volym, m ³	Täckning	Påfyllning
Gödselbrunn, övre stall	4 000	Stabilt svämtäcke	Underifrån
Gödselbrunn, vid karusell	980	"	"
Gödselbrunn, övre stall	350	"	"
Gödselbrunn, nedre stall	1 200	"	"

Gödselbrunn, satellit Dyvlinge	1 200	”	”
Gödselbrunn, satellit Sotter	300	”	”
Gödselbrunn, satellit Rungarn	1 000	”	”
Pumpbrunnar, 2 st	300	Tak	Bottenfyllning
Summa	9 330 m³		
Djupströbäddar	(ca hälften) 2 265 m³		

Se separata beräkningar för utökad produktion för 8 respektive 12 månader i bilaga M14a och M14b. Anläggningen har idag flytgödselbrunnar och pumpbrunnar om totalt 9 330 m³. Den mesta djupströgödseln finns i djurens ströbäddar i stallbyggnaderna. Djupströgödseln kommer vid mockning att transporteras direkt till biogasanläggningen och läggas i ett förvar där innan den rötas. Även all flytgödsel kommer att rötas. Observera att ungdjuren från 6 månaders ålder hålls ute på naturbete under minst 5 - 5,5 månader med 100 % foderstat samt att mjölkorna är ute 4 månader med 50 % foderstat. Detta är gödsel som inte kommer att uppstå i anläggningen utan läggs på betesmarkerna.

Mer lagringskapacitet för flytgödsel/biogödsel kommer att uppföras i samband med utökningen. Tanken är att en eller fler satellitbrunnar ska tillkomma i fält dels för att kunna sprida gödseln direkt från brunnarna och dels för att flytta dit gödsel under vintern då marken är tjälad för att undvika sönderkörda marker och markpackning men även att transporterna kanske dagtid för att undvika att störa närboende. All gödsel härnäst kommer att rötas till biogas och spridas som biogödsel i och med att en biogasanläggning byggs under 2023.

Spridningsareal

Behovet av spridningsareal kommer att bli ca 593 hektar, med begränsningen 22 kg fosfor per hektar och år i genomsnitt under en femårsperiod, betesperioden undantagen. Se separata beräkningar i bilaga M14a och M14b. Idag finns ca 700 ha åkermark och minst 250 ha naturbetesmark tillgängligt och där ca 100 ha extra naturbetesmark tillkommer. Djurens gödselspridning på naturbetesmarkerna och andra marker under betessäsongen minskar behovet av spridningsareal. Dagens spridningsareal är redan större än behovet. Ekologisk produktion innebär att både mjölkorna och ungdjur har lång utevistelse under året förutom kalvarna som hålls i anläggningen, se rubrik Betesdrift nedan. Naturbetesmarker hävdas framförallt i Ekeby och i Knutbyområdet.

Spridning av stallgödsel

Idag används all stallgödsel på egna marker. Eftersom ingen mineralgödsel används, är det av största vikt som KRAV-godkänd verksamhet, att all stallgödsel tas tillvara.

Flytgödsel blir biogödsel

Flytgödsel sprids med släpskomyllare vilket minskar ammoniakavgången genom bättre jordkontakt. En 18 m³ stor gödseltunna används.

Spridning görs vid tre tillfällen under året, på våren, efter vallskörd samt i samband med vallbrott. Flytgödseln kommer framöver att processas i den biogasanläggning som ska uppföras under 2023 och spridas som biogödsel.

Djupströgödsel blir biogödsel

Djupströgödseln kommer vid mockning att transporteras direkt till biogasanläggningen och läggas i ett förvar där innan den rötas och därefter spridas som biogödsel.

Green bedding

Planer finns att i framtiden installera Green-bedding. Syftet är främst att få en klimat- och ekonomisk fördel. Green-bedding innebär i korthet att flytgödseln avvattnas genom att pressas till en fiberrik massa som kan användas som strömedel. Inget vatten behöver tillföras. Med denna metod beräknas kravet på gödsellagring minskas med ca 20 %. Vätskefasen sprids sedan på åkrarna.

Råvaror

Här nedan redovisas enbart råvaror/år men inga kemikalier.

Råvara	Eget/ Inköp	Mängd idag	Mängd vid utökning
Foderspannmål	Eget	1000 ton	1300 ton
Sojafoder (Italien)	Inköpt	168 ton	200 ton
Ensilage	Eget	2000 ton ts	2000-3000 ton ts
Mineralfoder	Inköpt	15 ton	18 ton
Torv	Inköpt	120 ton	0 ton (kommer att ersättas av green bedding-material)
Halm, 350-400 kg/st	Egen	1500 balar	2200 balar

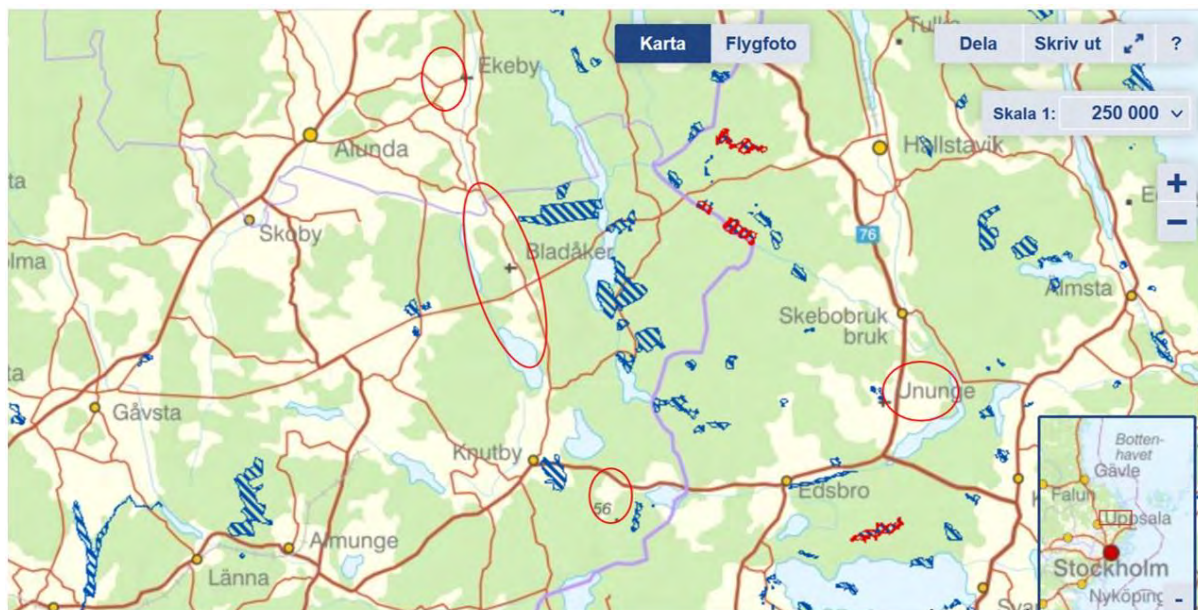
Växtodling

Växtodlingen kommer huvudsakligen att utgöras av 70 % vall och 30 % spannmål av arealen, se bilaga M15 Grödfördelning 2022. Vallen kan ligga 5-8 år där det är mulljord (10% av arealen), annars bryts de efter 3 år.

Växtodlingsplan och gödslingsplan upprättas årligen. Gödsling görs utifrån resultaten från markkartering.

I Grödfördelning 2022 syns endast de hektar naturbetesmarker som är stödberättigade. Observera att vi har cirka det dubbla antalet hektar naturbetesmarker än vad som tas upp här och som betas av ungdjur och sinkor.

Nedan och i bilaga M16a syns översiktligt var åkermarken är belägen (röd ringmarkering). Markerna ligger utanför Natura 2000 – områden.

Översiktliga lägen för åkermark. Röda markeringar.

Betesdrift

Mjölkkor betar till största delen på åkermarksbete (ca 50 ha) i Ola gårds närhet. De har även tillgång till ca 40 ha naturbete i området. Drivgångarna är lagda utefter ovankanten av hagarna, ca 300 m från "Olandsdiket" (egen benämning och syftar på diket i dalgången som leder till Olandsån). Betesmarkerna sträcker sig till ca 10 m från Olandsån (beväxt yta) och ca 5 m från Olandsdiket. Slitage uppkommer främst vid in/utgången till beteshagarna samt vid vattenkaren ute i fält. Vu uppfattar inte att det sker några direkta ytvattenläckage till ån från dessa. Korna har tillgång till mycket betesmark som minskar betestrycket.

Angående tidsperioder för djurens betesdrift under året

Utevistelse och bete med procentuell full foderstat blir följande:

Ålderskategori	Utevistelse	Antal månader	Full foderstat
Mjölkkor	1/5 – 1/9	4	50 %
Kvigor >1 år	25/4 – 1/11	5,5	100 %
Kvigor 6 mån – 1 år	15/5 – 15/10	5	100 %
Kvigor under 6 mån	Ingen utevistelse	0	0 %
Stutar/dikor	25/4 – 1/11	5,5	100 %

Ungdjur och sinkor på naturbetesmarker har tillgång till minst 250 ha. De betar och underhåller dessa och viktiga strandängar som annars skulle växa igen. Betestrycket är minimalt då koncentrationen av djur på markerna är låg. Med större tillgång till betande ungdjur kan ytterligare 100 ha naturbetesmark hävdas i området.

Nedan och i bilaga M16b syns översiktligt var betesmarkerna är belägna (blå ringmarkering). Markerna ligger utanför Natura 2000 – områden.

Översiktliga lägen för betesmarker. Blå markeringar.

All åkermark och betesmarker redovisas i bilaga M17a Areakartor med skifteslista och markanvändning i M17b.

Markkartor

All åkermark är markkarterad sedan tidigare medan 300 hektar markkarterades under 2022 (Sotter, Norrgarn och Rungarn). Resultatet visar att fosforvärdena varierar men är i huvudsak låga. Där fosforvärdena ligger högst är främst kring äldre gårdscentrum som inte är i dagsläget. Resultatet av fosforvärden (P-AI) från markkarteringarna bifogas i bilagor M18a-M18f.

Skydds zoner

På företagets marker hålls 15 m gödslingsfria och bevuxna zoner på samtliga marker som gränsar mot Olandsån och Olandsdiket (vattendrag och vattenförande diken) vilket är ett villkor (nr 5) i nuvarande tillstånd.

Näringsämnen fosfor och kväve

Eftersom Olandsån inte uppnår "God ekologisk status", och vilkas påverkanskällor beror på läckage av näringsämnen från främst jordbruk men även enskilda avlopp, är det väsentligt med åtgärder som kan bidra till att minska utsläppen. Se information under rubrik Miljö kvalitetsnormer och möjliga åtgärder. Växtnäringsbalans för utökningen redovisas i bilaga M20c.

Ammoniak till luft

Ammoniakförlusterna kommer totalt sett att öka. Beräkningarna¹³ är gjorda från schablonvärden av kilo kväve per djurplats och år (kvar i gödsel efter lagring). Kväveknoten för N och NH₃ är 0,82. Värdena är inga absoluta tal. Ammoniakförlusterna har beräknats utifrån antalet årskor och 10 000 kg mjölk/EKO ko och år och utan att köttproduktionen tagits med som en extra tillgång i produktionen. Observera att ammoniakvärdet ökar så pass mycket beror på att

¹³ SJVFS 2004:62, bilaga 9, ändrad genom 2021:37.

samtliga ungdjur framöver troligen behålls hemma jämfört med att kvigor idag säljs till kvighotell och köps tillbaka dräktiga. Dessutom kommer även tjurkalvarna att behållas för uppfödning till slakt.

Det större antalet djur (kvigor och stutar) som behålls kommer att hävda de stora arealerna naturbetesmark (ca 350 ha) och befinna sig på bete tidigast från i slutet av april till senast i början av november. De är alltså borta från anläggningen halvårsvis. Stutarna kommer att säljas vid 24 - 28 månaders ålder.

Noteras bör att det är samma schablonvärden som används i Vera-programmen för växtnäringsbalans.¹⁴

Ammoniakförluster	Idag	I framtiden
Uppskattad ammoniakförlust	75 610 kg	114 585 kg
Ammoniakförlust per produktionsenhet mjölk	18,67 kg NH ₃ /ton mjölk (4 050 ton)	20,46 kg NH ₃ /ton mjölk (5 600 ton)

Åtgärder för att minska ammoniakförluster

- Har huvudsakligen flytgödselsystem.
- Djupströgödseln hanteras regelbundet i biogasanläggningen.
- Med biogas blir gödseln mer flytande och har lättare att absorberas i marken vid spridning.
- Släpskomyllare används till all biogödselspridning som ger kontakt med jorden.
- Biogödseln sprids i växande gröda med släpskomyllare, ca 70 %.
- Biogödseln lagras under stabila svämtäcken.

Miljöpåverkan

Betesdrift

Ola gård hävdar idag ca 250 ha naturbetesmark och kommer framöver att hålla betande djur på ytterligare ca 100 ha. Utökningen innebär att fler betande ungdjur tillkommer varför mer naturbetesmarker kan hävdas i området. Enligt Jordbruksverkets¹⁵ hemsida är "betesmarker också jordbruksmark som brukar jämföras med tropiska regnskogar när det gäller antalet arter. Artrika marker är värdefulla just för att de bidrar med ekologisk stabilitet. Det är viktigt att det finns bryggor mellan betesmarker, liksom mellan andra naturtyper, för att arterna i de olika naturtyperna ska överleva och ha möjlighet att spridas. En enstaka betesmark kan därför tyckas ha en liten betydelse, men kan verka som just en brygga mellan andra betesmarker. Betesmarker fungerar som kolsänkor genom att de binder in kol och därmed mull i marken (ca 100 kg per hektar¹⁶). De buffrar vatten vid kraftiga regn och de behåller fuktighet och svalka till området under varma perioder. All växtlighet renar luft och tillför syre och här är

¹⁴ Enligt muntlig uppgift av Johannes Eskilsson, Jordbruksverket 2022-05-25

¹⁵ <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/ettriktodlingslandskap/sejordbruksmarkensvar-den/ekosystemtjansterfranjordbruksmark.4.4d857f2814e3cf3eeda2bbce.html>.

¹⁶ Jordbruksverket Rapport 2010:25. Inlagring av kol i betesmark.

betesmarkerna viktiga eftersom de är aktiva under årets hela vegetationsperiod. Betande djur bidrar till en landskapsbild som många tycker om. Samtidigt omvandlas växter som människan inte kan äta till kött och mjölk.”

Biologisk mångfald och pollinerande insekter

Att hävda viktiga betesmarker gynnar även pollinerande insekter. ¹⁷”Den rika floran på betesmarker är viktig för alla pollinerande insekter och för att dessa ska ha en jämn tillgång på pollen och nektar. I beräkningar från Jordbruksverket har man funnit att värdet av honungsbinas pollineringsstjänster i Sverige är mellan 260 och 466 miljoner kronor. Då har man bara räknat på kommersiella grödor och bara på honungsbin. De vilda bina, humlor, fjärilar och andra pollinerare har troligen en ännu större betydelse för pollineringen. Värdet av icke-kommersiella grödor tillkommer också.”

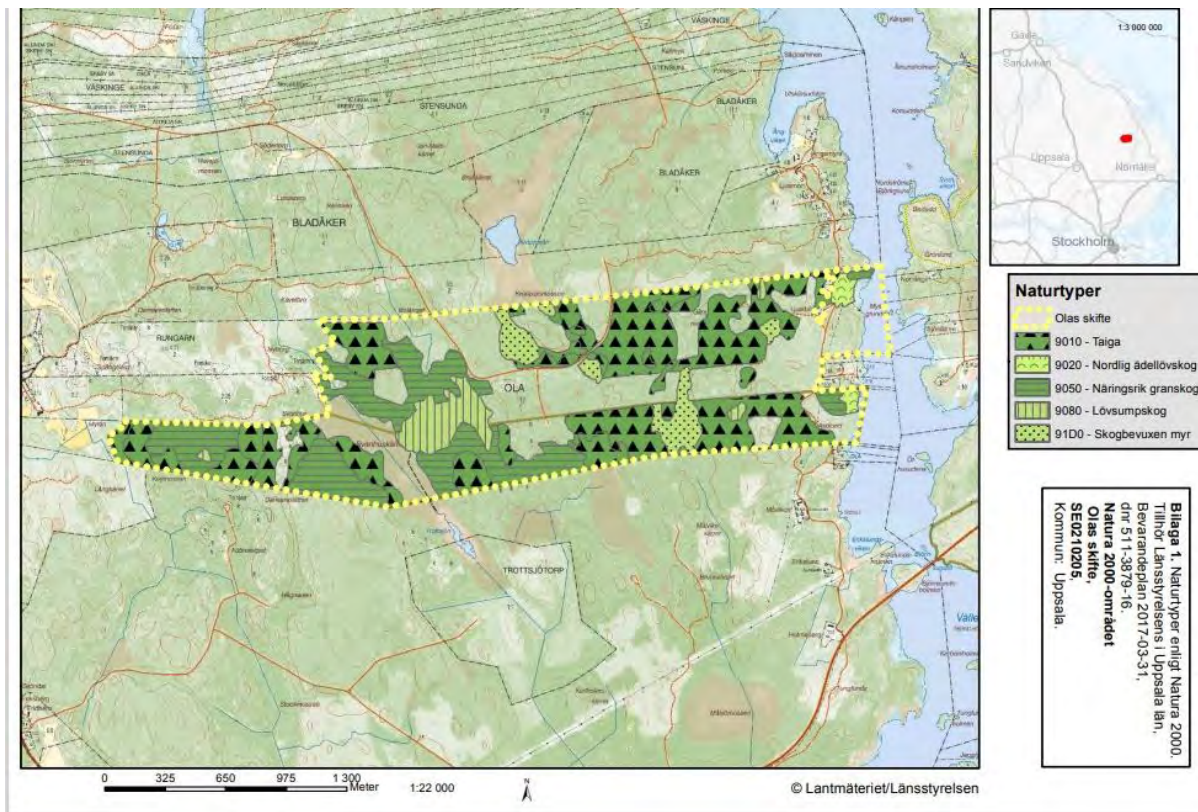
Natura 2000 – Olas skifte

Natura 2000-området Olas skifte¹⁸ ligger som närmast ca 650 m öster om Ola gård (räknat från stallbyggnad till områdets västra spets). Se bilaga M2. Området är 305,4 hektar stort varav taiga -106.3 ha, nordlig ädellövsskog -2.84 ha, näringsrik granskog - 52.76 ha, lövsumpskog - 13.02 ha samt skogbevuxen myr - 12.92 ha. Se kartbild nedan samt bilaga M19. Alla utom näringsrik granskog ingår i bevarandet av naturtyp som har hög prioritet inom EU. I Natura 2000-området har över 30 signalarter (indikatorer på höga naturvärden) och 30 rödlistade skalbaggsarter påträffats. De hotade arterna är huvudsakligen knutna till gamla och grova träd och lågor av asp och gran. Av de rödlistade kryptogamerna som påträffats kan nämnas: grön sköldmossa, aspfjädermossa, stor aspticka samt violgubbe. Av skalbaggar kan nämnas cinnoberbagge och aspsplintbock. Tretåig hackspett förekommer inom området. Cinnoberbagge, grön sköldmossa, platt spretmossa samt aspbarknagare är listade i art- och habitatdirektivets bilaga 2. Hela området är skyddat inom Svanhuskogens naturreservat. Området har i Uppsala läns naturvårdsprogram klassats som högsta naturvärde. Området är av riksintresse för naturvården (N 32) enligt 4 kap Miljöbalken. Stora delar av området är av riksintresse också för kulturminnesvården (K 33, Bladåkers skogsbygd). Delar av området är utpekade enligt länsplanen för värdefulla lövskogsmiljöer i Uppsala län, och anses därmed lämplig för vitryggig hackspett med följarter.

De prioriterade bevarandevärdena är naturtyperna taiga, näringsrik granskog, lövsumpskog och skogbevuxen myr samt arten cinnoberbagge.

¹⁷ Saxat ur <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/ettriktodlingslandskap/sejordbruksmarkensvarden/ekosystemtjansterfranjordbruksmark.4.4d857f2814e3cf3eeda2bbce.html>.

¹⁸ [file:///C:/Users/kikki/Downloads/Bevarandeplan%20SE0210205%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/kikki/Downloads/Bevarandeplan%20SE0210205%20(1).pdf) 2022-11-25

Bevarandesyfte

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Olas skifte är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärdena som är:

- Skapa död ved.
- Avverkning av gran i lövbestånd.
- Rönjning av igenväxande öppna ytor (f.d. slåttermarker) samt fornminnen.
- Grova/spärrgreniga träd hålls fria från igenväxningsvegetation.
- Naturvårdsbränning.
- Utreda eventuellt igenläggning/dämning av diken som idag får underhållas enligt befintligt reservatsbeslut.

Hotbild

Naturtyperna idag i området har i huvudsak gynnsamt bevarandetilstånd, förutom där påverkan finns från dikning. Kunskapsbrist råder kring bevarandetilståndet för utpekade arter. Hotbild om vad som kan påverka Natura 2000-området negativt är följande:

- Minskad andel lövträd (asp) och utebliven lövföryngring (asp), inklusive negativ påverkan från älgbete.
- Brist på död ved (framförallt asp).
- Igenväxning av gran.
- Markavvattning.
- Negativ påverkan från skogsbruk och markavvattning utan tillräcklig hänsyn utanför Natura 2000-området.
- Trängning av grova/spärrgreniga träd.
- Frånvaro av brandpåverkan.

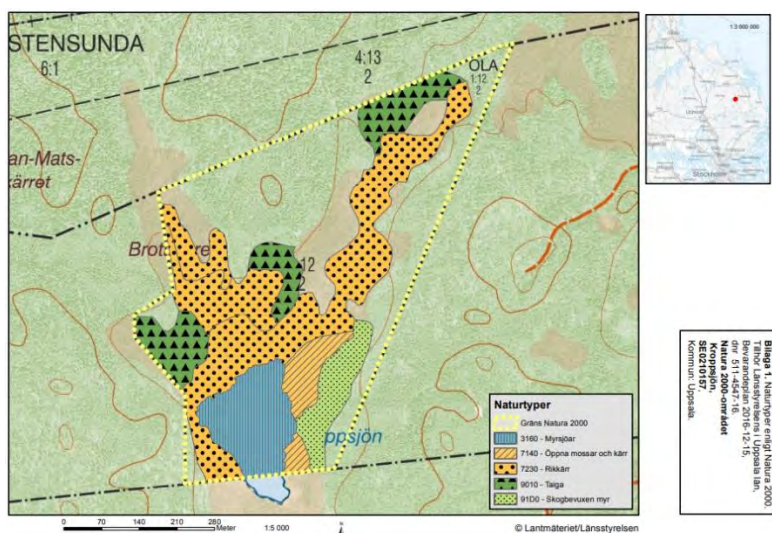
Bevarandeplanen anger att det i samband med eventuell tillståndsprövning behöver uppgift om verksamhetens påverkan på arternas population kompletteras av den som söker tillstånd.

Bedömning av utökningens påverkan

Bedömningen är att utökningen, utifrån hotbilden ovan, inte kommer att påverka områdets bevarandestatus. Detta på grund av att verksamheten inte kommer att ha någon form av aktivitet i området som kan påverka området negativt, exempelvis markavvattning eller skogsbruk. Att området växer igen av gran eller att lövträdens andel/föryngring minskar är utanför varsansvarområde. Likaså frånvaro av brandpåverkan. Det ökade vattenuttaget till djuren kommer att ske av ytvatten från Olandsån och kommer inte att påverka grundvattenstatus inom Natura 2000-området.

Natura 2000-området – Kroppsjön

Det andra Natura 2000-området Kroppsjön, 29,6 hektar, ligger ca 3 km nordost om Ola gård varför verksamheten inte bedöms ha någon påverkan på området. Se även bilaga M2.

Miljö kvalitetsnorm för vatten

Olandsån

Gårdens marker gränsar till Olandsån i norr. Olandsån är ett vattendrag vars marker sköts noggrant, dvs rensning och underhåll av diken som sker regelbundet av alla inblandade i Olandsåns vattenvårdsförening. Runtom ån finns gårdar med djurhållning, främst nötkreatur. Uppskattningen är att det finns mellan 1 500-2 000 mjölkkor inom 15 km radie från ån. "Olandsdiket" är en del av Olandsån och som rinner norrut genom markerna till Olandsån. Ola gård inringat.

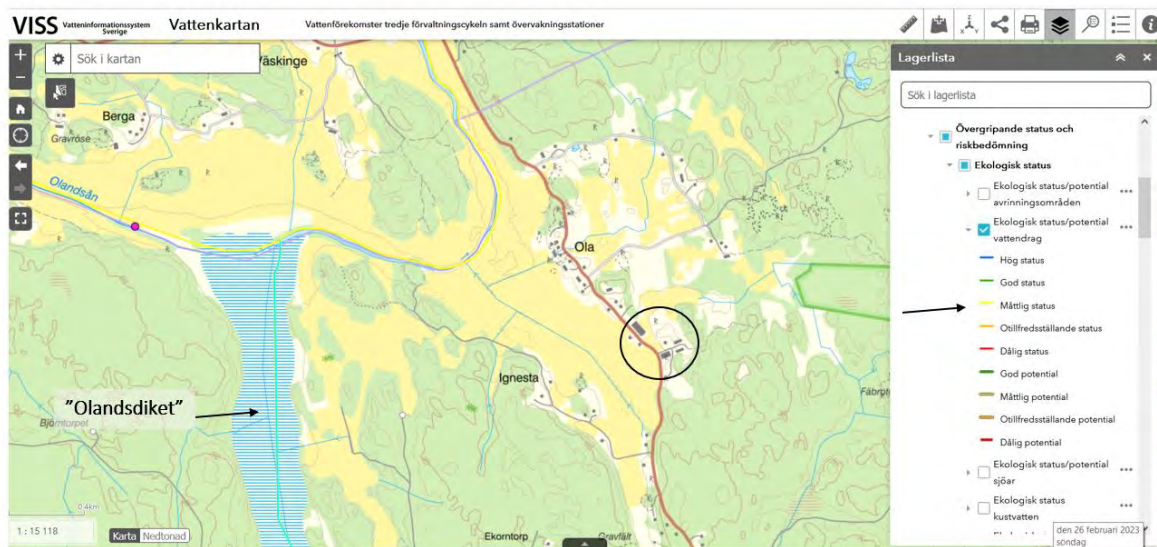
Ekologisk status

Enligt VISS¹⁹, Vatteninformation i Sverige, har Olandsån klassningen Måttlig ekologisk status. Se kartbild nedan och bilaga M20a.

¹⁹ <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA84898733> 2022-11-21

Kvalitetskravet är att ån ska uppnå God ekologisk status till 2033. Att ån ännu inte kan uppnå god status beror på att jordbruk har identifierats som en betydande påverkanskälla för näringsämnen avseende totalfosfor (tot-P) vilket även gäller påverkan från enskilda avlopp och punktkällor - reningsverk. Näringsämnen och/eller kiselalger är klassificerad till sämre än god status till följd av höga närsaltshalter.

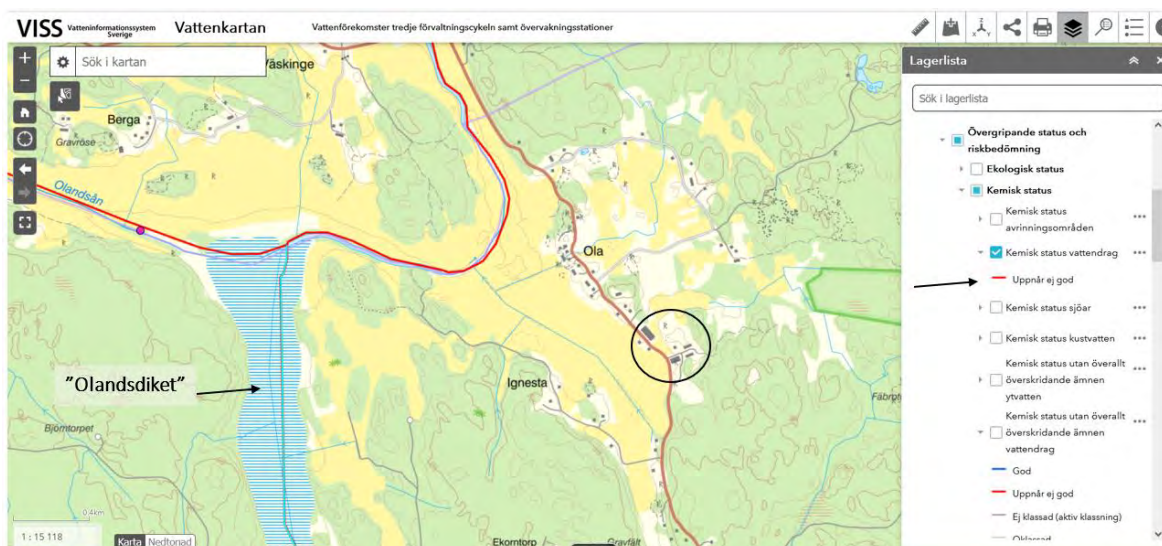
Vattenmyndigheterna²⁰ har preliminärt bedömt att förbättringsbehov är möjligt att genomföra genom åtgärder som motsvarar minst 380 kg-P/år, varav jordbruk 260 kg-P/år, hästgårdar 0 kg-P/år, reningsverk 0 kg-P/år, små avlopp 112 kg-P/år, dagvatten 8 kg-P/år, industri 0 kg-P/år.

Kemisk ytvattenstatus

Uppnår ej god kemisk status. När det gäller kemisk ytvattenstatusen är det diffusa källor genom atmosfärisk deposition av både bromerad difenyleter och kvicksilver och kvicksilverföreningar som gör att ån inte uppnår god kemisk status. Föroreningarna bedöms av vu inte uppkomma från verksamheten i Ola gård. Se kartbild nedan och bilaga M20b.

²⁰ <https://viss.lansstyrelsen.se/Improvements/EditImprovement.aspx?improvementID=VISSIMPROVEMENT0037560> 2022-11-21

Hydromorfologi

Vattnet klassas som Naturligt då det idag inte bedöms vara kraftigt modifierat eller konstgjort.

VISS - Möjliga åtgärder i förvaltningscykel 3²¹ (2021-2027) avseende näringsämnen

Anpassad skyddszon – medel till hög erosionsrisk

Våtmark

Åtgärder Ola gård

- **Skyddszoner** - Utefter Olandsån/diket hålls 15 m gödslingsfria och bevuxna zoner vilket även är villkor i nuvarande tillstånd.
- **Skyddszon – medel till hög erosionsrisk** – grässvålen intill ån är väl etablerat.
- **Utevistelser, slitage** - De mjölkande korna betar till största delen på åkermarksbete (ca 50 ha) i Ola gårds närhet. De har även tillgång till ca 40 ha naturbete i området. Betesmarkerna sträcker sig till ca 10 m från Olandsån (beväxt yta) och ca 5 m från "Olandsdiket". Ungdjur över 6 månader hålls på bete halvårsvis på 350 ha naturbetesmarker.
- **Drivgator** - Drivgatorna är lagda utefter ovankanten av hagarna, ca 300 m från "Olandsdiket".
- **Ökad mängd stallgödsel** – all gödsel bearbetas i biogasanläggning. Gödsling enligt växtodlingsplan/markkartor.
- **Fler gödselbrunnar** – satellitbrunn planeras där växtodling sker.
- **Avrinning stallar och ströbäddar** – det förekommer ingen avrinning från stallar eller ströbäddar. Avrinning från gårdsplan samlas upp i planerad fosfordamm.
- **Våtmark** - En fosfordamm planeras någonstans nära Olandsdiket på fastigheterna Ola 4:8 och Ola 2:25. Fördelarna med dammen är att den samlar upp överskottsvatten och fördröjer avrinningen till diket/ån under det att näringsämnen (främst fosfor) sedimenterar.

En växtnäringsbalans för utökningen avseende kväve, fosfor och kalium redovisas i bilaga M20c.

²¹ <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA84898733> 2022-11-23

Utsläpp till luft

Klimatpåverkan och försurningspåverkan

På Greppa Näringens²² hemsida kan läsas att "Jordbruket står för cirka 16 procent av växthusgasutsläppen i Sverige. Utsläppen från jordbruket kommer främst från växtodling och djurhållning där en stor del kommer från biologiska processer, såsom lustgas från marken och metan från djur.

Åtgärder för att minska gårdens klimatpåverkan går oftast hand i hand med att minska den övriga miljöpåverkan som till exempel påverkan på vatten och växtnäringsläckage. Det handlar kort och gott om att utnyttja gårdens alla resurser så effektivt som möjligt - något som också gynnar gårdens ekonomi. Det kan handla om att:

- använda foder så effektivt som möjligt
- ha friska djur
- ha en väl fungerande växtföljd.

Kväveutnyttjande är en av de viktigaste delarna eftersom den lustgas som bildas när kvävet bryts ner är en så stark växthusgas.

Metan är främst djurhållningens växthusgas och står för cirka 37 procent av svenska jordbrukets utsläpp av växthusgaser. Globalt sett beräknas jordbruket stå för cirka 50 procent av mänsklighetens metanutsläpp.

I det svenska jordbruket är mjölkproduktionen den största källan till metan följt av dikor och övrig nöt. Men även hästar, grisar, får, getter och renar bidrar till en mindre mängd metan. Metan bildas när organiskt material bryts ner i en syrefri miljö, till exempel i vommen hos kor eller i flytgödsellager. Metan kan även bildas i sumpmarker och våtmarker, men den största delen av metan från jordbruket bildas av nötkreatur.

Metanbildning är en naturlig process hos kor som sker när fodret bryts ned av mikroorganismer i våmmen. Det finns inte mycket att göra för att minska kons metanproduktion. Istället är det viktigt att ha en så hög produktivitet som möjligt genom

- hög avkastningsnivå
- låg inkalvningsålder
- god djurhälsa och fertilitet.

Metan och lustgas från gödsel

Metan bildas också vid gödsellagringen och vid rötningsprocessen i biogasanläggning.

Efter att stallgödsel ha spridits på fältet bildas främst lustgas. Detta gäller både vid spridning av fast- och flytgödsel. Lustgas kan också bildas vid lagring av stallgödsel och ströbäddar i stallen.

Indirekta utsläpp

Konsumtionen av soja och palmkärna till djurfoder påverkar också klimatet genom att regnskog i andra länder avverkas för att ge plats till odlingar. Detta bidrar ytterligare till växthuseffekten.

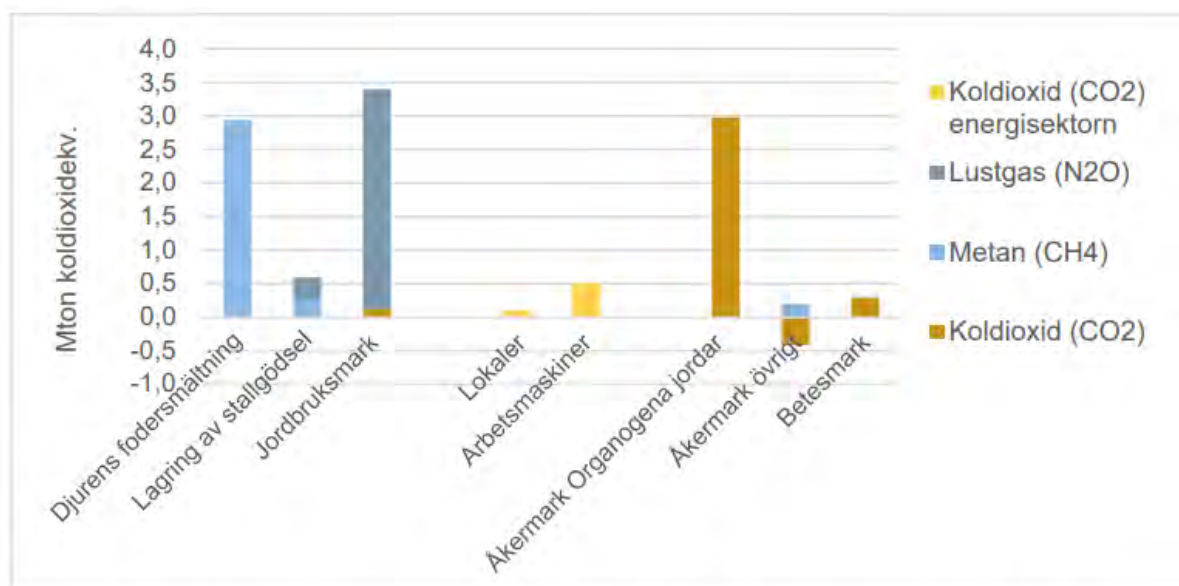
Oftast är gårdens energianvändning den lilla delen av klimatpåverkan i form av användning av värme, el eller diesel men där finns också tydlig och direkt sparpotential som är lätt att se och följa upp."

²² <https://greppa.nu/fakta-miljo-och-klimat/klimat> 2023-01-17

Naturvårdsverkets rapport²³

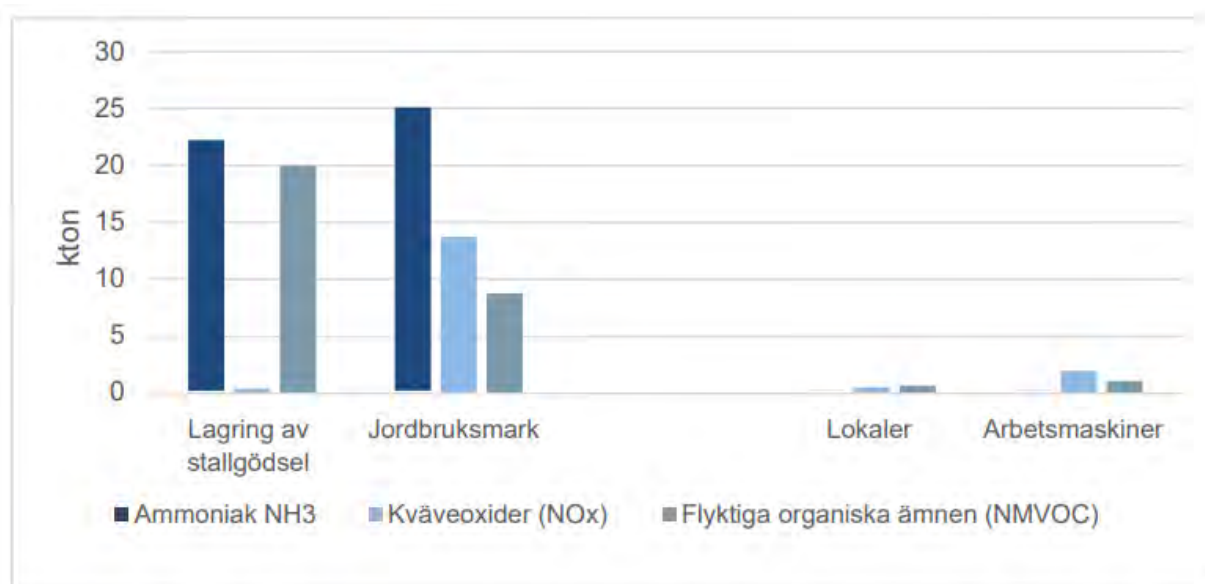
”Jordbrukssektorns utsläpp av växthusgaser var 6,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2020 och utgjorde ca 15 procent av de totala territoriella utsläppen. Utsläppen kommer från djurens fodersmältning, gödselhantering och kväveflöden i jordbruksmark och består främst av metan och lustgas. Eftersom utsläppen kommer av biologiska processer kan de variera mycket och är osäkra. Dessutom tillkommer utsläpp från jordbruket som räknas in i andra sektorer. Jordbrukets utsläpp av växthusgaser från arbetsmaskiner och lokaler i energisektorn var 0,6 miljoner ton koldioxidekvivalenter år 2020. Upptag och utsläpp av växthusgaser från markanvändning redovisas i sektorn markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). År 2020 var nettoutsläppen 2,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter från åkermark och 0,3 miljoner ton från betesmark.

Figur 1 visar de totala territoriella utsläppen och upptagen av olika växthusgaser från jordbruket år 2020 fördelat på olika sektorer. Förutom utsläpp av växthusgaser tillkommer även utsläpp av luftföroreningar, i form av ammoniak, flyktiga organiska ämnen och kväveoxider, från gödselhantering samt från arbetsmaskiner och lokaler, se figur 2. Utsläppen av ammoniak från jordbrukssektorn var nästan 47 kiloton år 2020, vilket var 88 procent av de totala ammoniakutsläppen i Sverige. För vår totala svenska livsmedelskonsumtion sker dessutom en stor import av såväl insatsvaror som livsmedel. Klimat- och luftutsläpp uppstår utanför Sveriges gränser vid tillverkning av växtskyddsmedel, foder samt mineralgödsel som sedan importeras för användning i nationell jordbruksproduktion. Även importerade livsmedel orsakar utsläpp i andra länder.”

Figur 1. Territoriella utsläpp och upptag av växthusgaser från jordbruket år 2020 (miljoner ton koldioxidekvivalenter). Utsläpp från djurens fodersmältning, lagring av gödsel och jordbruksmark ingår i ”jordbrukssektorn”. Utsläpp från arbetsmaskiner och lokaler ingår i ”energiesektorn” och utsläpp och upptag från åkermarkens organogena jordar, åkermarkens övriga jordar och betesmark ingår i ”LULUCF-sektorn”.

²³ NATURVÅRDSVERKET RAPPORT 7060 Jordbrukssektorns klimatomställning 2023-01-17

Figur 2. Territoriella utsläpp av ammoniak, kväveoxider och flyktiga organiska ämnen från jordbruket år 2020 (kiloton). Lagring av stallgödsel och jordbruksmark ingår i "jordbrukssektorn". Utsläpp från arbetsmaskiner och lokaler ingår i "energisektorn".

Kol lagrat i betesmark

Enligt Jordbruksverkets rapport²⁴ Inlagring av kol i betesmark, så har den svenska djurhållningens utsläpp av växthusgaser har under senare år uppmärksamats i debatten om de pågående klimatförändringarna. Utsläppen av metan (CH₄) från djurens matsmältning motsvarade ca tre miljoner ton CO₂ under 2008 och utsläppen av CH₄ och lustgas (N₂O) från gödselhantering motsvarade ca en miljon ton CO₂. De direkta utsläppen från djurhållningen motsvarar totalt ca fyra miljoner ton CO₂ per år, eller sex procent av de totala svenska utsläppen av växthusgaser. Samtidigt som växthusgasutsläppen är ett exempel på en negativ miljöbelastning anses djurhållningen bidra till positiva miljövärden. De svenska naturbetesmarkernas (dvs. ogödslade, oplöjda betesmarker) stora betydelse för den biologiska mångfalden och landskapsbildningen är väl dokumenterade.

Olagårds klimatpåverkan

Utsläppen till luft kommer att öka i samband med den ökade stallgödselhanteringen av främst ammoniak samt metangas från nötboskapen i och med att dessa blir fler individer. Metangas räknas som en kraftig växthusgas med en global uppvärmningspotential, GWP, ca 25 gånger mer än koldioxid. Genom att kunna hävda stora arealer betesmark och ha en stor areal med vallodling, ges klimatpåverkan trots detta en utjämning i miljöpåverkan, då både betesmark och vallodling lagrar in kol som räknas som kolfällor eller kolsänka.

Mer vallodling ökar möjligheten av att sprida gödseln i växande gröda samt hålla en obruten gröda under längre tid, vilket minskar avgången av ammoniak samt binder koldioxid i växttäckningen. Brunnarna med flytgödsel har rejäla svämtäckningar och med bottenfyllning, vilket minskar ammoniakavgången. Utsläpp av dikväveoxid, lustgas, förekommer naturligt från mark och vatten. Utsläppen beror främst på hanteringen av gödsel och odlingsmetoder i jordbruket. En liten del kommer även från energianläggningar och bilmotorer. Lustgas har 298 gånger större

²⁴ Jordbruksverket Rapport 2010:25 Inlagring av kol i betesmark.

påverkan på växthuseffekten jämfört med koldioxid. Metan bildas under förhållanden där syre saknas vilket ger större risk för metangasavgång från flytgödsel än från fastgödsel. För lustgas råder det motsatta förhållandet, vilket gör att flytgödsel minskar risken för lustgasutsläpp. De sammanlagda utsläppen av lustgas från kväve i mark är den största källan till växthusgasutsläpp från jordbruket.

Som Jordbruksverket skriver på sidan om Jordbruket och klimatet²⁵ att "Jordbruket står för en inte obetydlig del av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Men om vi skulle minska jordbruksproduktionen i Sverige, skulle vi i stället behöva importera mer mat. Och det skulle påverka klimatet negativt eftersom utsläppen då skulle öka i det exporterande landet."

Utsläpp av fossil koldioxid kommer från ökade externa och interna transporter, men många laster kommer att nyttjas mer effektivt med fulla lass som till exempel för mjölk och foder. Fossila bränslen ger vid förbränning utsläpp av främst koldioxid. Enligt Naturvårdsverket ger en kubikmeter dieselolja 2,680 ton koldioxid.

- Ola gård använder varken soja (annat än Krav-godkänd, odlad i Italien) eller palmkärna i foder, inte heller mineralgödsel, sprider biogödsel i växande gröda och med släpskomyllare, har långliggande vallar samt nyttjar betesmarker, som skapar kolsänkor, för produktionen av mjölk och kött.

Utsläpp till vatten

Utsläpp till vatten kommer från växtodlingen där risken för kväveläckage finns. Nedfall av ammonium $\text{NH}_4\text{-N}$ uppstår till följd av att ammoniak avdunstar från stallgödsel. Då ammoniumjonen är en svag syra har kvävegödsling med ammoniumföreningar försurande verkan. Både tillgängligheten av kvävet i gödseln samt metoden att sprida med släpslang i växande gröda och släpskomyllare, bidrar till att öka näringsupptaget för växtligheten och därmed minska läckage. Metoden att minska utsläpp av näringsämnen är att bearbeta stallgödsel i biogasanläggning och sedan använda biogödsel för spridning på åkrarna. Biogödselns kväve tas lättare och snabbare upp av växtligheten. Biogasanläggning kommer att uppföras under 2023.

Buller och transporter

De viktigaste bullerkällorna i produktionen kommer att vara från intransporter av foder samt uttransporter av främst stallgödsel. Dessutom uppstår buller under begränsade tider i samband med torkning av spannmål, foderberedning samt byggnation av de nya anläggningarna. Foder- och gödseltransporterna bedöms påverka omgivningen mer framöver då fler sådana transporter kommer att ske utefter vägsträckan mellan Knutby och Gimo. Antalet externa transporter kommer att öka marginellt eftersom lasterna blir effektivare.

²⁵ <https://jordbruksverket.se/jordbruket-miljon-och-klimatet/jordbruket-och-klimatet> 2023-01-17

Påverkan på människors hälsa

Buller

Verksamheten använder flera metoder att minska bullerstörningar från delar som man råder över. Som exempel kan nämnas ett mjukare körsätt via sparsam körning, bättre logistik i förflyttningen av foder, råvaror m.m. och som ger färre transporter, färre körningar ut i fält för att sprida gödselmedel, genom att använda lastbilar som kan ta större last. Även externa transporters bullerpåverkan behöver inte bli så mycket större än idag då effektivare laster kan tas. Förändringen i bullernivå på företaget kan beskrivas följande:

Aktivitet	Ökar (+) /minskar (-)	Kommentar/ ev åtgärd
Stallventilation	+/-	Naturlig, inget buller
Spannmålstork	+/-	Används ca 1 mån/år
Transporter, externa	+	Marginell påverkan, större laster tas
Inomgårdstransporter	+	
Transporter, gödselkörning	+	
Transporter vid gödsling	+	Sker främst i fält
Transporter, byggnation	+	Tillfälligt
Mjölkpump	+	04.00-10.00 och 16.00-22.00
Fodertransporter vid skörd	+	Se nedan

Transportrörelser

Nedan redovisas en uppskattning av dagens och det framtida behovet av transporter. Antalet transportrörelser ökar med ca 38 %.

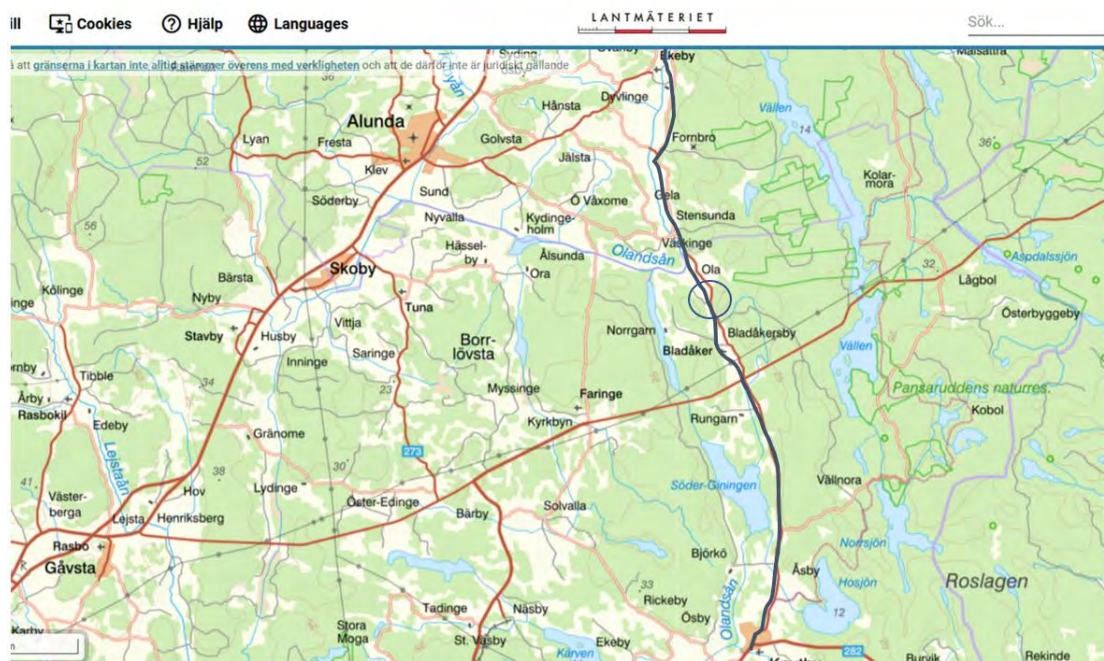
Transport	Idag ung. frekvens	I framtiden ung. frekvens	Dag/natt-transport	Kommentar/ ev åtgärd
Mjölkbil	183 trsp	183 trsp	dag	Varannan dag
Fodertransporter, externa	12 trsp	12 trsp	dag	1 g/mån
Fodertransporter, interna vid skörd av gräs	3-4 dgr 150 lass/skörd = 450 trsp	5 dgr 225 lass/skörd = 675 trsp	06.00-24.00	Främst Bladåkersvägen (Gimo-Knutby). Körs 3 ggr/år
Interna transporter av spannmål	100 trsp	140 trsp	06.00-24.00	Främst Bladåkersvägen (Gimo-Knutby). Körs i augusti
Interna transporter av halm	8 dag/år 75 trsp	10 dag/år 110 trsp	06.00-24.00	Efter skörd av spannmål 20 balar/gång
Vår/höstbruk	100 trsp	100 trsp	06.00-24.00	"
Djurtransporter, slakt, externa	1g/mån 12 trsp	1,5 /mån 15 trsp	dag	
Kadaver, externa	1 g/mån 12 trsp	1,5 g/mån 18 trsp	dag	

Transport	Idag ung. frekvens	I framtiden ung. frekvens	Dag/natt-transport	Kommentar/ ev åtgärd
Gödselkörning, flyt spridning åker/vall	5 dgr på våren i höstgröda 5 dgr i vårbruk 10 dgr i vall totalt 300 trsp tunna 150 trsp lastbil	5 dgr på våren i höstgröda 5 dgr i vårbruk 15 dgr i vall totalt 425 trsp tunna 212 trsp lastbil	06.00-24.00	Sprids till höstgrödor på våren samt i vårbruket I vall efter 1, 2, 3e skörd 50% transporteras i 20 m ³ gödseltunna resp 40 m ³ med lastbil
Fastgödsel, spridning	100 trsp	225 trsp	07.00-20.00	
Torv, externa	0,5/mån 6 trsp	0	dag	Green bedding planeras
Övrigt, t.ex bränsle, externa	0,5 mån 6 trsp	1 g/mån 12 trsp	dag	
Förbrukningsmaterial, reservdelar, veterinär m.m.	12 gr /mån 144 trsp	15 gr/mån 180 trsp	dag	Veterinär kan komma när som helst på dygnet
Summa	1 650 trsp/år	2 285 trsp/år		

Körvägar

Vägen för externa transporter går mellan Bladåker och Gimo. Mjölkbilens transportväg – den blir fylld efter Ola och går söderut till Kallhäll.

Mellan Ekeby i norr (Östhammars kommun) och Knutby i söder, transporteras foder, gödsel, djur m.m. (egna körningar). Se bilaga M21.

Huvudsakliga körvägar (blå linje) mellan Ekeby i norr och Knutby i söder. Ola gård inringad.

Lukt

Ladugårdarna har/får naturlig ventilation. Luktstörningar kan uppstå från utsläpp via stallarna samt från gödselhanteringen i samband med spridning.

Aktivitet	Omfattning (liten, måttlig, stor)	Bedömning av störning (liten, måttlig, stor)	Kommentar/ ev åtgärd
Från stallar	Måttlig	Måttlig	Naturlig ventilation
Lagring av stallgödsel	Liten	Liten	Gödseln rötas i biogas-anläggning och ger minskad lukt. Stabila svämtäcken.
Lastning av gödsel	Liten	Liten	
Spridning av biogödsel (flyt- och djupströgödsel via biogasanläggning)	Stor	Måttlig	Biogödseln i vall sprids nere i vegetationen, i harvad jord, myllas den direkt vid spridningen i jorden. Gödseln får direktkontakt vid spridningen.
Fler djurindivider på bete	Liten	Liten	Betar på mycket stora arealer, med låg koncentration av gödseln. Betande djur uppskattas av närboende och andra.

Energi

Energikartläggning

Energikartläggning utfördes en gång 2015 och därefter 2017. Energibesparande förslag var att byta ut halogenlampor mot LED. En ny kartläggning planeras.

Energibehov

Energibehovet omfattar främst elenergi för drift av mjölkanläggningen och beräknas öka från ca 420 000 kWh till ca 550 000 kWh (kvoten är densamma idag och framöver, 0,11 kWh/kg mjölk). Stallarna har naturlig ventilation och det finns värmeåtervinning på mjölk tankarnas kylkompressorer. Det uppvärmda vattnet används till att diska mjölkanläggningen, som kräver 90-gradigt diskvatten, samt att värma upp vissa lokaler. Med produktionens utbyggnad kommer energianvändningen att bli mer effektiv på grund av att anläggningen nyttjas effektivare. De anläggningar som förbrukar större mängder elenergi är följande:

Anläggning	Kommentar/ ev åtgärd
Mjölkanläggning	Modern, effektiv.
Kylning av mjölk, tank	Energiutvinning via värmeväxlare för uppvärmning av personalutrymmen och mjölkkningsutrymme.
Varmvatten för disk	Varmvatten via kylkompressorer. Fler kor mjölkas vid varje mjölkning och således före varje diskning, vilket sparar varmvatten.
Foderberedning	Dieseldriven
Ventilation	Naturlig ventilation med självdrag, resp. kalla lösdrifter.
Uppvärmning personalutrymme	Via värmeväxlare, se ovan
Belysning	Led-lampor installeras

Biogas

Verksamheten har fått beslut 2023-03-03, dnr MHN-2022-6862, av Uppsala kommun angående anmälan om miljöfarlig verksamhet, biogasanläggning på Ola 4:8. Verksamhetskoden är 40.02. Beslutet innebär:

Anläggning som genom anaerob biologisk behandling av stallgödsel, grödor eller annat biologiskt material producerar biogas, se bilaga A2 Anmälningsbeslut biogas 2023-662.

Anmälningsplikten gäller även om stallgödseln är avfall och även om det material som inte är stallgödsel består av högst 500 ton icke-farligt avfall per kalenderår.

Gasen från rötning av stallgödsel från gårdens mjölkkor kommer användas till att producera el till gården samt värme. Det kommer även bli ett överskott om ca 500 000 kWh el som kommer säljas ut på elnätet. Verksamheten kommer producera ca 900 MW el och ca 1200 MW värme. Det som kommer rötas anläggning är endast stallgödsel och foderspill från gården. Driften kommer att ske dygnet runt men medför inget buller eller annat störande ljud. Motorn sitter inuti ett isolerat rum. Transporterna från gården kommer inte ändras mer än utöver något extra under byggprocessen då rötningens medlet endast är det som finns på gården. Att processa stallgödseln i biogasanläggning gör att kvävet i biogödseln blir lättare att tas upp av växterna. Den stora miljövinsten är att mängden metangasutsläpp minskar i samband med nedbrytningen av det biologiska materialet i biogasanläggningen i stället för att avgå vid gödselns nedbrytning i fält.

Solceller

Solceller kommer inte att installeras, på grund av att dessa ger mest energi under dagen medan behovet av energi är som störst morgon och kväll.

Dricksvatten

Vattenkonsumtionen i animalieproduktionen kommer att öka från 67 m³/dygn idag till 121 m³/dygn framöver med fler djur (140 lit/ko, 50 lit/kviga/stut, 20 lit/kalv). I konsumtionen ingår främst djurens vattenkonsumtion, disk av mjölkanläggning, foderproduktion och rengöring av stallar m.m. Att konsumtionen av dricksvatten ökar beror på att verksamheten i framtiden, utöver att det blir fler djur totalt sett, troligen kommer att behålla samtliga kvigor i anläggningen. Idag säljs de vid 3 månaders ålder och köps tillbaka som dräktiga vid 23 månaders ålder (s.k. kvighotell). Vattentillgången är idag god med två egna vattentäkter (grävd respektive borrarad brunn) som försörjer stallarna och tre egna bostäder. Övriga bostäder i området har egna dricksvattentäkter.

Förmodligen kommer ytterligare någon form av dricksvattenuttag att behövas. För att inte påverka grundvattensystemet i omgivningarna, varken för närboende eller Natura 2000-området planerar vi att ta dricksvatten ur Olandsån. Verksamhetens dygnsuttag framöver beräknas bli cirka 60 m³ extra men kan bli mer beroende på tillgången av grundvatten ur befintliga källor eller om risken för grundvattenminskning i området skulle uppstå.

Vu är ytterst ansvarig för att se till att samtliga djur i verksamheten har tillgång till tjänligt dricksvatten och god djurvälstånd. Vid anmälan till kommunen får enligt 19 § i förordningen om vattenverksamhet (1998:1388) bortledande göras av högst 600 kubikmeter ytvatten per dygn från ett vattendrag, dock högst 100 000 kubikmeter per år, eller utförande av anläggningar för detta²⁶. Uttag gäller vattentäkt för en- eller tvåfamiljsfastighet, jordbruksfastighets husbehovsförbrukning eller värmeförsörjning. Med husbehovsförbrukning avses vatten för hushållet, vattning av kreatur, stallrengöring och annan vanlig förbrukning (dock inte för bevattning).

Hydrologiskt nuläge

Det planerade vattenuttaget inringat ligger mellan de gröna mätpunkterna i bild 1 (Olandsån,) och bild 2 (Väskinge) på kartan nedan. Medelvattenföringen (MQ)²⁷ och medellågvattenföringen (MLQ) på den plats där vattenuttaget planeras redovisas nedan, se även bilagorna M22a Olandsån och M22b Väskinge. Uttaget av 60 m³ extra vatten/dygn ur Olandsån blir mellan 0,02-0,03 % av ån vattenflöde medelvattenföringen (MQ) och mellan 0,28-0,62 % av flödet vid medellågvattenföringen (MLQ).

²⁶ 19§ i Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet.

²⁷ <https://vattenwebb.smhi.se/hydronu/> 2022-11-21

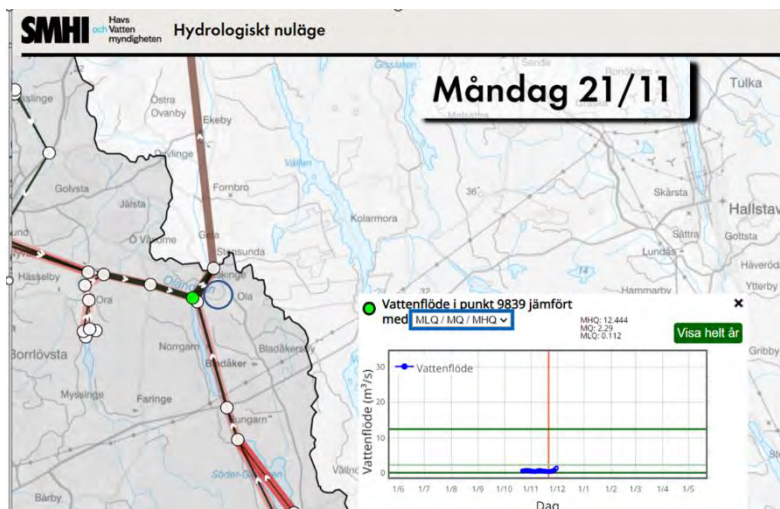

Bild 1. Värdena i **Olagsån** är:
MQ: 2.29 m³/s är 197 856 m³/dygn = uttaget 0,03% av flödet
MLQ: 0.112 m³/s är 9 676,8 m³/dygn = 0,62 % av flödet

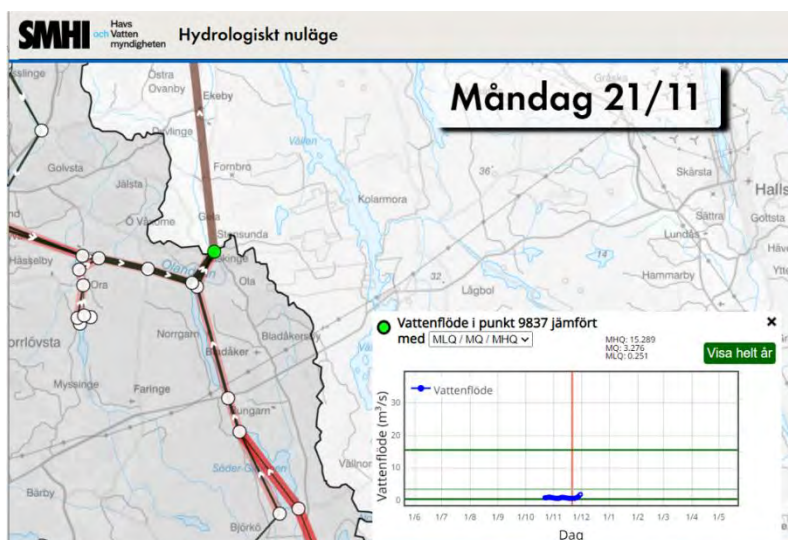

Bild 2. Vattenflödet vid **Väskinge** är:
MQ: 3.276 m³/s är 283 046 m³/dygn = uttaget 0,021%
MLQ: 0.251 m³/s är 21 686,4 m³/dygn = uttaget 0,28%

Avloppsvatten

Verksamhetens avlopp hanteras enligt följande:

Avlopp från	Leder till	Kommentar/Reningsåtgärd
Mjölkrum	Flytgödselbrunn	
Personalrum	Flytgödselbrunn	
Verkstad	Inget avlopp	
Stallar	Flytgödselbrunn	Skrapgångar i mjölkkostallen
Dagvatten tak, gårdsplaner	Infiltreras i backarna	Fosfordamm planeras för uppsamling
Dagvatten, drivningsgator	Infiltreras i intilliggande betesmarker	Här bör beskrivas hur drivgattans gödsel nära stallet tas om hand
Pressvatten, plansilos	Flytgödselbrunn	
Plats påfyllning av gödselur brunnarna	Direkt överföring	Ytterst liten risk för spill

Nödlägesberedskap

Risk för olycka med påverkan på miljö och hälsa kan främst uppkomma från lagring av flytgödseln och spridning av gödseln, näringsläckage från åkermark, användning av motorfordon (oljor, bränsle), lagring av olika kemiska produkter (dock ekologisk produktion) och farligt avfall samt vid brand.

För att motverka omfattande skador vid olyckor har företaget följande nödlägesberedskap:

Händelse	Åtgärd
Strömavbrott	Reserververk. Personal på plats mellan kl 04-22.
Brand i stallar, verkstad, maskinhall. Eifel.	Elsäkerhetsbesiktning görs ca vartannat år.
Spill av kemikalier	Invallade fat/kärl.
Läckage av dieselolja	Cisternen är korrosionskyddad och dubbelmantlad. Regelbundet besiktigad.
Bristning av gödselbrunnar (betong)	Regelbunden kontroll vid tömning avseende status vilket ingår som kontrollpunkt i egenkontrollen. Nedgrävda brunnar. Tillgång till maskiner finns att hindra större flöde.

Avfall

Med en ökad produktion kommer avfallsmängderna inte nämnvärt att ändras men mer ensilageplast från foder (plansilo) tillkommer liksom annat förpackningsmaterial från diverse inköp. Kadaver hämtas av Svensk Lantbrukstjänst som kommer att få hämta två gånger per månad i stället för som nu, en gång per månad.

Farligt avfall lämnas till godkänd entreprenör som hämtar alla fraktioner. Allt farligt avfall förvaras i verkstaden på tät, hårdgjord yta under tak. Oljor står på uppsamlingskärl. Det farliga avfallet beräknas inte bli så mycket mer jämfört med idag. Journal över farligt avfall förs och rutiner för förvaring, omhändertagande, kvittblivning m.m. för både farligt avfall och annat avfall finns dokumenterat i egenkontrollen. Nedan tabell visar ungefärliga mängder framöver.

Avfallsslag	Producent-ansvar	Omhändertagande	Mängd/år
Ensilageplast	Ja	Via SvepReturs insamlingsystem. Lagras i logen.	900 kg
Utsädesemballage	Ja	Via Svepreturs insamlingsystem. Lagras i logen.	80 st
Skrot, tomfat	Ja	Levereras till Ragnsells. Förvaras i container på gården.	5 ton
Droptorra oljedunkar	Ja	Plast till återvinningscentral. Lagras i container.	50 st
Kadaver	Nej	Hämtas av Svensk Lantbrukstjänst. Förvaras i olika containers eller på tät platta.	12-15 st

Avfallstyp	Mängd/år (cirka)
Farligt avfall	
Spillolja	Serviceavtal på maskinerna
Oljefilter	"

Avfallstyp	Mängd/år (cirka)
Fordonsbatterier	"
Lösningsmedelsrester	Mindre mängd
Färgrester	"
Emballage med rester av farliga ämnen	"
Uppsamlingsmedel med farliga ämnen	"
Glykol, vattenblandad	"
Elavfall som omfattas av producentansvaret	Elektriker tar med
Elavfall som inte omfattas av producentansvaret (tex motorer)	"
Lysrör, lysrörslampor, annat kvicksilverhaltigt avfall	"
Kyl- och frys med CFC, HCFC, HFC	"
Träavfall, målat, behandlat	Slamfärgat, blir sällan

Skadedjursbekämpning

För att hålla borta möss och råttor anlitas skadedjursfirma, idag Anticimex, som sätter ut besstationer vid behov.

Kajor jagas.

Flugor behandlas genom att gödsla ut djupströbäddarna (kalvarna som dricker mjölk) regelbundet. Det är framförallt där som flugor uppkommer i stallarna. Inga klagomål har hittills funnits angående flugor när korna går på bete.

Kemikaliehantering

Verksamhetens inriktning är ekologisk (KRAV) varför varken kemiska växtskyddsmedel eller mineralgödsel används. Aktuella kemikalier är surt/basiskt diskmedel för mjölkkanläggningen, verkstadsolja m.fl. fordonstekniska kemikalier, dieselolja, desinfektions- och rengöringsmedel, enligt det som KRAV rekommenderar. I bilaga M23 finns en förteckning över vilka kemikalier som huvudsakligen används samt ungefärlig årsförbrukning inom verksamheten. Samtliga kemikalier står i säkra förvar inom invallning eller på hårdgjorda golv utan avlopp, under tak, och utan risk för läckage till mark eller vatten. Diskmedel står i mjölkkrum med avlopp till flytgödselbrunn.

Dieselolja

Dieselolja används till fordon och maskiner. Dieselolja förvaras utomhus i en 11 m³ stor skyddad K-cistern med sekundärt skydd. Besiktigad 2022 och godkänd. Till denna finns automatisk tankningsavstängning och lås. Idag åtgår årligen ca 50-60 m³ dieselolja. Förbrukningen beräknas stiga till ca 100 m³. Ingen eldningsolja används.

Köldmedia

Kylanläggningen för mjölk innehåller 25 kg R134a, vilket motsvarar 35,75 ton CO₂e. Anläggningen installerades 2022 och kommer att undergå årlig läckagekontroll. Kontrollrapport meddelas tillsynsmyndigheten.

Sammanfattande bedömning av kommande miljöpåverkan

En utökning av verksamheten kommer att påverka den omgivande miljön på följande sätt:

Inverkan på	Aktivitet	Effekt +/-	Bedömning av störning	Kommentar/åtgärd för att minska ev neg. påverkan
Mark och luft	Nya stallbyggnader	+/-	Liten	Alt.1 tar minst mark i anspråk
	Kvävenedfallet kommer att öka lokalt och regionalt	-	Medel, lokalt klarar jordbruksmarken av ett högre N-nedfall. Nationellt bör utsläppen minska.	Biogasproduktion framöver minskar utsläpp av metan och kväve.
	Transporter	-	Ökar påverkan på växthuseffekten	Sparsamt körsätt tillämpas.
Vatten	Kväve- och fosforläckage	+/-	Medel	Stora arealer med vallodling och betesmarker minskar utlakningen. Stora naturbetesområden används för bete till ungdjuren. 5-10 m gräsbevuxna zoner hålls utanför djurens beten mot Olandsån/Olandsdiket.
Landskapsbild	Nya byggnader. Hävd av naturbetesmarker	+/-	Liten till mycket positiv	Byggnader placeras i anslutning till befintliga. Mycket positiv påverkan med att hålla mer marker öppna och bibehålla värdefulla naturmiljöer.
Biologisk mångfald	Högre betestryck.	+	Stor	Mycket positivt att värdefulla naturbetesmarker blir väl hävdade.
Vattenresurs	Användning av vatten till djur och rengöring.	-	Liten	Verksamheten har eget dricksvatten till animalieproduktionen och hushåll. Uttag av åvatten planeras.
Lukt	Fler djur i stallar och på bete. Fler gödseltransporter.	-	Medel	All stallgödsel kommer att processas i biogasanläggningen. Satellitbrunn planeras. Biogödsel minskar lukt.
	Stallventilation	-	Medel	Naturlig ventilation

Inverkan på	Aktivitet	Effekt +/-	Bedömning av störning	Kommentar/åtgärd för att minska ev. påverkan
	Lagring av stallgödsel	+/-	Liten	Mer flytgödsel i förhållande till fastgödsel. Satellitbrunn planeras. Biogödsel efter biogasproduktion minskar lukt. Djupströgödsel komposteras i fält inför spridning.
Flugor	Fler djur på bete	+/-	Liten	Fler djur på beten. Kan påverka omgivningen främst i närmiljön.
Buller	Ökade fodertransporter vid skörd	-	Medel	Ökningen blir en extra dag vid varje tillfälle (3 ggr/år).
	Ventilation	+/-	Ingen	Naturlig ventilation
	Foderberedning, mjölkpump	-	Liten	Effektiva, moderna anläggningar med ny byggnad.

Icke-teknisk sammanfattning av konsekvenser för utökning

Mjölkkorna producerar ca 10 000 liter ekologisk mjölk per år och ko. I sammanfattningen nedan har resursåtgång, ammoniakutsläpp och transportrörelser per produktionsenheten kg eller ton mjölk använts. Därtill ska läggas vinsten av den ökade produktionen av slaktdjur som tillkommer framöver.

	Idag, totalt	Idag per 4 050 000 kg mjölk	Framtiden, totalt	Framtiden, per 5 600 000 kg mjölk
Energiförbrukning, el	420 000 kWh	0,10 kWh/kg mjölk	550 000 kWh	0,10 kWh/kg mjölk
Energiförbrukning, olja eller annat	55 m ³	0,014 m ³ /ton mjölk	100 m ³	0,018 m ³ /ton mjölk
Ammoniakförluster	75 610 kg NH ₃	18,67 kg NH ₃ /ton mjölk	114 585 kg NH ₃	20,46 kg NH ₃ /ton mjölk
Transportrörelser	830 ggr/år	0,20 ggr/ton mjölk	2 291 ggr/år	0,41 ggr/ton mjölk

Sammanfattning

Företaget önskar expandera sin verksamhet med mjölkproduktion, rekrytering av kalvar och kvigor samt uppfödning av stutar/ungdjur till slakt, om totalt 852 djurenheter. Verksamheten kommer därmed att ligga över sitt nuvarande tillstånd på 480 djurenheter varför företaget söker nytt tillstånd enligt 9 kap 6§ miljöbalken samt 2 kap 2§ i miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251) med miljökonsekvensbeskrivning.

Utökningen av den ekologiska mjölk- och köttproduktionen från 468 djurenheter till 852 djurenheter, kommer att göras genom att uppföra två nya stallbyggnader, ett för mjölkkor och ett för ungdjur. Spridningsarealen på ca 700 ha betes- och åkermark samt minst 250 ha naturbetesmark är tillräcklig för den utökade verksamheten. Behovet blir 616 ha. Spridning av flytgödsel på åker och vall görs med hjälp av släpskomyllare vilket minskar ammoniakavgången genom bättre jordkontakt. Ökningen av antalet djur gör att metangasutsläppet ökar vilket kan

begränsas framöver genom att biogasanläggningen står färdig 2023. Biogasprocessad gödsel ger lägre luktpåverkan. All stallgödsel blir biogödseln framöver och som kommer att spridas med släpskomyllare. Fler betesdjur kan hållas inom värdefulla naturbetesmarker, varav ca 250 ha hävdas redan idag och ca 100 hektar tillkommer framöver. Utökningen är viktig för företagets fortsatta verksamhet och lönsamhet samt är en viktig del av Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel. Anläggningen ligger dessutom inom riksintresse för kulturmiljövård varför ansökan bör därför bifallas för att även fortsättningsvis stärka värdena för både naturbete och kulturmiljö.

.....

Datum

.....

Sökanden

.....

Namnförtydligande

Bilagor

- M1 Karta över naturreservat
- M2 Karta över Natura 2000-områden
- M3 Karta över Biotopskydd, naturminne
- M4 Karta över Skogliga värden
- M5 Karta över Ängs- och betesmarksinventeringen
- M6 Karta över Särskilt värdefulla vatten, kultur
- M7 Karta över Riksintressen Naturvård
- M8 Karta över Kulturmiljövård
- M9 Rapport från Naturvärdesinventering
- M10 Karta över Vattenskyddsområden
- M11 Karta över Fornminnen, kulturlämningar
- M12 Karta över Närboende med numreringar
- M13 Karta över Placering och alternativ
- M14a Stallgödsel, beräkningar gödselmängder och behov av spridningsareal, 8 månader
- M14b Stallgödsel, beräkningar gödselmängder och behov av spridningsareal, 12 månader
- M15 Grödfördelning 2022
- M16a Översiktligt karta över åkermarkerna
- M16b Översiktlig karta över betesmarkerna
- M17a Areakartor
- M17b Skifteslista och markanvändning
- M18a-M18f Resultat från markkarteringar med fosforvärden (P-AI)
- M19 Karta över Natura 2000-området Olas skifte
- M20a Olandsån Ekologisk status
- M20b Olandsån Kemisk ytvattenstatus
- M20c Växtnäringsbalans, utökning
- M21 Körvägar (huvudsakliga)
- M22a Bild 1. Hydrologiskt nuläge (2022) Värdena i Olandsån
- M22b Bild 2. Hydrologiskt nuläge (2022) Värdena i Väskinge
- M23 Kemikalieförteckning

Handlingarna har, på uppdrag av sökanden, tagits fram av
Adelice Miljökonsult/Kikki Fors
Industrigatan 33, 1101
75342 Uppsala
Tel 070-222 2552
kikki.fors@telia.com

Kopior på handlingar som rör ärendet bör även sändas till Adelice Miljökonsult för snabbare hantering vid ev komplettering eller yttrande.

2023-06-30

Kompletteringar till
Ola gård ekomjolk i
Roslagen AB
Dnr 551-2612-2023

Kompletteringar

Ansökans omfattning

1. Redogör för i vilken omfattning planerade satellitbrunnar, de betes- och åkermarker som ligger utanför området kring gården samt om biogasanläggning ska ingå i tillståndsprovningen.

Svar:

De planerade satellitbrunnarna samt all betes- och åkermarker ingår i tillståndsprovningen.

Biogasanläggningen är redan beslutad (2023-03-03) av Uppsala kommun och under uppbyggnad. Den ska inte ingå.

Kulturmiljö

2. Beskriv och bedöm påverkan på och konsekvenser för riksintresse för kulturmiljövård gällande C32 Bredåkers centralbygd.

Svar: Enligt Länsstyrelsens information angående riksintresset för Bladåkers centralbygd (C32)¹ står följande att läsa (utdrag ur):

”Motivering (beslutad av Riksantikvarieämbetet 1996)

Herrgårdslandskap med anor från medeltiden men i huvudsak präglad under 1600-talet, som tydligt visar hur en medeltida bygd förändrats genom säteribildningar. (Fornlämningsmiljö, Kyrkomiljö, Borgmiljö).

Uttryck för riksintresset (beslutad av Riksantikvarieämbetet 1996)

Ett större äldre järnåldersgravfält och flera yngre järnåldersgravfält, de senare intill avhysta bytomter, rester av en tidigmedeltida befäst gård vid Norrgarn, medeltida kyrka och sockencentrum, Norrgarns och Rungarns herrgårdar med 1700- och 1800-talsbebyggelse och herrgårdslandskap.

Natureografi

En smal och flack uppodlad dalgång mellan Olandsån i norr och sjön Söder-Ginningen i söder. Dalgången omges av skogsmarker. Utpräglad jordbruksbygd. Norrgarns gård ligger vid sjön Norr-Ginningens östra strand och omges av ett karaktäristiskt herrgårdslandskap. Rungarns gård ligger strax norr om sjön Söder-Ginningen och omges av ett lummigt herrgårdslandskap.

Dagens landskapsbild

Bladåkers centralbygd utgörs av en sluten fornlämningsrik dalgång mellan Olandsån i norr och sjön Söder-Ginningen i söder. Den smala och flacka dalgången är i sin helhet uppodlad. Kulturlandskapet och bebyggelsen domineras av kyrkan och de stora gårdarna Norrgarn och Rungarn, till vilka leder långa alléer. I områdets södra del kring Rungarn bryts slättkaraktären av glest ekbevuxna och betade moränkullar, på vilka flera stora gravfält ligger. Längs dalgångens östra sida slingrar sig den gamla landsvägen. Bladåkers kyrka ligger på en svag förhöjning i den flacka dalgången.

Dagens brukande

Jordbruk- och skogsbruk, bostäder, rekreation och friluftsliv. Kyrka och kyrkomiljö är alltjämt i bruk. ”

¹ Informationsblad Riksintresse för kulturmiljövården, 2018-11-01 1 (6) Länsstyrelsen i Uppsala län

Den fortsatta driften med utökning innebär ingen påverkan på kulturmiljövärdena i området avseende växtodlingen eller placeringen av eventuella satellitbrunnar, vilket i så fall sker på ren åkermark som företaget råder över. Däremot är utökningen essentiell för att hävda fler, ur kulturmiljövärdets synvinkel sett, viktiga betesmarker med tillgången av fler betesdjur. Påverkan på kulturmiljön blir positiv. Markerna har hävdats av Ola gård under minst 50 år.

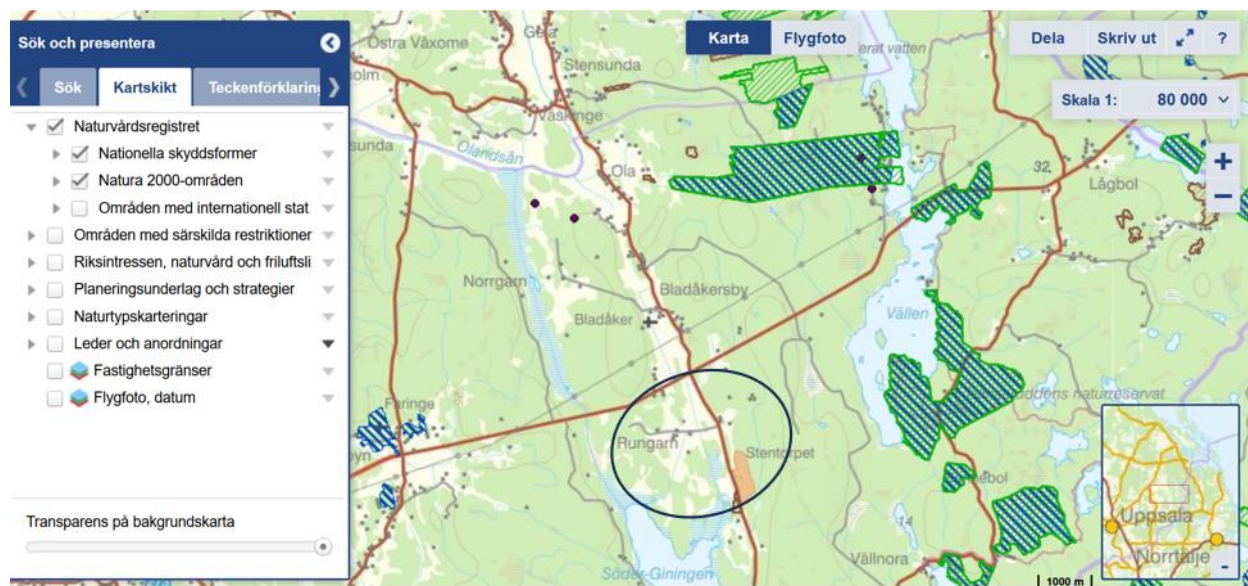
3. Redogör för vilka hänsynsåtgärder som vidtagits och planeras gällande kulturmiljön.

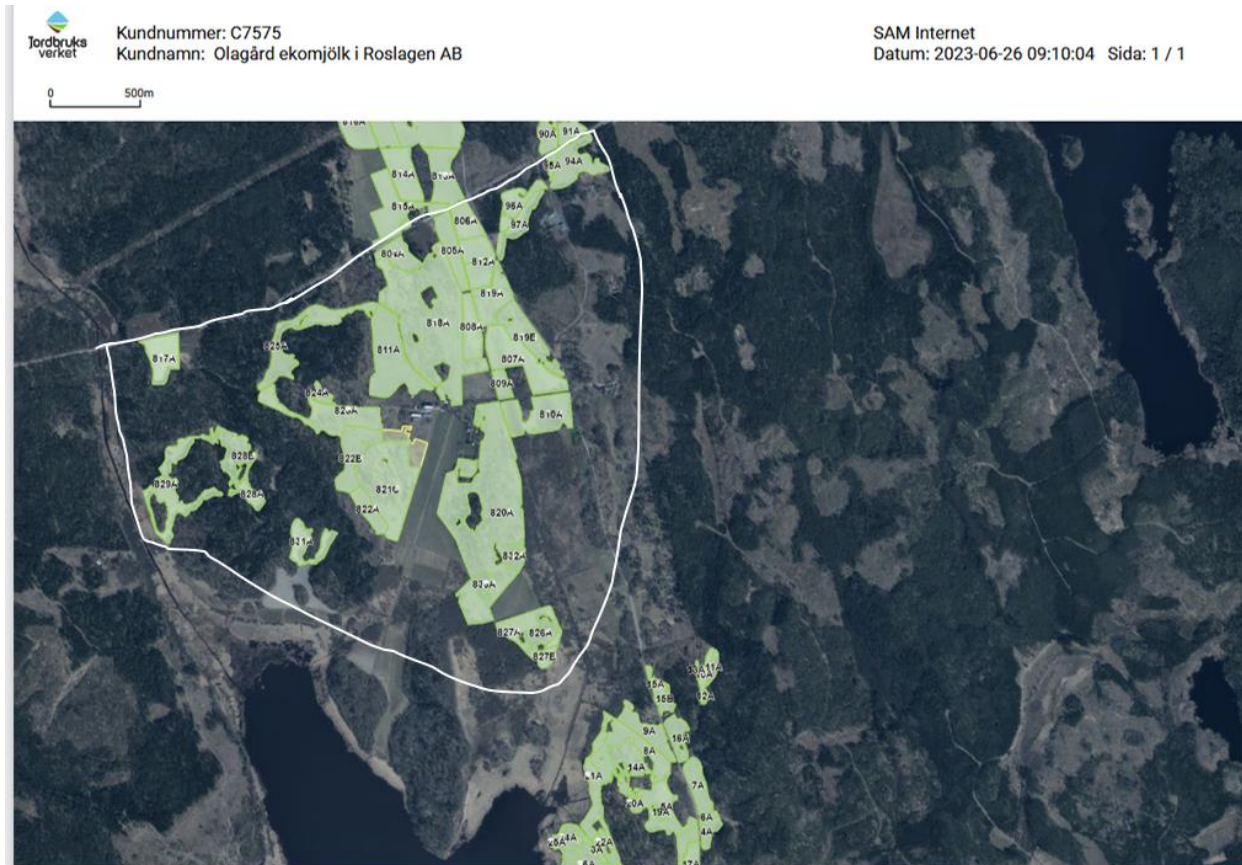
Svar: Större areal viktiga betesmarker hävdas idag och kommer att kunna hävdas med tillgång till fler betesdjur vilket blir en positiv påverkan på kulturmiljön. För övrigt påverkas inte kulturmiljön alls eller negativt vid den fysiska utbyggnaden.

Naturmiljö

5. Ge en tydlig beskrivning av de tillkommande betesytor som kommer att tas i anspråk vid ansökt verksamhet i förhållande till de skyddsobjekt som identifierats. Om något skyddsobjekt angränsar eller överlappar: ange vilka åtgärder som bolaget kommer att vidta för att undvika påverkan på skyddsobjektet/-en.

Svar: Nya markerna ligger om söder om vägen till Hallstavik.

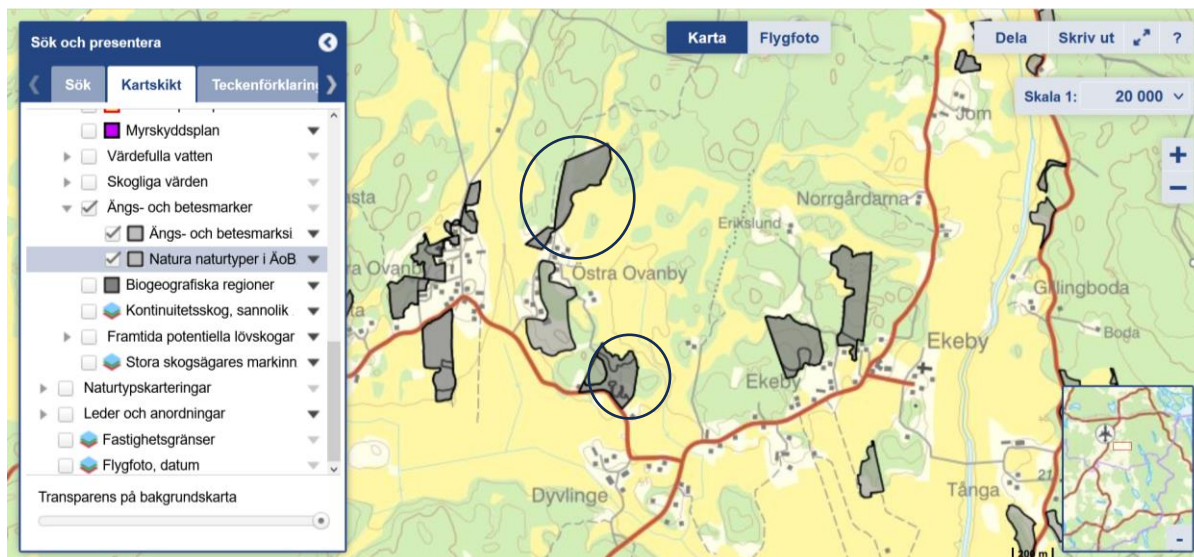

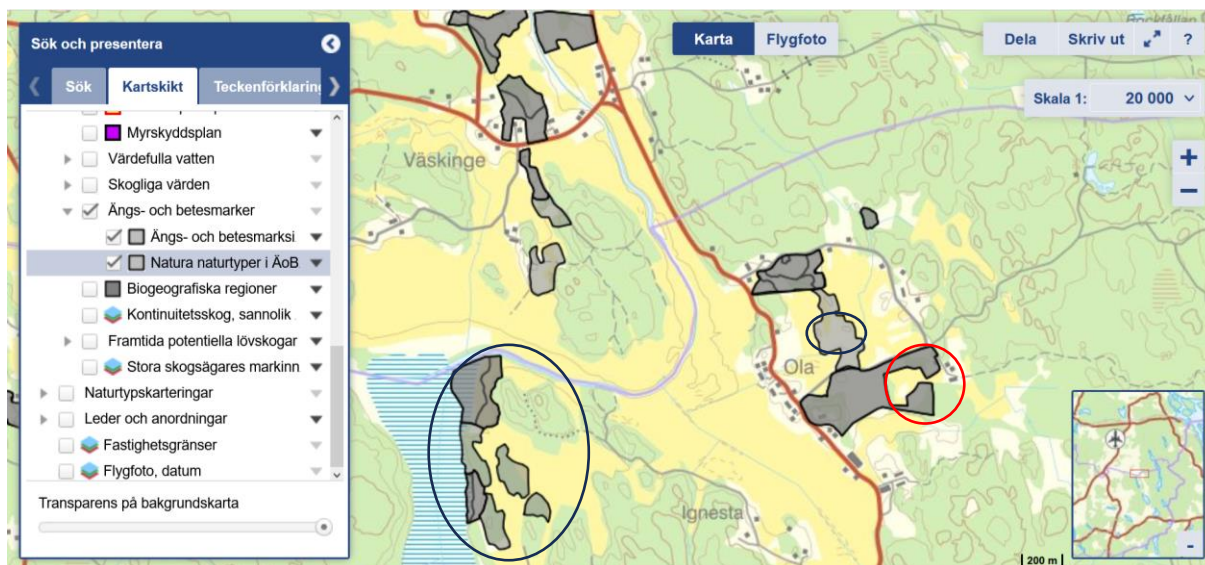
Vitmarkerad inringad mark= nytillkommen betes- och åkermark.

6. Redogör för hur inventerade ängs- och betesmarksområden öster om Olandsdiket påverkas av betesdriften för mjölkkor vid nuvarande och utökad drift. Redogör också på motsvarande sätt för påverkan av betesdriften för inventerat område strax norr om gården.

Svar: Se kartor med inringade områden nedan och kommentarer undertill.

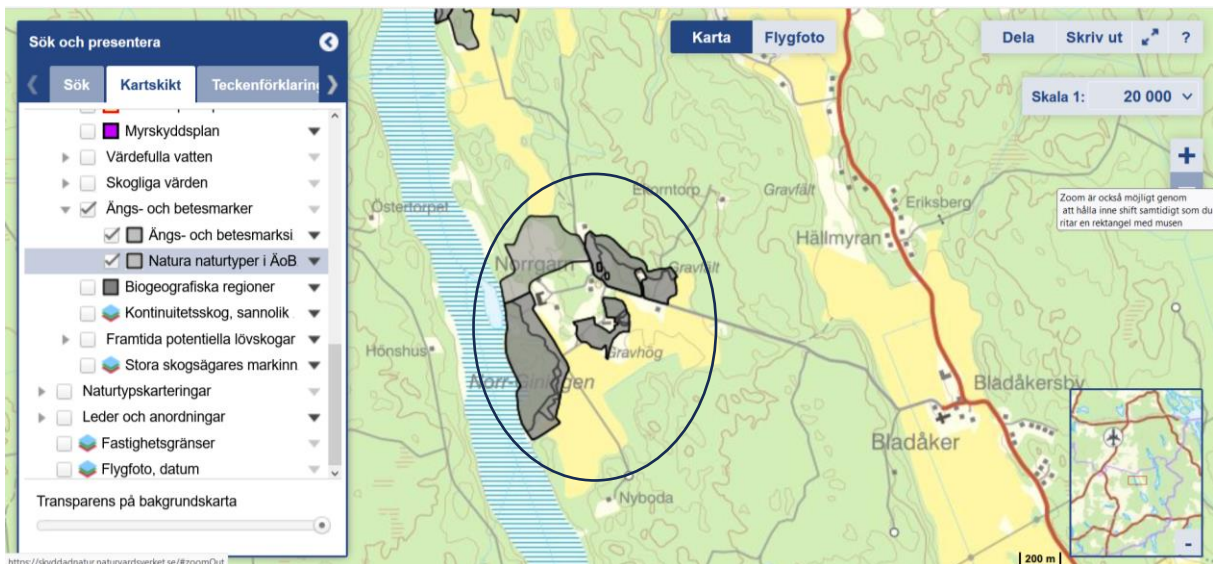

Inringade områden: Här betar sinkor som inte får någon tillskottsodring.

Svarta inringningar. Ungdjur betar vid nordöstra Ola och träsket. Ingen tillskottsodring.

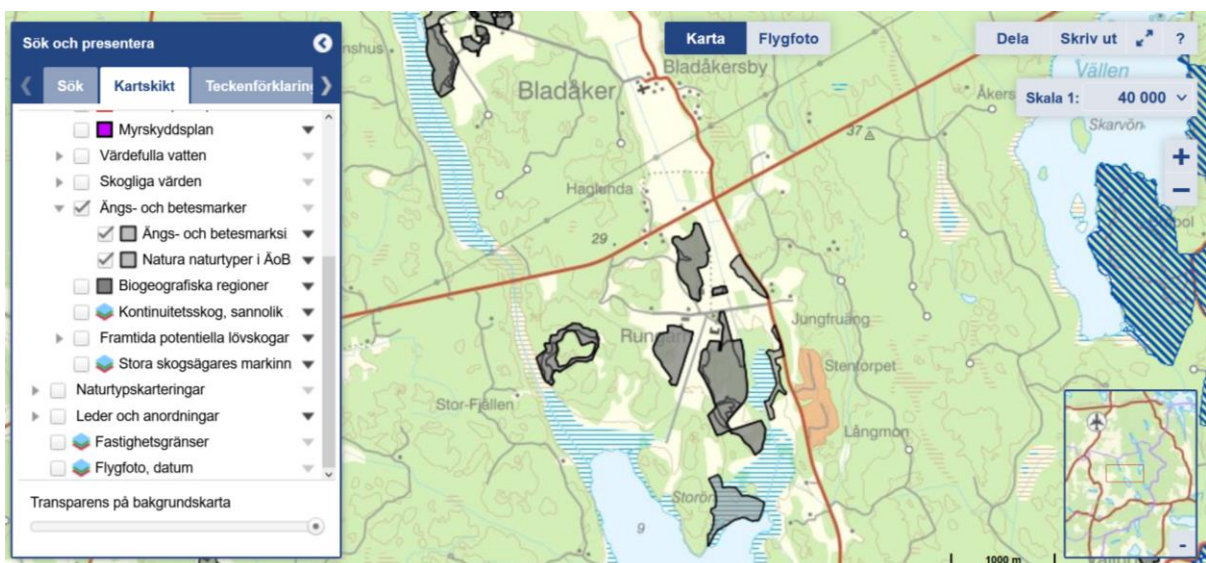
Röd inringning. Mjölkkor betar. Små delar av dessa områden hävdas idag av Ola gård, utan största delen hävdas av granngårdens djur. Ingen förändring av påverkan kommer att ske vid utbyggnad.

Svart inringning. Ungdjur betar. Ingen tillskottfodring.

Ungdjur betar, ingen tillskottsodring. Se kartbild nedan för läget vid Rungarn.

7. Naturinventeringen för platser för byggnation behöver kompletteras med metodbeskrivning och tydligt kartmaterial som visar inventerade områden samt redogörelse för om arter kan ha förbisetts då inventering skedde i december. Om det föreligger risk att arter förbisetts ska inventeringen kompletteras.

Svar: Niklas Bengtsson som utfört inventeringen redovisar följande:

”Metodbeskrivning: Hela ytorna har okulärt florainventerats, samt baserat på resultatet har det därefter bedömts om några värden kan ha missats. Då ytorna är dels en betad vall, med mycket höga näringshalter och en flora därefter, dels en hårdgjord yta med endast triviala ruderväxter, så finns det ingenting som tyder på att byggnation på dessa ytor innebär någon risk för naturvärden, så det finns inget skäl till kompletterande inventeringar.”

Kartan visar på de platser som kommer att beröras av utbyggnader och som har inventerats.

8. Redovisa fosforfällornas konstruktion och bedömd funktion och ange var de kommer att anläggas och hur avledningen ska ske från fällan/anslutning dike/täckdike.

Svar: I ansökan beskrivs att det är en fosfordamm som planeras (bl.a. sid 22 och sid 50). Där står även att fördelarna med dammen är att den samlar upp överskottsvatten och fördröjer avrinningen till diket/ån under det att näringsämnen (främst fosfor) sedimenterar. Dammen kommer att konstrueras enligt gängse regler och av länsstyrelsen rekommenderad konsult för att bli effektiv som näringsfälla. Länsstyrelsen ska godkänna dammen före byggnation, varvid dessa frågor i p 8 kommer att tas upp. Uppsala kommuns vattensamordnare ansvarar för ansökans innehåll.

Platsen för dammen är ännu inte fastställd utan detta tas upp i samråd med myndigheterna för att undvika negativ påverkan på eventuella känsliga naturvärden eller vid behov utföra en naturinventering.

9. Om naturmark riskerar påverkas i läget för de planerade fosforfällorna ska naturinventering också utföras där.

Svar: Se svar i punkt 8.

Vattenuttag

10. Redogör för vilka uttag av vatten som finns i ån uppströms uttagpunkten.

Svar: Telefonsamtal med Bengt Eriksson, Tonga gård, tel 073-34 23 979, ordförande i Övre Olandsåns Vattenavledningsföretag, 2023-06-26. Han meddelade att inga kända vattenuttag sker uppströms, ej heller nedströms tänka uttagpunkten.

Uppgifter har även begärts att få av Länsstyrelsen i Uppsala län, varför tillkommande information i så fall lämnas som en komplettering till punkt 10.

11. Redogör för hur bolaget avser kontrollera att inget uttag görs under medellågvattenföring.

Svar: Uttaget av extravatten (60 m³/dygn) ur Olandsån motsvarar mellan 0,28–0,62 % av flödet vid medellågvattenföringen (MLQ). Uttag kommer att göras även under medellågvattenföring om detta är tvunget, då bolaget har rätt att ta ut ytvatten till jordbruksfastighetens husbehov till djuren vilket även är en djurskyddsfråga. Under sommarhalvåret befinner sig ungdjuren borta på beten och får sitt vatten från dessa marker vilket då inte påverkar vattenuttaget vid Ola gård under en tid då vädret kan vara torrare.

12. Beskriv maximalt momentant uttag och pumpens kapacitet (l/s), när på året/dygnet uttaget ska ske och var uttagpunkten kommer att ligga.

Svar: Uttagpunkten kommer att ligga i närheten av och nedströms Olandsdikets utlopp. Uttaget kommer att ske kontinuerligt till bufferttank under dygnets alla timmar och under året. Uttaget kommer att vara 60 m³/dygn. Pumpens kapacitet är inte klarlagd i nuläget.

MKN/näringsläckage

13. Redovisa påverkan på Olandsån avseende näringsämnen vid pågående respektive utökad drift.

Svar: Växtnäringsbalansen för dagens produktion skickas med som bilaga. Denna kan jämföras med växtnäringsbalans för utökad produktion i bilaga M20c.

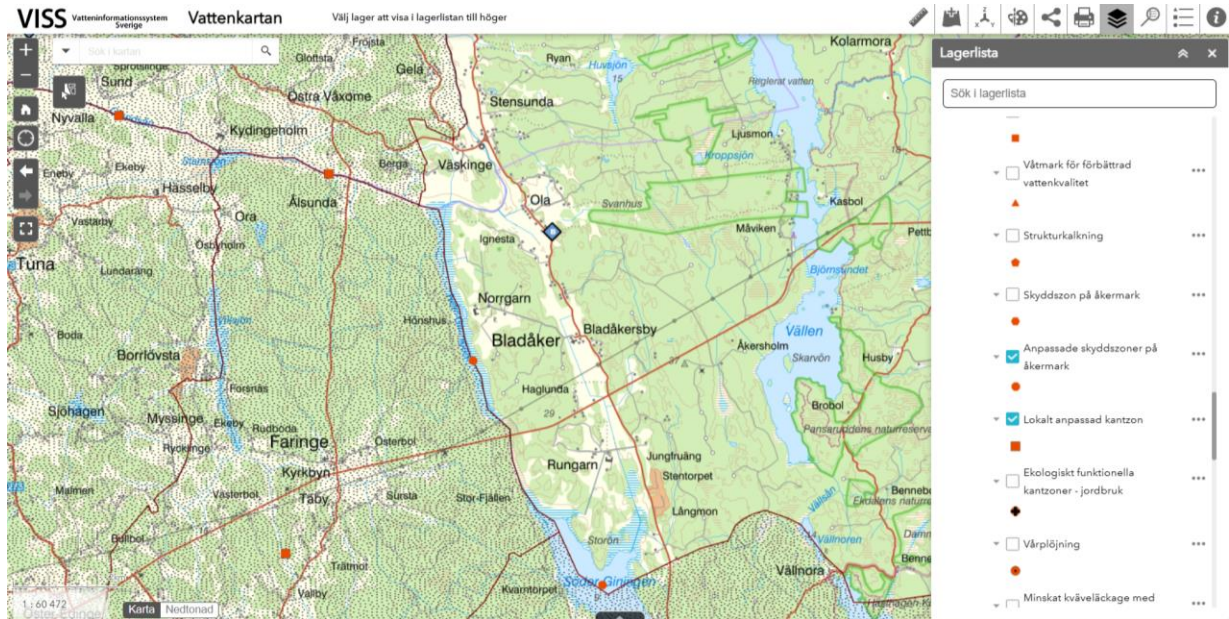
Med fler mjölkkor som betar i Olandsåns närhet ökar även arealen med vallodling och bete på vall på bekostnad av spannmålsodlingen. Fleråriga vallar minskar näringsförlusterna till ån. Se även punkt 14 för åtgärder att minska näringspåverkan.

14. Ange för ansökt verksamhet bedömda möjligheter till minskning av fosforbelastningen till Olandsån kopplat till Vattenmyndighetens beräknade förbättringsbehov.

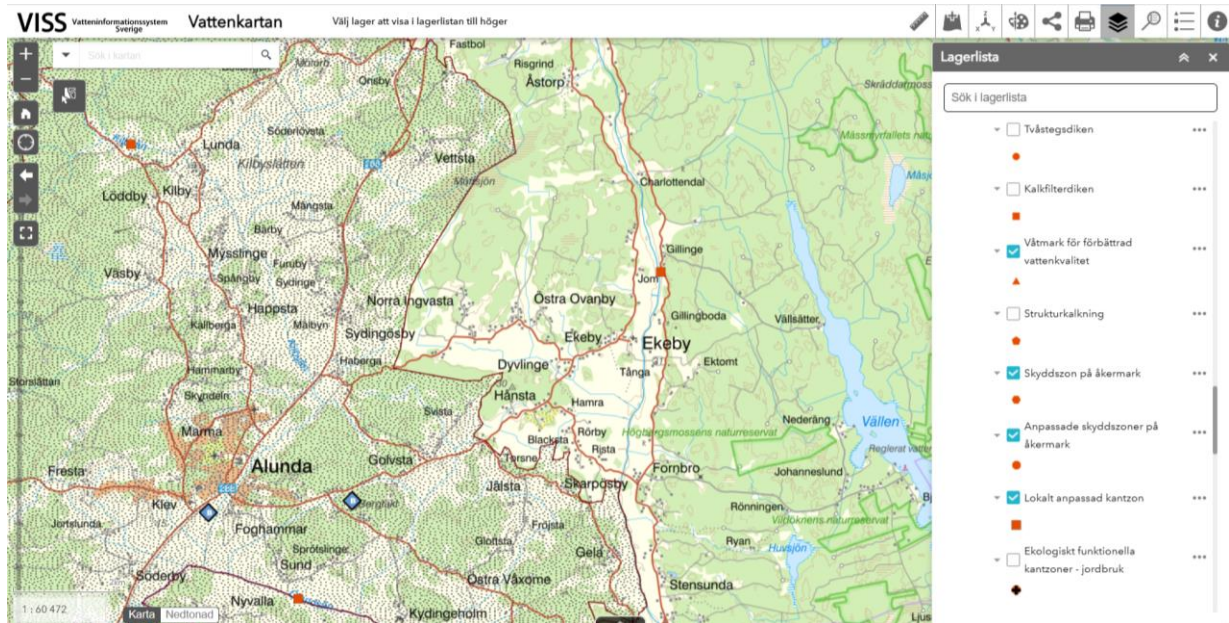
Svar: Åtgärder för att minska utsläpp av bl.a. fosfor redovisas på sid 22 i Ansökan under rubriken **Skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att förebygga olägenheter**. Det är anlagda skyddszoner utefter ån och Olandsdiket, väl etablerade grässvålar, betesmarker som inte går ända ner till vattendragen, drivgator som ligger långt ifrån dem, spridning av stallgödsel/rötrestes med släpskomyllare samt planerad fosfordamm. Rubrikerna för de olika åtgärderna har tagits från VISS - Möjliga åtgärder i förvaltningscykel 321 (2021-2027) avseende näringsämnen (se sid 62). Se även punkt 13 om utökad areal med vallodling på bekostnad av spannmålsodling.

Vattenkartans² bilder nedan visar känsligt område för nitrat (prickmönster) samt de förslag på åtgärder 2021 och framåt som VISS redovisar för lantbruk. Det är över Bladåker Anpassade skyddszoner på åkermark (röd ringyta) och Lokalt anpassad kantzon (röd ruta). Observera att rutorna vid Åsunda, Nyvalla och Täby även innehåller en röd ringyta. Ola gård är markerad med ett B i romb.

²VISS Vattenkartan 2023-06-28 <https://ext-geportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=1589fd5a099a4e309035beb900d12399>

Vid Ekeby är förslagen Våtmark för förbättrad vattenkvalitet, Skydds-zon på åkermark, Anpassade skydds-zoner på åkermark samt Lokalt anpassad kantzonen (samtliga åtgärder inom röd ruta vid Jom). Våtmark är inte aktuellt för Ola gård att anlägga.

.....
Datum

.....
Undertecknad

2023-08-25

Kompletteringar till
föreläggande 2023-08-17
Ola gård ekomjolk i
Roslagen AB
Dnr 551-2612-2023

1. Redogör för om/hur planerad verksamhet kan påverka någon miljökvalitetsnorm i Onsalaån och Söder-Giningen.

Svar:

Med Onsalaån menas väl Olandsån? Genom de åtgärder som nu vidtas, vilka beskrivs på sid 62 i MKB, bedömer du att verksamheten inte kommer att påverka den ekologiska statusen i de båda objekten.

Angående kemisk ytvattenstatus, bedömer du att verksamheten inte kommer att påverka statusen på de båda objekten. Se sid 61 i MKB "... diffusa källor genom atmosfärisk deposition av både bromerad difenyleter och kvicksilver och kvicksilverföreningar".

2. Redogör för de, i huvudalternativet, planerade nya stallarnas utformning avseende omhändertagande av dagvatten och om de uppfyller bästa möjliga teknik.

Svar:

Dagvattnet från anläggningen kommer att ledas ner i diken till den planerade fosfordammen och därefter ut till Olandsån. Du bedömer detta vara bästa möjliga teknik och som dessutom är ekonomiskt rimligt att utföra.

3 Om "förvaring" av fastgödsel i samband med rötning inte ingår i anmälningsärendet för biogasanläggningen, redogör för hur lagringen kommer att ske. Redogör också för om kompostering/stukalagring av fastgödsel fortsatt planeras att ske.

Svar:

All stallgödsel kommer att processas i biogasanläggningen. Tillfälligt upplägg av fastgödseln/djupströgödseln kommer att ske på en hårdgjord platta invid biogasanläggningen innan rötning sker. Ytan planeras bli ca 400 m².

Att det på sid 53 står angivet "ca hälften" menas att djuren står uppstallade ca 6 månader och befinner på beten under 6 månader. Lagringen är i stallarna under 6 månader. När biogasanläggningen tas i drift under 2023 kommer gödseln processas direkt.

Ingen kompostering/stukalagring kommer att ske framöver.

4. Förklara vad bolaget, i huvudsak, menar med begreppen: "Anpassade skydds-zoner" på åkermark samt "Lokalt anpassad kantzon".

Svar:

Med anpassad skydds-zon menas enligt Jordbruksverket¹: "En zon som är bevuxen med vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter som ska ligga på erosionsbenägen mark som är utsatt för ytavrinning. Det kan till exempel vara mark i anslutning till ytvattenbrunnar eller i svackor på åkermark. Du kan läsa mer om erosionsbenägen mark och se kartor som visar var det finns risk för erosion via länken nedan."

Med lokalt anpassad skydds-zon menas enligt VISS² (Vatteninformation i Sverige): "Vattenförekomsten har en närmiljö som delvis består av aktivt brukad jordbruksmark vilket bedöms ha en negativ påverkan på livsmiljön i vattendraget. För att skapa en mer naturlig närmiljö samtidigt som hänsyn tas till aktivt brukad mark behöver en lokalt anpassad kantzon etableras. En lokalt anpassad kantzon återställer delvis närområdet till en mer naturlig vegetation. Kantzonen anpassas till de lokala förutsättningarna som t.ex. topografi och dränering och kan variera i bredd och typ av vegetation. Kantzonen bromsar delvis ytavrinning till vattendraget, stabiliserar vattendragets kanter och tillför en del organiskt material vilket är positivt för vattenlevande organismer."

.....

Datum

.....

Undertecknad

¹ Jordbruksverket <https://jordbruksverket.se/stod/jordbruk-tradgard-och-rennaring/jordbruksmark/skydds-zoner> 2023-08-25

² VISS <https://viss.lansstyrelsen.se/Measures/EditMeasure.aspx?measureEUID=VISSMEASURE0389319> 2023-08-25